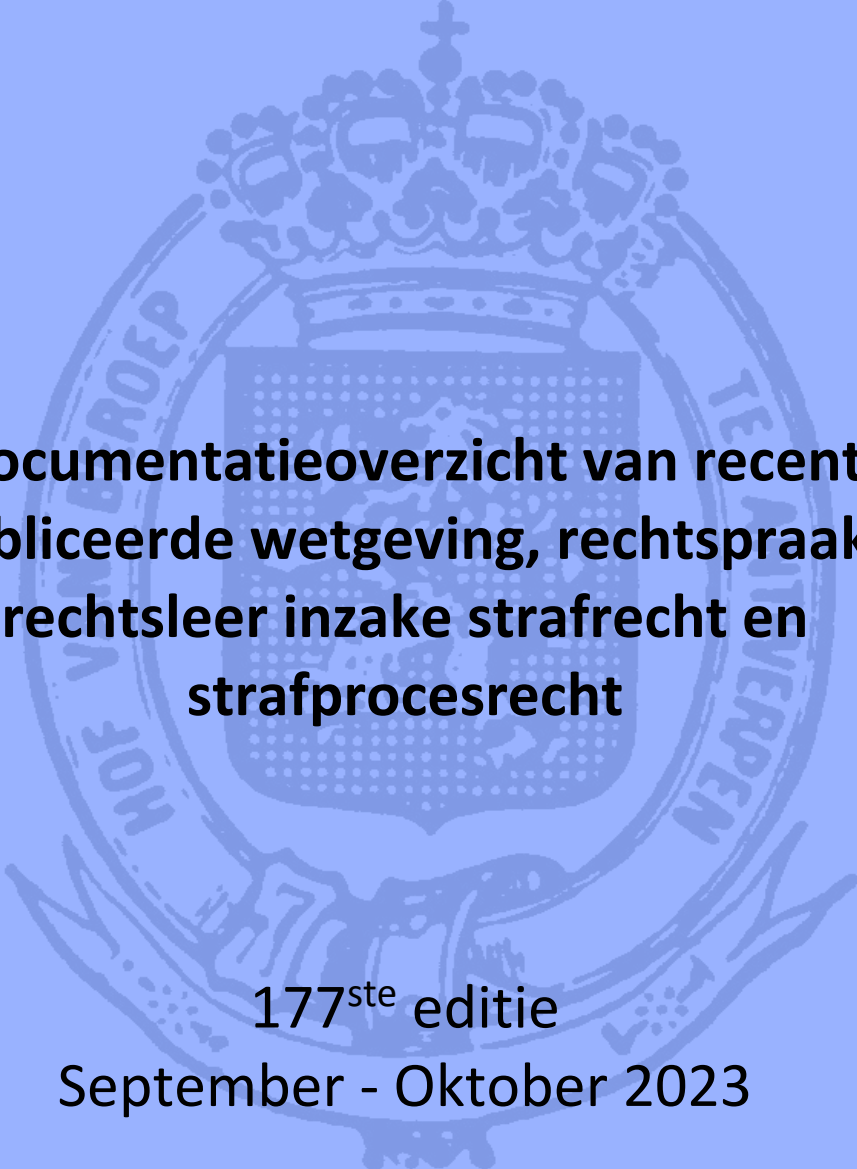

Hof van Beroep te Antwerpen
Sector V: Strafrecht – Strafkamers ten gronde
Sector VI: Strafrecht – K.I.

**Documentatieoverzicht van recent
gepubliceerde wetgeving, rechtspraak en
rechtsleer inzake strafrecht en
strafprocesrecht**

177ste editie
September - Oktober 2023

Colofon

Documentatieoverzicht Strafrecht – Strafprocesrecht

Gerechtigd jaar 2023 - 2024 – Editie 176

Editie afgesloten op: 31 oktober 2023

Publicatiedatum: 31 oktober 2023

© Caroline VAN DEUREN

Referendaris Hof van Beroep te Antwerpen

Waalse Kaai 35A

2000 Antwerpen

Tel : 03/247.97.03

Fax :03/247.97.24

E-mail: caroline.vandeuren@just.fgov.be

Inhoudstafel

INHOUDSTAFEL	2
---------------------------	----------

1. WETGEVING	10
---------------------------	-----------

1.1. BELGISCHE REGELGEVING	10
---	-----------

Wet van 31 juli 2023 tot wijziging van het Strafwetboek met het oog op het strafbaar stellen van conversiepraktijken, <i>BS</i> 18 oktober 2023.....	10
--	----

1.2. EUROPESE REGELGEVING	10
--	-----------

1.3. OVERZICHTEN VAN WETGEVING	10
---	-----------

1.4. BELANGRIJKE WETSONTWERPEN EN –VOORSTELLEN	10
---	-----------

Wetsontwerp tot invoering van Boek II van het Strafwetboek, <i>Parl.St.</i> Kamer 2022-2023, 3518/001.	10
---	----

Wetsontwerp tot wijziging van de wet op het politieambt, <i>Parl.St.</i> Kamer 2022-2023, 3524/001.	11
--	----

Wetsvoorstel tot strafbaarstelling van het straatracen, <i>Parl.St.</i> Kamer 2023-2024, 3618/001.	12
---	----

Wetsontwerp houdende wijziging van het Wetboek van strafvordering en van de wet van 22 maart 1999 betreffende de identificatieprocedure via DNA onderzoek in strafzaken, <i>Parl.St.</i> Kamer 2023-2024, 3620/001.	12
--	----

Wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat het kraken van nog niet bewoonde panden betreft, <i>Parl.St.</i> Kamer 2023-2024, 3641/001.	13
--	----

2. RECHTSPRAAK	13
-----------------------------	-----------

2.1. OVERZICHTEN VAN RECHTSPRAAK	13
---	-----------

2.2. EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS	13
--	-----------

EHRM 13 juli 2023 (Carvajal Barrios t. Spanje), www.hudoc.echr.coe.int	13
--	----

Trefwoorden: Uitlevering - Klacht m.b.t. uitlevering wegens risico op levenslange gevangenisstraf zonder uitzicht op vrijlating niet-ontvankelijk – Artikel 3 EVRM .....

13

EHRM 7 september 2023 (Compaore t. Frankrijk), www.hudoc.echr.coe.int	14
---	----

Trefwoorden: Uitlevering - Geen ex nunc toetsing Frankrijk naar artikel 3 EVRM-
risico bij uitlevering 14

EHRM 26 september 2023 (Yüksel Yalçinkaya t. Turkije), www.hudoc.echr.coe.int	14
---	----

Trefwoorden: Staatsgreep Turkije - Bewijs lidmaatschap Gülenbeweging - Gebruik van ByLock
bewijsmateriaal.....

14

2.3. HOF VAN JUSTITIE	15
------------------------------------	-----------

Hof van Justitie 6 juli 2023 (C-142/22), www.curia.europa.eu	15
---	----

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Politie en justitiële samenwerking in strafzaken – Europees
aanhoudingsbevel – Kaderbesluit 2002/584/JBZ – Artikel 27 – Vervolg wegens een ander vóór de
overlevering begaan feit dan dat welk de reden tot de overlevering is geweest – Verzoek om
toestemming aan de uitvoerende rechterlijke autoriteit – Europees aanhoudingsbevel dat is
uitgevaardigd door de openbaar aanklager van een lidstaat die geen uitvaardigende rechterlijke
autoriteit is – Gevolgen voor het verzoek om toestemming .....

15

Hof van Justitie 7 september 2023 (C-209/22), www.curia.europa.eu	16
--	----

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Recht op informatie in
strafprocedures – Richtlijn 2012/13/EU – Recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures –

Richtlijn 2013/48/EU – Toepassingsgebied – Nationale regeling die het begrip ‚verdachte‘ niet kent – Opsporingsfase van de strafprocedure – Dwangmaatregel in de vorm van fouillering en inbeslagname – Goedkeuring achteraf door de bevoegde rechter – Geen rechterlijke toetsing van maatregelen ter verkrijging van bewijs – Artikelen 47 en 48 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Daadwerkelijke uitoefening van de rechten van verdediging van verdachten en beklaagden bij de rechterlijke toetsing van maatregelen ter verkrijging van bewijs.....	16
Hof van Justitie (Eerste Kamer) 7 september 2023 (C-162/22), www.curia.europa.eu	18
Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Telecommunicatie – Verwerking van persoonsgegevens in de sector elektronische communicatie – Richtlijn 2002/58/EG – Werkingssfeer – Artikel 15, lid 1 – Gegevens die door aanbieders van elektronische-communicatiediensten worden bewaard en ter beschikking worden gesteld van met strafrechtelijke procedures belaste autoriteiten – Later gebruik van deze gegevens in een onderzoek naar een ambtsmisdrijf	18
Hof van Justitie (Eerste Kamer) 14 september 2023 (C-27/22), www.curia.europa.eu	19
Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Beginsel ne bis in idem – Sanctie wegens oneerlijke handelspraktijken – Strafrechtelijke aard van de sanctie – Strafrechtelijke sanctie die door een lidstaat wordt opgelegd nadat in een andere lidstaat een sanctie wegens oneerlijke handelspraktijken is opgelegd maar vóór deze laatste sanctie definitief is geworden – Artikel 52, lid 1 – Beperkingen van het beginsel ne bis in idem – Voorwaarden – Onderlinge afstemming van procedures en sancties	20
Hof van Justitie 14 september 2023 (C-71/21), www.curia.europa.eu	21
Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Overeenkomst betreffende de procedures voor overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen – Artikel 1, lid 3 – Grondrechten – Weigering door een lidstaat om een door het Koninkrijk Noorwegen uitgevaardigd aanhoudingsbevel ten uitvoer te leggen – Uitvaardiging door het Koninkrijk Noorwegen van een nieuw aanhoudingsbevel tegen dezelfde persoon ter zake van dezelfde feiten – Onderzoek door een andere lidstaat – Inaanmerkingneming van de weigering van de tenuitvoerlegging van het eerste aanhoudingsbevel	21
Hof van Justitie 21 september 2023 (C-164/22), www.curia.europa.eu	22
Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Kaderbesluit 2002/584/JBZ – Europees aanhoudingsbevel – Gronden tot weigering van de tenuitvoerlegging – Artikel 3, punt 2 – Beginsel ne bis in idem – Begrip ‚dezelfde feiten‘ – Geheel van onlosmakelijk met elkaar verbonden concrete omstandigheden – Frauduleuze activiteiten van de gezochte persoon in twee lidstaten, via twee verschillende rechtspersonen en ten nadele van verschillende slachtoffers..	22
2.4. HOF VAN CASSATIE.....	23
A. BEROEPEN TEGEN VONNISSEN EN ARRESTEN VAN CORRECTIONELE KAMERS	24
Hof van Cassatie 2 februari 2021 (P.20.1054.N), www.juportal.be	24
Trefwoorden: 1. Strafvordering - Ontvankelijkheid - Beoordeling van het provocatieverweer - Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Geluidsopname van de contacten van de undercoveragent - Recht van verdediging - Draagwijdte – Gevolg	24
2. Gerechtig onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Artikelen 47novies en 47octies Wetboek van Strafvordering - Uitvoering van de infiltratie - Processen-verbaal - Optreden van de officier van gerechtelijke politie en van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg	24
3. Strafvordering - Ontvankelijkheid - Artikel 30 Wetboek van strafvordering - Provocatie - Begrip.....	24
4. Recht op een eerlijk proces - Niet meer voor de verdediging beschikbare gegevens - Beoordeling door de rechter - Criteria - Draagwijdte - Gevolg	24
Hof van Cassatie 2 maart 2021 (P.20.1057.N), www.juportal.be	25
Trefwoorden: 1. Tussenvonnissen dat de strafvordering ontvankelijk verklaart, de excepties verwerpt en een onderzoeksmaatregel beveelt - Hoger beroep - Bevestiging van het vonnis wat betreft de ontvankelijkheid van de strafvordering en de verwerping van de excepties - Vernietiging van het vonnis wat de onderzoeksmaatregel betreft - Evocatie - Regelmatigheid	25
2. Hoger beroep - Devolutieve werking - Tussenvonnissen dat de strafvordering ontvankelijk verklaart, de excepties verwerpt en een onderzoeksmaatregel beveelt - Hoger beroep - Bevestiging van het vonnis wat betreft de ontvankelijkheid van de strafvordering en de verwerping van de excepties - Vernietiging van het vonnis wat de onderzoeksmaatregel betreft - Evocatie - Bevoegdheid van de appelrechters ten opzichte van de partijen door of tegen wie hoger beroep werd ingesteld - Draagwijdte - Gevolg.....	25

3. Recht op een eerlijk proces - Hoger beroep - Evocatie - Gevolgen - Heropening van de debatten - Draagwijdte	25
4. Hoger beroep - Saisine van de appelrechter - Grieven - Ambtshalve grief opgeworpen door de appelrechter - Artikel 210 Wetboek van Strafvordering - Gevolg - Verzoek aan de partijen om zich uit te spreken over de ambtshalve opgeworpen grieven - Doelstelling – Draagwijdte	26
5. Grondwettelijk Hof - Hof van Cassatie - Verplichting - Grenzen - Niet-vergelijkbare rechtstoestanden – Gevolg	26
6. Rechtsplegingsvergoeding - Strafzaken - Meerdere beklagden - Draagwijdte - Gevolg	26
7. Hoger beroep - Evocatie - Gevolgen - Zevende Aanvullend Protocol EVRM - Recht op hoger beroep - Draagwijdte – Gevolg	26
8. Recht op een eerlijk proces - Vaststelling van conclusietermijnen - Neerlegging van een conclusie na verstrijken van de conclusietermijnen - Draagwijdte - Gevolg	26
9. Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethode - Observatie - Controle door de kamer van inbeschuldigingstelling bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte – Gevolg	26
10. Openbaar Ministerie - Hoger beroep - Strafzaken - Draagwijdte	26
Hof van Cassatie 12 mei 2021 (P.21.0137.F), www.juportal.be	29
Trefwoorden: Stedenbouwkundige overtreding - Regularisatievergunning - Onwettige stedenbouwkundige vergunning - Geen hoger beroep van de gemachtigde ambtenaar - Gevolg - Artikel 159 Grondwet - Wettigheidstoezicht	29
Hof van Cassatie 26 mei 2021 (P.20.0771.F), www.juportal.be	29
Trefwoorden: 1. Strafzaken - Verstekvonnis zonder hoger beroep van het openbaar ministerie - Vonnis op verzet - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Relatieve werking van het verzet – Draagwijdte	29
2. Strafzaken - Verstekvonnis zonder hoger beroep van het openbaar ministerie - Vonnis op verzet - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Relatieve werking van het verzet - Vervanging van de hoofdgevangenisstraf door een werkstraf - Staat van wettelijke herhaling voor het eerst vastgesteld in hoger beroep - Wettigheid	29
Hof van Cassatie 8 juni 2021 (P.21.0337.N), <i>RW</i> 2023-24, afl. 4, 151-153.....	30
Trefwoorden: Ontucht en prostitutie – Verzwarende omstandigheden – Daden van deelneming aan de hoofdbedrijvigheid of de bijkomende bedrijvigheid van een vereniging – Bestrafing – Toepassing van de geldboete per slachtoffer.....	30
Hof van Cassatie 9 juni 2021 (P.21.0028.F), www.juportal.be	30
Trefwoorden: 1. Overschrijding rechtsmacht.....	30
2. Hoger beroep – Relatieve werking - Burgerlijke rechtsvordering - Vonnis dat het aandeel van de beklagde in de aansprakelijkheid voor de door de burgerlijke partij geleden schade bepaalt - Enkel hoger beroep van de beklagde - Verzwaring van het aandeel van de beklagde in de aansprakelijkheid - Wettigheid	30
3. Hoger beroep - Uitspraak over de burgerlijke rechtsvordering - Door de eerste rechter beslecht geschilpunt - Vonnis waartegen op dit punt geen hoger beroep is ingesteld - Gevolg	30
Hof van Cassatie 9 juni 2021 (P.21.0298.F), www.juportal.be	31
Trefwoorden: Misbruik van vertrouwen - Misbruik van vennootschapsgoederen - Constitutieve bestanddelen - Moreel bestanddeel - Bedrieglijk opzet - Begrip	31
Hof van Cassatie 23 juni 2021 (P.21.0334.F), www.juportal.be	31
Trefwoorden: 1. Bewijs - Aantonen van de schuld - Bewijsmiddel - Geheel van vermoedens – Toelaatbaarheid.....	31
2. Uitspraak over de straf - Motiveringsplicht van de straf - Redenen die het recht van verdediging miskennen - Wettigheid van de beslissing.....	31
Hof van Cassatie 23 juni 2021 (P.21.0500.F), www.juportal.be	31
Trefwoorden: Bloedproef - Modaliteiten van de bloedafname - Recht op bijstand van een arts naar keuze - Voorwaarde	32
Hof van Cassatie 30 juni 2021 (P.21.0303.F), www.juportal.be	32
Trefwoorden: 1. Witwassen van vermogensvoordelen - Illegale herkomst - Uitsluiting van de gewone fiscale fraude - Motivering - Verplichting – Omvang	32

2. Witwassen van vermogensvoordelen - Voorwerp - Verbeurdverklaring bij equivalent - Voorwaarde	32
Hof van Cassatie 29 september 2021 (P.21.0586.F), www.juportal.be	33
Trefwoorden: 1. Betekeningen en kennisgevingen - Allerlei - Betekening van het verstekvonnis aan de procureur des Konings - Uitwerking - Aanvang van de verzettermijnen	33
2. Europees aanhoudingsbevel - Uitgevaardigd door een Belgische gerechtelijke autoriteit - Veroordeling bij verstek die betrekking heeft op feiten die vóór de overlevering zijn gepleegd en op andere feiten dan die welke tot de veroordeling hebben geleid - Betekening van de veroordeling aan de overgeleverde persoon ter kennis gebracht - Uitwerking - Specialiteitsbeginsel - Toepasselijkheid	33
Hof van Cassatie 29 september 2021 (P.21.0523.F), www.juportal.be	34
Trefwoorden: 1. Laster en eerroof - Laster - Verjaringstermijn - Decreet van 20 juli 1831 op de drukpers – Getroffene die handelingen met een openbaar karakter heeft verricht die verband houden met zijn ambt - Begrip - Wiskundeleraar die in een atheneum lesgeeft	34
2. Laster en eerroof - Laster door aantijging in tegenwoordigheid van de beledigde en voor getuigen - Bestanddelen - Vereiste van een of meerdere getuigen	34
3. Laster en eerroof - Wanbedrijf van laster - Verenigbaarheid met artikel 10 EVRM - Rechten van de mens - Vrijheid van meningsuiting - Grenzen	34
Hof van Cassatie 20 oktober 2021 (P.21.0195.F), www.juportal.be	35
Trefwoorden: Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de vrijspraak van de beklaagde voor één telastlegging - Geen hoger beroep tegen de schuldigverklaring wegens andere feiten - Misdrijven die onderling verbonden zijn door eenzelfde opzet - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter	35
Hof van Cassatie 20 oktober 2021 (P.21.0925.F), www.juportal.be	35
Trefwoorden: 1. Strafwetten - Openbare orde-karakter - Draagwijdte	36
2. Personenvervoer - Taxi - Brussels Gewest - Ordonnantie 27 april 1995 - Strafbaarstellingen - In het Vlaams Gewest gevestigd taxibedrijf - Overeenkomst betreffende de toetreding tot “een radio die de dispatching van de ritten” op het grondgebied van het Brussels Gewest verzorgt - Invloed	36
Hof van Cassatie 20 oktober 2021 (P.20.1218.F), www.juportal.be	36
Trefwoorden: 1. Grondwet - Art. 159 - Wettigheidstoezicht door de rechterlijke macht - Volmachtenbesluit - Wettelijke bekrachtiging	36
2. Vereniging van misdadigers - Deelneming aan een vereniging van misdadigers - Voorwaarden	36
3. Vereniging van misdadigers - Organisatie - Begrip - Voorwerp van het misdrijf	36
Hof van Cassatie 4 oktober 2022 (P.22.0637.N), NC 2023, afl. 4, 269-270.	37
Trefwoorden: Schuldbeoordeling – Verklaring van de beklaagde	37
Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.1147.N), www.juportal.be	37
Trefwoorden: 1. Strafvordering – Overtuigingsstukken – Inzagerecht – Geen recht op kopiname – Recht van verdediging – Beoordeling door de rechter – Recht van verdediging – Mogelijkheid van tegenspraak	37
2. Deskundigenonderzoek – Strafzaken – Onpartijdigheid van de deskundige – Beoordeling door de rechter	37
3. Art. 678, zesde lid Ger.W. – Niet van toepassing op hof van assisen	37
4. Strafvordering – Redelijke termijn – Gevolgen voor de straftoemeting – Beoordeling door het hof van assisen – a) Aanvoering van een redelijketermijnverweer – b) Debat over de schuld, straf	37
Hof van Cassatie 1 maart 2023 (P.22.1432.F), www.juportal.be	39
Trefwoorden: Overschrijding van de redelijke termijn – Herstel – Artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering – Opschorting van de uitspraak – Uitstel van de tenuitvoerlegging van de straf – Voorwaarden	39
Hof van Cassatie 20 juni 2023 (P.23.0310.N), www.juportal.be	39
Trefwoorden: Straf – Verbeurdverklaring – Vermogensvoordelen – Bepaling ex aequo et bono – Vermelding essentiële gegevens	39
Hof van Cassatie 27 juni 2023 (P.23.0476.N), www.juportal.be	39
Trefwoorden: 1. Geldboete – Precaire financiële toestand – Toepassing art. 195, zesde lid Sv	39
2. Hoger beroep - Geen grief over schuldvraag: dus beklaagde of OM wensen schuldvraag niet door Hof van beroep laten beoordelen - Quid ambtshalve grief?	40
Hof van Cassatie 27 juni 2023 (P.22.0886.N), www.juportal.be	40

Trefwoorden: 1. Vervoer – Goederenvervoer – Landvervoer	40
2. Strafzaken – Gerechtskosten – Indexering	40
3. Strafzaken – Gerechtskosten – Motivering	40
Hof van Cassatie 27 juni 2023 (P.23.0495.N), www.juportal.be	41
Trefwoorden: Hoger beroep – Grief tegen de schuldigverklaring – Saisine appelrechter – Internering	41
Hof van Cassatie 27 juni 2023 (P.23.0641.N), www.juportal.be	42
Trefwoorden: Hoger beroep - Verzoek om taalwijziging	42
Hof van Cassatie 27 september 2023 (P.23.0748.F), www.juportal.be	42
Trefwoorden: Beslag - Beslagene die voorwerpen waarop tegen hem beslag is gedaan, in zijn belang bedrieglijk vernietigt of wegmaakt - Toepasbaarheid	42
Hof van Cassatie 11 oktober 2023 (P.22.0900.F), www.juportal.be	43
Trefwoorden: Misbruik van de zwakke toestand van personen – Toepassing - Art. 442 quater Strafwetboek	43
Hof van Cassatie 11 oktober 2023 (P.22.1491.F), <i>Elementaire Rechtspraak</i>	43
Trefwoorden: Hoger beroep – Grieven - Verbeurdverklaring - Betwisting bedrag en berekening - Gevolg: Automatisch betwisting witwasmdrijf	43
B. BEROEPEN TEGEN ARRESTEN VAN DE K.I.	43
Hof van Cassatie 4 mei 2021 (P.20.1325.N), www.juportal.be	43
Trefwoorden: 1. Vennootschappen – Fusie – Lastgeving – Gevolg	43
2. Vennootschappen – Algemeen – Derden – Klacht met burgerlijke partijstelling	44
3. Onderzoek in strafzaken – Gerechtig onderzoek – Regelmatigheid van de procedure	44
Hof van Cassatie 12 mei 2021 (P.21.0619.F), www.juportal.be	44
Trefwoorden: 1. Cassatiemiddel - Middel dat een gebrek aan antwoord op de neergelegde conclusie aanvoert - Gebrek aan precisering – Gevolg	45
2. Voorlopige hechtenis – Handhaving - Onderzoeksgerechten - Volstreekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid - Motivering - Feitelijke omstandigheden van de zaak en omstandigheden die eigen zijn aan de persoonlijkheid - In aanmerking nemen van nieuwe feiten - Wettigheid	45
Hof van Cassatie 26 mei 2021 (P.21.0665.F), www.juportal.be	45
Trefwoorden: 1. Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel op grond van een veroordeling bij verstek - Facultatieve weigeringsgrond - Uitsluiting van de facultatieve grond - Voorwaarden	45
2. Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel op grond van een veroordeling bij verstek - Facultatieve weigeringsgrond - Uitsluiting van de facultatieve grond - Voorwaarden - Aan de advocaat overhandigde dagvaarding - Advocaat die de gezochte persoon vervolgens heeft vertegenwoordigd - Gevolg	45
Hof van Cassatie 26 mei 2021 (P.21.0663.F), www.juportal.be	46
Trefwoorden: Raadkamer - Vreemdelingen - Vrijheidsberoving - Beroep bij de raadkamer - Territoriale bevoegdheid - Criterium van de verblijfplaats van de vreemdeling - Begrip	46
Hof van Cassatie 9 juni 2021 (P.20.1217.F), www.juportal.be	46
Trefwoorden: 1. Raadkamer - Regeling van de rechtspleging - Beschikking tot verwijzing - Verzuim om het bestaan van voldoende bezwaren vast te stellen - Nietigheidsgrond van de beschikking	46
2. Kamer van inbeschuldigingstelling - Evocatierecht - Regeling van de rechtspleging - Verwijzing - Hoger beroep van de inverdenkinggestelde - Nietigheid van de beschikking tot verwijzing - Gevolg ...	47
Hof van Cassatie 29 september 2021 (P.21.1191.F), www.juportal.be	47
Trefwoorden: 1. Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven - Vreemdeling - Afwezigheid van méér dan een jaar - Verval van het recht op terugkeer - Terugdrijving en vasthouding in een welbepaalde plaats aan de grens - Verenigbaarheid met artikel 8 EVRM - Verzet tegen de verwijdering – Nieuwe vasthoudingstitel – Motiveringsplicht	47
2. Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Allerlei - Vreemdelingen - Administratieve maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Handhaving - Cassatieberoep in naam van de Belgische Staat - Bevoegdheid om over het instellen van het cassatieberoep te beslissen - Toetsing	47
Hof van Cassatie 24 januari 2023 (P.23.0088.N), www.juportal.be	49

Trefwoorden: Recht van verdediging – Zwijgrecht – Handhaving van de voorlopige hechtenis – Inverdenkinggestelde die zich op zijn zwijgrecht beroept – Verbod om de voorlopige hechtenis als dwangmiddel te gebruiken – Inverdenkinggestelde die zich op zijn zwijgrecht beroept – Beoordeling van de handhaving van de voorlopige hechtenis.....	49
Hof van Cassatie 12 april 2023 (P.23.0473.F), www.juportal.be	49
Trefwoorden: Ontdekking op heterdaad – Vaststelling van aanwezigheid verdachte of zijn deelneming aan het misdrijf ter plaatse niet vereist – Tijd tussen vaststelling en huiszoeking	50
Hof van Cassatie 8 augustus 2023 (P.23.1011.N), www.juportal.be	50
Trefwoorden: Vreemdelingen – Onderzoeksgerechten – Administratieve beslissing tot vasthouding is behept met een onwettigheid – Gevolg	50
Hof van Cassatie 8 augustus 2023 (P.23.1148.N), www.juportal.be	50
Trefwoorden: 1. Europees aanhoudingsbevel - Aanwijzing van een advocaat - Taak van de Belgische rechter t.a.v. van de inverdenkinggestelde in het buitenland gevat.	51
2. Europees aanhoudingsbevel – Art. 5.4 EVRM – In aanmerking nemen van andere stukken dan de buitenlandse rechterlijke beslissingen – Toetsen van beslissing over tenuitvoerlegging EAB op rechtsgeldigheid – Toetsen van respecteren van recht op bijstand van een raadsman.....	51
Hof van Cassatie 16 augustus 2023 (P.23.1167.N), www.juportal.be	51
Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Invrijheidstelling onder voorwaarden – Borgsom – Omvang – Beoordeling.....	52
Hof van Cassatie 22 augustus 2023 (P.23.1204.N), www.juportal.be	52
Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Bevel tot aanhouding – Voeging stukken bij dossier – Machtiging tot observatie – Prima facie beoordeling.....	52
Hof van Cassatie 22 augustus 2023 (P.23.1200.N), www.juportal.be	53
Trefwoorden: Samenloop opsporingsonderzoek en gerechtelijk onderzoek	53
Hof van Cassatie 22 augustus 2023 (P.23.1206.N), www.juportal.be	54
Trefwoorden: 1. Voorlopige hechtenis – Handhaving – Onderzoeksgerecht moet niet antwoorden tot in de bijzonderheden op verweer.....	54
2. Voorlopige hechtenis – Redelijke duur – Art. 5.3 EVRM – Beoordeling – Criteria.....	54
Hof van Cassatie 6 september 2023 (P.23.1249.F), www.juportal.be	54
Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel – Territoriale bevoegdheid Belgische rechter – Hoofdverblijfplaats verdachte – Relevante tijdstip: ten tijde van de feiten of tijdstip van verzoek om overlevering?	55
C. ANDERE ARRESTEN VAN HET HOF VAN CASSATIE	55
Hof van Cassatie 12 mei 2021 (P.21.0616.F), www.juportal.be	55
Trefwoorden: 1. Wraking - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Begrip.....	55
2. Wraking - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Begrip - Rechter die verbazing uitdrukt over de door een partij ingestelde vordering.....	55
3. Hof van assisen - Behandeling ter zitting - Rol van de voorzitter	55
Hof van Cassatie 1 september 2021 (P.21.1078.F), www.juportal.be	56
Trefwoorden: Strafvuitvoering – Zwijgrecht – Justitieassistent.....	56
Hof van Cassatie 24 november 2022 (C.21.0447.F), www.juportal.be	56
Trefwoorden: Parlementaire onverantwoordelijkheid – Leden parlementaire onderzoekscommissie – Vrijheid van meningsuiting – Verklaringen in de media – Aansprakelijkheidsvordering – Parlementaire functie	56
Hof van Cassatie 16 december 2022 (C.21.0448.N), www.juportal.be	56
Trefwoorden: Vrijheid van meningsuiting – Parlementslid – Parlementaire onverantwoordelijkheid..	56
Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.1136.N), www.juportal.be	57
Trefwoorden: Verzoek tot heropening van de rechtspleging – Opschorting.....	57
Hof van Cassatie 18 januari 2023 (P.21.0228.F), www.juportal.be	58
Trefwoorden: 1. Strafzaken - Algemeen - Burgerlijke rechtspleging tot vervallenverklaring van de nationaliteit - Hof van beroep dat in eerste en laatste aanleg uitspraak doet - Beslissing tot vervallenverklaring - Cassatieberoep van de rechtzoekende - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Grenzen - Verschil in behandeling - Vraag aan het Grondwettelijk Hof	58

2. Strafzaken - Algemeen - Burgerlijke rechtspleging tot vervallenverklaring van de nationaliteit - Hof van beroep dat in eerste en laatste aanleg uitspraak doet - Beslissing tot vervallenverklaring - Cassatieberoep van de rechtzoekende - Ontvankelijkheid - Voorwaarden.....	58
3. Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Burgerlijke rechtspleging tot vervallenverklaring van de nationaliteit - Hof van beroep dat in eerste en laatste aanleg uitspraak doet - Beslissing tot vervallenverklaring - Cassatieberoep van de rechtzoekende - Verplichting het cassatieberoep te betekenen – Toepassing.....	58
4. Vervallenverklaring van de nationaliteit - Draagwijdte - Bijkomende burgerlijke sanctie.....	58
Hof van Cassatie 27 juni 2023 (P.23.0802.N), www.juportal.be	59
Trefwoorden: Regeling van rechtsgebied – Tussen onderzoeksrechters of onderzoeksgerechten.....	59
2.5. GRONDWETTELIJK HOF.....	59
Grondwettelijk Hof 14 september 2023 (119/2023), www.const-court.be	59
Trefwoorden: Gerechtelijk recht - Gebruik der talen in gerechtszaken - Taal van de procedure - Wijziging van de taal in de loop van het gerechtelijk onderzoek - Vertaling van de essentiële documenten van het dossier	60
Grondwettelijk Hof 14 september 2023 (120/2023), www.const-court.be	60
Trefwoorden: Strafrecht - Vermindering van de overbevolking in de gevangenissen - Tijdelijke maatregel - Toekenning van een vervroegde invrijheidstelling - Uitsluitingen	60
2.6. RAAD VAN STATE	61
2.7. HOVEN VAN BEROEP	61
A. CORRECTIONELE KAMERS	61
Gent 18 november, <i>T.Strafr.</i> 2023, afl. 5, 321-336.	61
Trefwoorden: 1. Bijzonder strafrecht – Milieu-inbreuken – Bos – Artikel 3, § 1 Bosdecreet – Definitie – Feitelijke toestand.....	61
2. Misdrijven – Moreel element – Opzet artikel 16.6.1, § 1, eerste lid Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid – Gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid – Bewust en vrijwillig handelen	61
Antwerpen 13 december 2022, <i>RW</i> 2023-24, afl. 1, 32-33.	62
Trefwoorden: Straf – Strafzaken – Verbeurdverklaring – Rechten van derden – Toewijzing aan de burgerlijke partij – Zaken die hebben gediend of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf	62
Antwerpen 21 maart 2023, <i>RW</i> 2023-24, afl. 6, 234-235.	62
Trefwoorden: Rechtsmiddelen – Strafzaken – Hoger beroep – Grievensformulier – Ontvankelijkheid van de grieven – Grief van de burgerlijke partij tegen de vrijspraak.....	62
Antwerpen 26 mei 2023, <i>Limburgs Rechtsleven</i> 2023, afl. 3, 239.	62
Trefwoorden: Hoger beroep – Saisine – Eindbeslissing – Proces-verbaal van terechtzitting – Enkel ondertekend door de voorzitter van een kamer met drie rechters – Evocatie	63
Antwerpen 2 juni 2023, <i>T.Strafr.</i> 2023, afl. 5, 327-330.	63
Trefwoorden: Misdrijven – Subsidiefraude – Teruggave – Herstelmaatregel van burgerrechtelijk aard – Artikel 3 van het KB van 31 mei 1933 – Voorwaarden.....	63
B. KAMER VAN INBESCHULDIGINGSTELLING.....	63
KI Gent 5 april 2022, <i>NC</i> 2023, afl. 4, 300-305.	63
Trefwoorden: Gerechtelijk onderzoek – Saisine – Burgerlijkepartijstelling – Onontvankelijkheid – Onrechtmatig bewijs.....	63
C. BURGERLIJKE KAMERS EN KORTGEDING.....	64
2.8. RECHTBANKEN VAN EERSTE AANLEG	64
A. CORRECTIONELE KAMERS	64
Corr. West-Vlaanderen (afd. Brugge) 8 november 2022, <i>TGR</i> 2023, afl. 3.....	64
Trefwoorden: Racisme - Hitlergroet.....	64
B. RAADKAMER.....	64
C. BURGERLIJKE KAMERS EN VOORZITTER IN KORTGEDING	64
2.9. HOVEN VAN ASSISEN	65
Hof van assisen Brussel 26 juli 2023, <i>JLMB</i> 2023, afl. 30, 1348-1374.....	65

Trefwoorden: 1. Terrorisme – Éléments constitutifs – Élément contextuel – Atteinte intentionnelle aux intérêts d'un pays ou d'une organisation internationale – Appréciation en fonction de la portée des actes incriminés.	65
2. Terrorisme – Éléments constitutifs – Élément moral – Intention terroriste – Intention de déstabiliser un pays – Preuve - Matières pénales – Déclaration d'adhésion aux thèses de l'état islamique.	65
3. Coups et blessures volontaires et meurtres – Assassinat – Lien causal – Victime d'un attentat se suicidant parce qu'elle ne supporte pas les conséquences qu'elle a encourues – Interruption du traitement d'un cancer en raison des blessures encourues et inefficacité de ce traitement lorsqu'il a pu être repris.	65
4. Guerre – Crime de guerre – Conflit armé hors du territoire belge et attentat commis en Belgique – Lien causal – Absence de lien suffisant avec le conflit armé – Retour officiel en Belgique trois ans avant les attentats.	65
5. Terrorisme – Participation aux activités d'un groupe terroriste – Éléments constitutifs – Association structurée – Concertation permanente – Infraction - Complicité et corréité – Absence de connaissance des intentions des membres du groupe.	65
2.10. BUITENLANDSE RECHTSPRAAK	67

3. RECHTSLEER .....

3.1. OVERZICHTEN VAN RECHTSLEER	67
3.2. BOEKEN	67
A. NIEUWE BOEKEN I.V.M. STRAFRECHT EN STRAFPROCESRECHT	67
B. NIEUWE BOEKEN I.V.M. STRAFRECHT EN STRAFPROCESRECHT IN DE BIBLIOTHEEK	67
3.3. BIJDRAGEN IN BOEKEN OF TIJDSCHRIFTEN (INCLUSIEF NOTEN)	67
A. BIJDRAGEN I.V.M. INTERNATIONAAL EN EUROPEES STRAFRECHT EN STRAFPROCESRECHT	67
B. BIJDRAGEN I.V.M. ALGEMEEN STRAFRECHT	67
C. BIJDRAGEN I.V.M. BIJZONDER STRAFRECHT.....	67
D. BIJDRAGEN I.V.M. STRAFPROCESRECHT	68
E. GEMENGDE OF ANDERE BIJDRAGEN	68
F. STRAFRECHT IN HET BUITENLAND.....	69
3.4. BELANGRIJKE EVOLUTIES IN ANDERE RECHTSTAKKEN OF BELANGRIJKE ARTIKELEN OVER HET RECHT	69
3.5. VARIA	69

1. Wetgeving

1.1. Belgische regelgeving

Wet van 31 juli 2023 tot wijziging van het Strafwetboek met het oog op het strafbaar stellen van conversiepraktijken, *BS* 18 oktober 2023.

Toelichting: België onderschrijft de Yogyakarta-principes plus 10, in het bijzonder de bijkomende verplichtingen van de Staat met betrekking tot Principe 10 dat staten oproept om “alle praktijken te verbieden, alle wetten in te trekken en elk beleid weg te werken dat onomkeerbare ingrepen op basis van seksuele oriëntatie, genderidentiteit, genderexpressie of seksekenmerken, inclusief gedwongen normaliserende chirurgische ingrepen, onvrijwillige sterilisatie, onethische experimenten, medische weergave, en “herstellende” of “conversietherapieën” die een inbreuk vormen op de integriteit van de patiënt toelaten, wanneer die opgedwongen of toegediend worden zonder vrije, voorafgaandelijke en geïnformeerde toestemming van de persoon in kwestie (Yogyakarta-principes plus 10).

In het Strafwetboek worden bepalingen ingevoerd die het aanbieden van conversiepraktijken, het aanzetten om conversiepraktijken te ondergaan, het aanzetten van personen om andere personen conversiepraktijken te doen ondergaan en het maken van reclame voor conversiepraktijken strafbaar stellen. De inbreuken kunnen bestraft worden met een gevangenisstraf en een geldboete of met een van die straffen alleen. Er wordt ook voorzien in de mogelijkheid voor de rechtbank om een beroepsverbod op te leggen.

1.2. Europese regelgeving

- Nihil

1.3. Overzichten van wetgeving

- DE BROUWER, A., GUILLAIN, C., RIBANT, D., VERHOUSTRAETEN, A., TATTI, D., VANSILIETTE, F., « Chronique de législation pénale 2023-1 », *RDP* 2023, afl. 9-10, 954-972.

1.4. Belangrijke wetsontwerpen en –voorstellen

Wetsontwerp tot invoering van Boek II van het Strafwetboek, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, 3518/001.

Toelichting: Het ontworpen Strafwetboek – Boek II heeft een nieuwe globale structuur. De misdrijven zijn gegroepeerd onder acht titels die overeenkomen met acht thema's.

Een preliminaire titel bevat de definities van termen die worden gebruikt in het Strafwetboek.

De acht titels zijn:

Titel 1. Ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht;
Titel 1bis. Misdaad van ecocide;
Titel 2. Misdrijven tegen de persoon;
Titel 3. Misdrijven tegen de openbare veiligheid;
Titel 4. Valsheden;
Titel 5. Misdrijven tegen het vermogen;
Titel 6. Economische misdrijven;
Titel 7. Misdrijven tegen de Staat en zijn functioneren.

In het kader van die structuur heeft elk artikel van het Wetboek een opschrift gekregen. In de definitie van de misdrijven waarover het artikel gaat, worden alle constitutieve bestanddelen ervan omschreven. De straf wordt aan het eind van het artikel bepaald. De wijzigingen betreffen verder ook de bepaling van de straf. De straf wordt namelijk bepaald door het niveau ervan en niet langer aan de hand van een strafmarge.

Het wetsontwerp voorziet in een coherenter geheel van misdrijven:

1° het Strafwetboek depenaliseert verschillende misdrijven wanneer de burgerlijke, administratieve of tuchtrechtelijke straffen volstaan als reactie op de strafbare gedraging. Andere gedragingen worden gedecriminaliseerd, omdat de misdrijven achterhaald zijn en niet langer als strafwaardig worden beschouwd.

De misdrijven waarvan de constitutieve bestanddelen elkaar overlappen, vormen het onderwerp van één enkele strafbepaling;

2° bepaalde strafbepalingen uit bijzondere wetten zijn eveneens opgenomen in het Strafwetboek (bijvoorbeeld: private milities of misdrijven tegen de internationale betrekkingen, misdrijven inzake de bestraffing van de discriminatie, aanzetting tot haat en negationisme);

3° het ontworpen Strafwetboek bevat nieuwe misdrijven (bijvoorbeeld: ecocide, aanzetting tot zelfdoding, lijkschennis, ...);

4° voorts worden voor bepaalde misdrijven de straffen enigszins verzwaaard, zodat de ernst van het misdrijf beter wordt weerspiegeld in de sanctie;

5° bepaalde strafbepalingen zijn coherenter in het nieuwe Strafwetboek;

6° tot slot worden er strafbepalingen aangepast om beter in overeenstemming te zijn met de sociale realiteit.

Wetsontwerp tot wijziging van de wet op het politieambt, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, 3524/001.

Toelichting: Dit wetsontwerp heeft tot doel de Wet op het Politieambt (WPA) van 5 augustus 1992 aan te passen ten einde het gebruik van de individuele camera's (in casu de bodycams) te regelen.

Het betreft mobiele camera's die specifiek en enkel door een individueel operationeel lid van de geïntegreerde politie worden gebruikt als onderdeel van hun uitrusting en derhalve niet op een voertuig gemonteerd staan of op een andere wijze mobiel ingezet worden.

Het voorliggende wetsontwerp omschrijft wat een individuele camera is en wanneer deze kan gebruikt worden.

Dit wetsontwerp voorziet in de verplichting tot het aankondigen van de aanwezigheid van de camera tenzij dit niet uitvoerbaar is.

Het wetsontwerp geeft aan in welke omstandigheden de activatie van een individuele camera geoorloofd is.

De cameradracht zelf is niet verplicht.

De bijhorende ministeriële richtlijn specificeert daarenboven in welke concrete gevallen het gebruik van de bodycam niet alleen toegestaan is maar ook hoogst aanbevolen is. De omzendbrief beschrijft eveneens dat men de bodycam kan activeren op vraag van de burger mits de vraag kadert in één van de reeds opgesomde gevallen van legitieme opnames.

Het wetsontwerp bepaalt dat opnames bewaard worden telkens de politieambtenaar de individuele camera activeert.

De wetgever wil in dit ontwerp ook vastleggen hoe de verwerking van de gegevens gebeurt, wie de verwerkingsverantwoordelijken zijn en wat de minimale bewaartermijn van de opnames is zodat de privacy van de persoonsgegevens op uniforme wijze verzekerd wordt en opdat betrokkenen op het ganse grondgebied éénzelfde termijn hebben om een verzoek in te dienen om de opnames te (laten) consulteren.

Wetsvoorstel tot strafbaarstelling van het straatracen, *Parl.St.* Kamer 2023-2024, 3618/001.

Toelichting: Dit wetsvoorstel strekt ertoe het fenomeen ‘straatracen’ te definiëren en strafbaar te stellen.

Wetsontwerp houdende wijziging van het Wetboek van strafvordering en van de wet van 22 maart 1999 betreffende de identificatieprocedure via DNA onderzoek in strafzaken, *Parl.St.* Kamer 2023-2024, 3620/001.

Toelichting: Dit wetsontwerp behandelt grosso modo zes grote topics. Het gaat om de volgende maatregelen:

1° de uitbreiding van de internationale uitwisseling van DNA-profielen naar internationale DNA-gegevensbanken die beheerd worden door Europese of internationale organisaties, en naar de directe of indirecte identificatie van onbekende overledenen en de opsporing van vermiste personen;

2° de familiale zoeking en het opstellen, registreren en vergelijken van Y-STR-profielen en mitochondriale DNA-profielen;

3° het systematisch vaststellen van Y-STR-profielen van aangetroffen sporen, verdachten en veroordeelden in gevallen van seksueel geweld;

4° DNA-fenotypering (in kaart brengen van op voorhand geselecteerde uiterlijke karakteristieken van een persoon op basis van DNA aangetroffen in biologische sporen of niet-geïdentificeerde en onherkenbare overleden slachtoffers of delen van lichamen);

5° een langere bewaartermijn voor het referentiestaal en de daaruit afgeleide stalen die DNA bevatten;

6° de nodige aanpassingen aan de wetgeving naar aanleiding van de adoptie van de wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht.

Wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat het kraken van nog niet bewoonde panden betreft, *Parl.St.* Kamer 2023-2024, 3641/001.

Toelichting: Kraken wordt in het Strafwetboek strenger beteugeld in bewoonde dan in onbewoonde panden.

Dit wetsvoorstel strekt ertoe het kraken van een pas gerenoveerd of volledig nieuw pand of van een huurwoning die tijdelijk leeg staat in afwachting van de volgende huurder gelijk te stellen met het kraken van een bewoond pand. Daardoor krijgt de politie mogelijkheid om krakers onmiddellijk te verwijderen en kunnen strengere straffen worden opgelegd aan de overtreeders.

2. Rechtspraak

2.1. Overzichten van rechtspraak

- Nihil

2.2. Europees Hof voor de rechten van de mens

EHRM 13 juli 2023 (Carvajal Barrios t. Spanje), www.hudoc.echr.coe.int

Hyperlink: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-226068>

Trefwoorden: Uitlevering - Klacht m.b.t. uitlevering wegens risico op levenslange gevangenisstraf zonder uitzicht op vrijlating niet-ontvankelijk – Artikel 3 EVRM

Samenvatting: De zaak betreft de uitlevering van de heer Carvajal Barrios (voormalig hoofd van de Venezolaanse contraspionage) aan de Verenigde Staten, waar hij wordt gezocht voor drugsmokkel. De klager beroept zich op artikel 3 EVRM en stelt dat uitlevering hem zal blootstellen aan het risico op een levenslange gevangenisstraf zonder uitzicht op voorwaardelijke vrijlating.

Om de klacht te laten slagen, moet klager aantonen dat er een reëel risico bestaat dat hem in de Verenigde Staten daadwerkelijk die straf zal worden opgelegd. Aangezien hij nog niet is berecht, is het moeilijk om de uitkomst vast te stellen. Het Hof is er echter van overtuigd dat hij zal worden berecht in een rechtssysteem dat de rechtsstaat en de beginselen van een eerlijk proces eerbiedigt.

Verder overweegt het Hof dat daadwerkelijke veroordeling en straf geen vaststaande gegevens zijn. Zo is het mogelijk dat hij wordt vrijgesproken en zijn er omstandigheden denkbaar waarin de klager niet de zwaarst mogelijke straf zal krijgen: denk aan schuldbekenenis of een schikking en daarnaast kunnen verzachtende omstandigheden een

rol spelen. Dat in het geval van de klager geen rekening zal worden gehouden met verzachtende omstandigheden, is niet aangetoond. Al met al is een levenslange gevangenisstraf zonder uitzicht op voorwaardelijke vrijlating hoogst ongebruikelijk in de Verenigde Staten.

Het Hof concludeert dat de klager niet heeft aangetoond dat hij bij uitlevering een reëel risico loopt om veroordeeld te worden tot levenslange gevangenisstraf zonder voorwaardelijke vrijlating in strijd met artikel 3 EVRM en oordeelt daarom dat het verzoek niet-ontvankelijk is.

(Bron: ER Wekelijks nr. 143)

EHRM 7 september 2023 (Compaore t. Frankrijk), www.hudoc.echr.coe.int

Hyperlink: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-226176>

Trefwoorden: Uitlevering - Geen ex nunc toetsing Frankrijk naar artikel 3 EVRM-risico bij uitlevering

Samenvatting: Begin 2020 staan de Franse autoriteiten de uitlevering toe van klager aan Burkino Faso waar hij terecht zal staan vanwege zijn mogelijke betrokkenheid bij de moord op (onder andere) een onderzoeksjournalist. Klager is de broer van de voormalige president van Burkino Faso, Blaise Compaoré.

Het EHRM oordeelt dat een schending van het procedurele aspect van art. 3 van het Verdrag zou plaatsvinden indien uitlevering zou plaatsvinden zonder voorafgaande herbeoordeling van de geldigheid en betrouwbaarheid van de door Burkino Faso afgegeven diplomatieke garanties. Hierbij neemt het Hof in overweging dat sinds de beslissing van de Franse autoriteiten in Burkino Faso twee militaire staatsgrepen hebben plaatsgevonden en de diplomatieke garanties niet zijn bevestigd door de tweede overgangsregering en de regering hier ook niet op is ingegaan. Er is aldus geen rekening gehouden met de nieuwe politieke en constitutionele context in de verzoekende staat en de aangezochte staat heeft zich er niet van vergewist dat de garanties met betrekking tot detentieomstandigheden en het opleggen van een levenslange gevangenisstraf nog bindend zijn. Gelet hierop wordt de interim measure (art. 39) verlengd totdat het arrest definitief wordt of tot het moment waarop het EHRM een andere beslissing neemt.

Bron: Nieuwsbrief Rechtspraak Europa – oktober
(<https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/nre-2023-nr-10.pdf>)

EHRM 26 september 2023 (Yüksel Yalçinkaya t. Turkije), www.hudoc.echr.coe.int

Hyperlink: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227636>

Trefwoorden: Staatsgreep Turkije - Bewijs lidmaatschap Gülenbeweging - Gebruik van ByLock bewijsmateriaal

Samenvatting: Klager was leraar en is veroordeeld vanwege lidmaatschap van de “Gülenbeweging”. Volgens de Turkse autoriteiten zit deze beweging achter de mislukte staatsgreep

van 15 juli 2016. De veroordeling van klager was in beslissende mate gebaseerd op het gebruik door klager van gecodeerde berichten met "ByLock". De nationale rechter heeft geoordeeld dat deze applicatie gebruikt wordt uitsluitend door of ten behoeve van activiteiten van de Gülen-beweging. Iedereen die gebruik heeft gemaakt van Bylock zou in principe alleen al op die grond veroordeeld kunnen worden voor lidmaatschap van een gewapende terroristische organisatie. Het Hof oordeelt dat een dergelijke universele benadering door de Turkse rechterlijke macht ten aanzien van het ByLock-bewijsmateriaal in strijd is met de vereisten uit artikel 7 EVRM.

Daarnaast waren er procedurele tekortkomingen in de strafprocedure tegen klager, met name wat betreft zijn toegang tot het ByLock-bewijsmateriaal dat hem specifiek aangaat, en de mogelijkheid om het effectief aan te vechten. Schending van artikel 6 EVRM .

Er staan momenteel ongeveer 8.500 verzoeken op de rol van het Hof die soortgelijke zaken betreffen. De schendingen zijn structureel. Het Hof oordeelt op grond van artikel 46 EVRM (bindende kracht en uitvoering van vonnissen), dat Turkije passende maatregelen moet nemen deze systemische problemen, met name met betrekking tot de benadering van Bylock-bewijsmateriaal door de Turkse rechterlijke macht, op te lossen.

Bron: Nieuwsbrief Rechtspraak Europa – oktober
(<https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/nre-2023-nr-10.pdf>)

2.3. Hof van Justitie

Hof van Justitie 6 juli 2023 (C-142/22), www.curia.europa.eu

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=275245&pageIndex=0&doclang=nl&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=2850855>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Politiële en justitiële samenwerking in strafzaken – Europees aanhoudingsbevel – Kaderbesluit 2002/584/JBZ – Artikel 27 – Vervolgung wegens een ander vóór de overlevering begaan feit dan dat welk de reden tot de overlevering is geweest – Verzoek om toestemming aan de uitvoerende rechterlijke autoriteit – Europees aanhoudingsbevel dat is uitgevaardigd door de openbaar aanklager van een lidstaat die geen uitvaardigende rechterlijke autoriteit is – Gevolgen voor het verzoek om toestemming

Samenvatting: Het Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Moet artikel 27 van [kaderbesluit 2002/584] aldus worden uitgelegd dat een beslissing tot overlevering van een persoon een rechtsverhouding doet ontstaan tussen deze persoon, de uitvoerende lidstaat en de uitvaardigende lidstaat, zodat alle kwesties die worden geacht definitief te zijn afgedaan in die beslissing, ook als afgedaan moeten worden beschouwd in het kader van de procedure tot verkrijging van toestemming voor verdere vervolging of oplegging van straffen voor andere strafbare feiten?

2) Indien het antwoord op de eerste vraag ontkennend luidt, wordt dan het doeltreffendheidsbeginsel geschonden door een nationale procedureregeling die als gevolg

heeft dat de betrokkene wordt belet zich in het kader van het verzoek om toestemming te beroepen op een relevant arrest van het Hof dat is gewezen na het bevel tot overlevering?"

Het Hof (Tweede kamer) verklaart voor recht:

Artikel 27, lid 3, onder g), en lid 4, van kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

moet aldus worden uitgelegd dat

de omstandigheid dat een Europees aanhoudingsbevel op grond waarvan een persoon is overgeleverd, is uitgevaardigd door een autoriteit die geen „uitvaardigende rechterlijke autoriteit” in de zin van artikel 6, lid 1, van dit kaderbesluit is, niet eraan in de weg staat dat de uitvoerende rechterlijke autoriteit op een later moment na een bij haar aanhangig gemaakt verzoek van een uitvaardigende rechterlijke autoriteit in de zin van artikel 6, lid 1, toestemming ervoor verleent dat deze persoon wordt vervolgd of berecht, of van zijn vrijheid wordt beroofd wegens enig ander vóór de overlevering begaan feit dan dat welk de reden tot die overlevering is geweest.

Duiding: https://ecer.minbuza.nl/-/eu-hof-oordeelt-dat-een-gebrek-in-een-oorspronkelijk-eab-geen-belemmering-vormt-om-toestemming-te-verlenen-voor-vervolging-wegens-andere-strafbare-feiten-op-grond-van-het-kaderbesluit-eab?redirect=%2Fecer%2Fnieuws%3Fp_p_id%3Dnl_worth_article_search_portlet_ArticleSearchPortlet_INSTANCE_278PgL1wBWOW%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26_nl_worth_article_search_portlet_ArticleSearchPortlet_INSTANCE_278PgL1wBWOW_resetCur%3Dfalse%26_nl_worth_article_search_portlet_ArticleSearchPortlet_INSTANCE_278PgL1wBWOW_delta%3D10%26_nl_worth_article_search_portlet_ArticleSearchPortlet_INSTANCE_278PgL1wBWOW_cur%3D6

Hof van Justitie 7 september 2023 (C-209/22), www.curia.europa.eu
--

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=277070&pageIndex=0&doclang=NL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=540037>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Recht op informatie in strafprocedures – Richtlijn 2012/13/EU – Recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures – Richtlijn 2013/48/EU – Toepassingsgebied – Nationale regeling die het begrip ‚verdachte’ niet kent – Opsporingsfase van de strafprocedure – Dwangmaatregel in de vorm van fouillering en inbeslagname – Goedkeuring achteraf door de bevoegde rechter – Geen rechterlijke toetsing van maatregelen ter verkrijging van bewijs – Artikelen 47 en 48 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Daadwerkelijke uitoefening van de rechten van verdediging van verdachten en beklaagden bij de rechterlijke toetsing van maatregelen ter verkrijging van bewijs

Samenvatting: Het Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Vallen situaties waarin in het kader van een onderzoek naar een strafbaar feit in verband met het bezit van verdovende middelen tegen een natuurlijke persoon van wie de politie aanneemt dat hij in het bezit is van verdovende middelen, dwangmaatregelen zijn aangewend in de vorm van fouillering en inbeslagname, binnen de werkingssfeer van [de richtlijnen 2013/48 en 2012/13]?

2) Mocht de eerste vraag bevestigend worden beantwoord: welke status heeft een dergelijke persoon in de zin van [die] richtlijnen indien het nationale recht de rechtsfiguur ‚verdachte‘ niet kent en de persoon niet door middel van een officiële kennisgeving in staat van ‚beschuldiging‘ is gesteld, en dient aan een dergelijke persoon het recht op informatie en voorlichting en op toegang tot een advocaat te worden toegekend?

3) Verzetten het legaliteitsbeginsel en het verbod op willekeur zich tegen een nationale regeling als artikel 219, lid 2, [van het wetboek van strafvordering], volgens welke een opsporingsinstantie [deze] persoon ook door het opmaken van het proces-verbaal van de eerste tegen de betrokkene gerichte onderzoekshandeling in staat van beschuldiging kan stellen, wanneer het nationale recht de rechtsfiguur „verdachte“ niet kent en de rechten van de verdediging volgens het nationale recht pas ontstaan op het moment waarop de betrokkene officieel in staat van ‚beschuldiging‘ wordt gesteld, een handeling die wederom afhankelijk is van de opsporingsinstantie, en belemmert een dergelijke nationale procedure de daadwerkelijke uitoefening en de invulling van het recht op toegang tot een advocaat in de zin van artikel 3, lid 3, onder b), van [richtlijn 2013/48]?

4) Verzet het Unierechtelijke doeltreffendheidsbeginsel zich tegen een nationale praktijk waarbij de rechterlijke toetsing van dwangmaatregelen ter verkrijging van bewijs, waaronder fouillering en inbeslagname in de onderzoeksprocedure, niet de mogelijkheid biedt om na te gaan of er sprake is van een voldoende gekwalificeerde schending van de grondrechten van verdachten en beklaagden die worden gewaarborgd door de artikelen 47 en 48 van het [Handvest] en door de [richtlijnen 2013/48 en 2012/13]?

5) Verzet het beginsel van de rechtsstaat zich tegen nationale regels en rechtspraak volgens welke de rechter niet bevoegd is om de inbeschuldigingstelling van een persoon te toetsen, terwijl juist en uitsluitend die formele handeling bepalend is voor de vraag of aan een natuurlijke persoon de rechten van verdediging worden toegekend wanneer jegens hem in het kader van een onderzoeksprocedure dwangmaatregelen worden aangewend?”

Het Hof (Vierde kamer) verklaart voor recht:

1) Artikel 2, lid 1, van richtlijn 2012/13/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het recht op informatie in strafprocedures, alsmede artikel 2, lid 1, van richtlijn 2013/48/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2013 betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming moeten aldus worden uitgelegd dat

deze richtlijnen van toepassing zijn op een situatie waarin een persoon over wie er informatie is dat hij verboden middelen bezit aan een fouillering wordt onderworpen, met

daaropvolgende inbeslagname van die middelen. Het feit dat het nationale recht het begrip „verdachte” niet kent en dat die persoon niet officieel ervan in kennis is gesteld dat hij de hoedanigheid van „beklaagde” zou hebben, is in dit verband niet van belang.

2) Artikel 8, lid 2, van richtlijn 2012/13 en artikel 12, lid 1, van richtlijn 2013/48, gelezen in het licht van de artikelen 47 en 48 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,

moeten aldus worden uitgelegd dat

zij zich niet verzetten tegen nationale rechtspraak volgens welke de rechter bij wie krachtens het toepasselijke nationale recht om goedkeuring achteraf is gevraagd voor een fouillering en de daaropvolgende inbeslagname van verboden middelen, die zijn uitgevoerd in de voorfase van een strafprocedure, niet bevoegd is om na te gaan of de door deze richtlijnen gewaarborgde rechten van de verdachte of beklaagde bij die gelegenheid zijn geëerbiedigd, voor zover, ten eerste, die persoon nadien een eventuele schending van de uit die richtlijnen voortvloeiende rechten kan doen vaststellen voor de rechter bij wie de zaak ten gronde is voorgelegd, en, ten tweede, die rechter alsdan de consequenties moet trekken uit een dergelijke schending, in het bijzonder wat betreft de niet-ontvankelijkheid of de bewijskracht van de in die omstandigheden verkregen bewijzen.

3) Artikel 3 van richtlijn 2013/48

moet aldus worden uitgelegd dat

het zich niet verzet tegen een nationale regeling die bepaalt dat een verdachte of beklaagde in de voorfase van een strafprocedure kan worden onderworpen aan een fouillering, met daaropvolgende inbeslagname van verboden middelen, zonder dat deze persoon recht op toegang tot een advocaat heeft, mits uit het onderzoek van alle relevante omstandigheden blijkt dat een dergelijke toegang niet noodzakelijk is om die persoon in staat te stellen zijn rechten van verdediging in de praktijk daadwerkelijk uit te oefenen.

Hof van Justitie (Eerste Kamer) 7 september 2023 (C-162/22), www.curia.europa.eu

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=8F8CC3B66F970CD907ADB CBA16E8ECCE?text=&docid=277068&pageIndex=0&doclang=NL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3055097>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Telecommunicatie – Verwerking van persoonsgegevens in de sector elektronische communicatie – Richtlijn 2002/58/EG – Werkingssfeer – Artikel 15, lid 1 – Gegevens die door aanbieders van elektronische-communicatiediensten worden bewaard en ter beschikking worden gesteld van met strafrechtelijke procedures belaste autoriteiten – Later gebruik van deze gegevens in een onderzoek naar een ambtsmisdrif

Samenvatting: Het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

„Dient artikel 15, lid 1, van richtlijn [2002/58], gelezen in samenhang met de artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52, lid 1, van het [Handvest], aldus te worden uitgelegd dat het de bevoegde

overheidsinstanties verbiedt om in onderzoeken naar ambtsmisdrijven die verband houden met corruptie gebruik te maken van persoonsgegevens die worden bewaard door aanbieders van elektronische-communicatiediensten en die informatie kunnen verschaffen over de gegevens en communicaties van een gebruiker van een elektronisch communicatiemiddel, ongeacht of in het concrete geval toegang tot deze gegevens is verleend met het oog op de bestrijding van zware criminaliteit en de voorkoming van ernstige bedreigingen van de openbare veiligheid?”

Het Hof (Eerste kamer) verklaart voor recht:

Artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 juli 2002 betreffende de verwerking van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de sector elektronische communicatie (richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie), zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/136/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009, gelezen in het licht van de artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, moet aldus worden uitgelegd dat

het eraan in de weg staat dat persoonsgegevens met betrekking tot elektronische communicatie die krachtens een op grond van deze bepaling genomen wettelijke maatregel zijn bewaard door aanbieders van elektronische-communicatiediensten en die vervolgens op grond van die maatregel aan de bevoegde autoriteiten ter beschikking zijn gesteld ter bestrijding van zware criminaliteit, kunnen worden gebruikt in onderzoeken naar ambtsmisdrijven die verband houden met corruptie.

Met noot: TERSAGO, P., “Hergebruik van telecommunicatiegegevens in strafzaken: horen, zien en zwijgen?”, *Juristenkrant* 2023, afl. 475, 4-5:

“Telefoniegegevens rechtmatig bewaard én verkregen in een strafrechtelijk onderzoek naar zware criminaliteit, mogen niet verder worden aangewend in procedures met betrekking tot ‘lichere’ misdrijven.

Op deze wijze geeft het Hof van Justitie een verabsoluteerde en algemene invulling aan het evenredigheidsbeginsel. Ook al zijn de voordeur (bewaring) én de achterdeur (gebruik in strafzaken) rechtmatig beveiligd en met procedurele grendels omsloten, wanneer er nieuwe feiten worden vastgesteld in de telefoniegegevens mogen die niet zomaar worden gebruikt of meegedeeld voor minder ernstige doeleinden van criminaliteitsbestrijding. Hergebruik zou nog wel kunnen in andere (straf)onderzoeken naar ernstige criminaliteit, maar dus niet voor alle misdrijven, wat onzekerheid in de hand werkt. Hoewel het Hof hier aangeeft corruptie niet als ernstige criminaliteit te beschouwen (hoewel corruptiemisdrijven bij ons ook op de ‘taplijst’ van artikel 90ter Sv. staan...), ontbreekt tot op heden nog verdere invulling over dit centraal concept.”

Hof van Justitie (Eerste Kamer) 14 september 2023 (C-27/22), www.curia.europa.eu

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=C07520184E7C4F51F9FCBBDCC610523?text=&docid=277409&pageIndex=0&doclang=nl&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1277291>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Beginsel ne bis in idem – Sanctie wegens oneerlijke handelspraktijken – Strafrechtelijke aard van de sanctie – Strafrechtelijke sanctie die door een lidstaat wordt opgelegd nadat in een andere lidstaat een sanctie wegens oneerlijke handelspraktijken is opgelegd maar vóór deze laatste sanctie definitief is geworden – Artikel 52, lid 1 – Beperkingen van het beginsel ne bis in idem – Voorwaarden – Onderlinge afstemming van procedures en sancties

Samenvatting: Het Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Kunnen sancties op het gebied van oneerlijke handelspraktijken die zijn opgelegd op grond van de nationale regeling waarbij [richtlijn 2005/29] in nationaal recht is omgezet, worden aangemerkt als administratieve sancties van strafrechtelijke aard?

2) Moet artikel 50 van het [Handvest] aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling volgens welke een administratieve geldboete van strafrechtelijke aard die aan een rechtspersoon is opgelegd wegens ongeoorloofde gedragingen die een oneerlijke handelspraktijk opleveren, in rechte kan worden bevestigd en onherroepelijk kan worden, terwijl die rechtspersoon voor die gedragingen in een andere lidstaat ondertussen onherroepelijk strafrechtelijk is veroordeeld, indien de tweede veroordeling onherroepelijk is geworden voordat de beslissing op het beroep tegen de eerstgenoemde administratieve geldboete van strafrechtelijke aard in kracht van gewijsde is gegaan?

3) Kan de regeling van richtlijn 2005/29, met name artikel 3, lid 4, en artikel 13, lid 2, onder e), daarvan, rechtvaardigen dat wordt afgeweken van het beginsel ne bis in idem in artikel 50 van het [Handvest] en in artikel 54 [SUO]?”

Het Hof (Eerste kamer) verklaart voor recht:

1) Artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie moet aldus worden uitgelegd dat een administratieve geldboete waarin de nationale regeling voorziet en die door de nationale autoriteit voor consumentenbescherming wegens oneerlijke handelspraktijken aan een onderneming wordt opgelegd, een strafrechtelijke sanctie in de zin van deze bepaling vormt wanneer zij een repressief doel nastreeft en zwaar is, ook al wordt zij in de nationale regeling als een administratieve sanctie aangemerkt.

2) Het in artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie neergelegde ne-bis-in-idembeginsel moet aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling op grond waarvan een boete van strafrechtelijke aard die wegens oneerlijke handelspraktijken aan een rechtspersoon is opgelegd, kan worden gehandhaafd wanneer deze persoon voor dezelfde feiten strafrechtelijk is veroordeeld in een andere lidstaat, ook als deze veroordeling dateert van na het besluit waarbij die boete is opgelegd maar onherroepelijk is geworden voordat de beslissing op het beroep in rechte tegen dat besluit in kracht van gewijsde is gegaan.

3) Artikel 52, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie moet aldus worden uitgelegd dat het beperkingen van de toepassing van het in artikel 50 ervan

neergelegde ne-bis-in-idembeginsel toestaat waardoor een cumulatie van procedures en sancties wegens dezelfde feiten mogelijk wordt indien voldaan is aan de voorwaarden van artikel 52, lid 1, van het Handvest zoals deze in de rechtspraak zijn verduidelijkt, namelijk ten eerste dat de cumulatie geen buitensporige last vormt voor de betrokken persoon, ten tweede dat er duidelijke en nauwkeurige regels bestaan op basis waarvan kan worden voorzien voor welk handelen en nalaten cumulatie mogelijk is, en ten derde dat de betrokken procedures voldoende onderling zijn afgestemd en kort na elkaar hebben plaatsgevonden.

Perscommuniqué: The principle ne bis in idem applies to penalties, imposed for unfair commercial practices, that are classified as administrative penalties of a criminal nature That principle precludes criminal proceedings in respect of the same facts from being initiated or maintained where there is a final decision, even if that decision is issued subsequently.

<https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2023-09/cp230139en.pdf>

Hof van Justitie 14 september 2023 (C-71/21), www.curia.europa.eu

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=277403&pageIndex=0&doclang=nl&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1881277>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Overeenkomst betreffende de procedures voor overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen – Artikel 1, lid 3 – Grondrechten – Weigering door een lidstaat om een door het Koninkrijk Noorwegen uitgevaardigd aanhoudingsbevel ten uitvoer te leggen – Uitvaardiging door het Koninkrijk Noorwegen van een nieuw aanhoudingsbevel tegen dezelfde persoon ter zake van dezelfde feiten – Onderzoek door een andere lidstaat – Inaanmerkingneming van de weigering van de tenuitvoerlegging van het eerste aanhoudingsbevel

Samenvatting: Het Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Staan de bepalingen van artikel 1, leden 2 en 3, van de [Overleveringsovereenkomst] toe dat met het oog op strafvervolging in dezelfde zaak een nieuw aanhoudingsbevel wordt uitgevaardigd [tegen] een persoon wiens overlevering door een lidstaat van de Europese Unie is geweigerd op grond van artikel 1, lid 3, van die overeenkomst junctis artikel 6 [VEU] en artikel 8 [EVRM]?

2) Staan de bepalingen van artikel 1, lid 3, van de Overleveringsovereenkomst, artikel 21, lid 1, en artikel 67, lid 1, VWEU, en [artikel 6 en artikel] 45, lid 1, van het [Handvest] toe dat een lidstaat die wordt verzocht om tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel in een geval waarin een andere lidstaat heeft geweigerd dezelfde gezochte persoon over te leveren met het oog op strafvervolging in dezelfde zaak, een nieuwe beslissing neemt op grond dat die persoon heeft gebruikgemaakt van zijn recht van vrij verkeer en zich van de staat waar de overlevering is geweigerd heeft begeven naar de staat waaraan het nieuwe aanhoudingsbevel is gericht?”

Het Hof (Zesde kamer) verklaart voor recht:

1) Artikel 1, lid 3, van de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen betreffende de procedures voor overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en IJsland en Noorwegen, namens de Europese Unie goedgekeurd bij besluit 2014/835/EU van de Raad van 27 november 2014 betreffende de sluiting van de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen betreffende de procedures voor overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en IJsland en Noorwegen, moet aldus worden uitgelegd dat

het zich niet ertegen verzet dat meerdere opeenvolgende aanhoudingsbevelen worden uitgevaardigd tegen een gezochte persoon om zijn overlevering door een staat die partij is bij die overeenkomst te verkrijgen nadat een andere staat die partij is bij die overeenkomst de tenuitvoerlegging van een eerste aanhoudingsbevel ten aanzien van die persoon heeft geweigerd, voor zover de tenuitvoerlegging van een nieuw aanhoudingsbevel niet leidt tot schending van deze bepaling en de uitvaardiging van dat nieuwe bevel evenredig is.

2) De Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen betreffende de procedures voor overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en IJsland en Noorwegen, namens de Europese Unie goedgekeurd bij besluit 2014/835,

moet aldus worden uitgelegd dat

zij zich ertegen verzet dat de tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel door een lidstaat wordt geweigerd op de enkele grond dat een andere lidstaat de tenuitvoerlegging van een eerste aanhoudingsbevel dat door de Republiek IJsland of het Koninkrijk Noorwegen tegen dezelfde persoon en ter zake van dezelfde feiten is uitgevaardigd, heeft geweigerd.

Hof van Justitie 21 september 2023 (C-164/22), www.curia.europa.eu

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=277632&pageIndex=0&doclang=nl&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1109044>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Kaderbesluit 2002/584/JBZ – Europees aanhoudingsbevel – Gronden tot weigering van de tenuitvoerlegging – Artikel 3, punt 2 – Beginsel ne bis in idem – Begrip ‚dezelfde feiten‘ – Geheel van onlosmakelijk met elkaar verbonden concrete omstandigheden – Frauduleuze activiteiten van de gezochte persoon in twee lidstaten, via twee verschillende rechtspersonen en ten nadele van verschillende slachtoffers

Samenvatting: Het Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Is er in casu sprake van ‚bis in idem‘ in de zin van artikel 50 van het Handvest en artikel 54 SUO, aangezien het, gelet op de draagwijdte die de Europese rechtspraak aan dit begrip toekent, om dezelfde feiten gaat, of is het de verwijzende rechter die deze beoordeling dient

te maken overeenkomstig de in de onderhavige beslissing geformuleerde beginselen, waaronder de noodzaak om de straffen te cumuleren en een strafmaximum vast te stellen overeenkomstig de criteria van evenredigheid, daar het om een en hetzelfde voortgezet misdrijf gaat?

2) Indien de conclusie, op basis van de in de onderhavige beslissing uiteengezette criteria, luidt dat er geen sprake is van een ‚bis in idem’-situatie, daar de feiten niet volledig hetzelfde zijn:

a) Zijn, gelet op de omstandigheden van het onderhavige geval, de beperkingen op de gevolgen van beslissingen die in andere lidstaten van de Unie zijn geweest, waarin uitdrukkelijk wordt voorzien door artikel 14, lid 2, van de [organieke wet 7/2014], waarbij het Unierecht in nationaal recht is omgezet, dan verenigbaar met kaderbesluit 2008/675, alsook met artikel 45 en artikel 49, lid 3, van het Handvest en met het beginsel van wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen binnen de Unie?

b) Is het ontbreken, in het Spaanse recht, van een procedure die of een mechanisme dat voorziet in de erkenning van beslissingen die in andere lidstaten van de Unie zijn geweest, en de cumulatie, de aanpassing of beperking van straffen mogelijk maakt zodat de evenredigheid ervan is gewaarborgd, in het geval dat een in het buitenland uitgesproken veroordeling in Spanje ten uitvoer moet worden gelegd die betrekking heeft op feiten die in een context van continuïteit of strafrechtelijk verband staan met andere, in Spanje berechte feiten waarvoor ook een veroordeling is uitgesproken, in strijd met artikel 45 en artikel 49, lid 3, van het Handvest, in samenhang met artikel 4, punt 6, van kaderbesluit 2002/584 en artikel 8, leden 1 en 2, van kaderbesluit 2008/909, en, in het algemeen, met het beginsel van wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen binnen de Unie?”

Het Hof (Eerste kamer) verklaart voor recht:

Artikel 3, punt 2, van kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten, zoals gewijzigd bij kaderbesluit 2009/299/JBZ van de Raad van 26 februari 2009, moet aldus worden uitgelegd dat

het zich verzet tegen de tenuitvoerlegging van een door een lidstaat uitgevaardigd Europees aanhoudingsbevel in een situatie waarin de gezochte persoon reeds bij onherroepelijk vonnis is berecht in een andere lidstaat en daar een gevangenisstraf uitzit voor het in dat vonnis vastgestelde strafbare feit, op voorwaarde dat deze persoon in de uitvaardigende lidstaat voor dezelfde feiten wordt vervolgd, zonder dat voor de vaststelling of er sprake is van „dezelfde feiten” rekening mag worden gehouden met de kwalificatie van de betrokken strafbare feiten volgens het recht van de uitvoerende lidstaat.

Perscommuniqué: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2023-09/cp230144en.pdf>

2.4. Hof van Cassatie

A. Beroepen tegen vonnissen en arresten van correctionele kamers

Hof van Cassatie 2 februari 2021 (P.20.1054.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210202.2N.4>

Trefwoorden: 1. Strafvordering - Ontvankelijkheid - Beoordeling van het provocatieverweer - Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Geluidsopname van de contacten van de undercoveragent - Recht van verdediging - Draagwijdte – Gevolg

2. Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Artikelen 47novies en 47octies Wetboek van Strafvordering - Uitvoering van de infiltratie - Processen-verbaal - Optreden van de officier van gerechtelijke politie en van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg

3. Strafvordering - Ontvankelijkheid - Artikel 30 Wetboek van strafvordering - Provocatie - Begrip

4. Recht op een eerlijk proces - Niet meer voor de verdediging beschikbare gegevens - Beoordeling door de rechter - Criteria - Draagwijdte - Gevolg

Samenvatting: 1. Geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel vereist dat een geluidsopname wordt gemaakt van alle contacten die een undercoveragent in het kader van een door artikel 47octies Wetboek van Strafvordering bedoelde infiltratie onderhoudt; een dergelijke vereiste, die de uitvoering van deze bijzondere opsporingsmethode in de praktijk onmogelijk zou maken, kan evenmin worden afgeleid uit de verplichting voor de rechter om een provocatieverweer dat op een enigszins aannemelijke wijze wordt aangevoerd, te onderzoeken en te beantwoorden.

2. Uit de bepaling van artikel 47novies, § 2, tweede tot en met vierde lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat moet worden aangenomen dat de bedoelde processenverbaal een waarheidsgetrouwe weergave bevatten van de verschillende fasen van de infiltratie, onverminderd het wettelijk verbod om gegevens te vermelden als bedoeld door artikel 47novies, § 2, tweede lid, Wetboek van Strafvordering en de in artikel 47octies, § 3, 6°, Wetboek van Strafvordering bedoelde officier van gerechtelijke politie, dit is de officier die de leiding heeft over de uitvoering van de infiltratie, alsook het openbaar ministerie, worden geacht daarbij loyaal op te treden; het komt de partijen toe aannemelijk te maken dat de officier die de leiding heeft over de uitvoering van de infiltratie en het openbaar ministerie niet alle voor de partijen in het strafproces relevante informatie hebben opgenomen of laten opnemen in deze processen-verbaal en dat hierdoor het recht van verdediging is miskend en de rechter oordeelt daarover onaantastbaar waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) H. BERKMOES en J. DELMULLE, De bijzondere opsporingsmethoden en enige andere onderzoeksmethoden, Politeia, Editie 2011, inz. pp. 671-726.

3. Wanneer het opzet om het misdrijf te plegen is ontstaan buiten enig optreden van de politieambtenaar of van een derde handelend op het uitdrukkelijk verzoek van deze

ambtenaar, deze zich heeft beperkt tot het scheppen van de gelegenheid om vrij een strafbaar feit te plegen in zodanige omstandigheden dat hij de uitvoering ervan kan vaststellen en aan de dader ruimte gelaten wordt om vrij met zijn misdadig voornemen te breken, is er geen sprake van provocatie in de zin van artikel 30 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering; de rechter oordeelt onaantastbaar of het optreden van de politieambtenaar of de derde handelend op verzoek van deze ambtenaar aan de oorsprong ligt van het misdadige voornemen van de dader of deze heeft aangemoedigd, dan wel slechts de gelegenheid was om vrij een strafbaar feit te plegen in omstandigheden waarin de dader steeds vrij met dit voornemen kon breken waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 4 maart 2014, AR P.14.0333.N, AC 2014, nr. 174; EHRM , Baltins t. Letland, 8 januari 2013, NC 2014, p. 26 met noot van A. DE NAUW, "De formele toets van een provocatieverweer in de rechtspraak van Straatsburg en het Belgische strafprocesrecht"; A. DE NAUW, "La provocation à l'infraction par un agent de l'autorité", RDP 1980, pp. 321-326.

4. Uit het enkele feit dat bepaalde gegevens die nuttig kunnen zijn voor de verdediging van een beklaagde niet of niet langer beschikbaar zijn, volgt niet dat daardoor het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces van die beklaagde noodzakelijk zijn miskend; het staat aan de rechter te oordelen of het niet of niet langer beschikbaar zijn van de gegevens daadwerkelijk de uitoefening van de rechten van een beklaagde aantast en daaruit de gepaste gevolgen te trekken voor de beoordeling van de schuld en bij die beoordeling kan de rechter de omstandigheid betrekken dat de met opsporing en vervolging belaste instanties niet verantwoordelijk zijn voor het niet of niet langer beschikbaar zijn van de gegevens waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

Hof van Cassatie 2 maart 2021 (P.20.1057.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22>

Trefwoorden: 1. Tussenvonnissen dat de strafvordering ontvankelijk verklaart, de excepties verwerpt en een onderzoeksmaatregel beveelt - Hoger beroep - Bevestiging van het vonnis wat betreft de ontvankelijkheid van de strafvordering en de verwerping van de excepties - Vernietiging van het vonnis wat de onderzoeksmaatregel betreft - Evocatie - Regelmatigheid

2. Hoger beroep - Devolutieve werking - Tussenvonnissen dat de strafvordering ontvankelijk verklaart, de excepties verwerpt en een onderzoeksmaatregel beveelt - Hoger beroep - Bevestiging van het vonnis wat betreft de ontvankelijkheid van de strafvordering en de verwerping van de excepties - Vernietiging van het vonnis wat de onderzoeksmaatregel betreft - Evocatie - Bevoegdheid van de appelrechters ten opzichte van de partijen door of tegen wie hoger beroep werd ingesteld - Draagwijdte - Gevolg

3. Recht op een eerlijk proces - Hoger beroep - Evocatie - Gevolgen - Heropening van de debatten - Draagwijdte

4. Hoger beroep - Saisine van de appelrechter - Grieven - Ambtshalve grief opgeworpen door de appelrechter - Artikel 210 Wetboek van Strafvordering - Gevolg - Verzoek aan de partijen om zich uit te spreken over de ambtshalve opgeworpen grieven - Doelstelling – Draagwijdte
5. Grondwettelijk Hof - Hof van Cassatie - Verplichting - Grenzen - Niet-vergelijkbare rechtstoestanden – Gevolg
6. Rechtsplegingsvergoeding - Strafzaken - Meerdere beklaagden - Draagwijdte - Gevolg
7. Hoger beroep - Evocatie - Gevolgen - Zevende Aanvullend Protocol EVRM - Recht op hoger beroep - Draagwijdte – Gevolg
8. Recht op een eerlijk proces - Vaststelling van conclusietermijnen - Neerlegging van een conclusie na verstrijken van de conclusietermijnen - Draagwijdte - Gevolg
9. Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethode - Observatie - Controle door de kamer van inbeschuldigingstelling bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte – Gevolg
10. Openbaar Ministerie - Hoger beroep - Strafzaken - Draagwijdte

Samenvatting: 1. Artikel 215 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat, indien het vonnis wordt tenietgedaan wegens schending of niet hersteld verzuim van vormen, door de wet voorgeschreven op straffe van nietigheid, het hof mede over de zaak zelf beslist; wanneer hoger beroep wordt ingesteld tegen een vonnis dat geen uitspraak doet over de gegrondheid van de strafvordering maar alvorens recht te doen een onderzoeksmaatregel beveelt, is de rechter in hoger beroep die dat vonnis tenietdoet of wijzigt, bij toepassing van die bepaling ertoe verplicht de zaak aan zich te trekken en te beslissen over de grond van de zaak en hieraan wordt geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat het beroepen vonnis ook reeds oordeelt over bepaalde aspecten van de ontvankelijkheid of regelmatigheid van de strafvordering en de rechter in hoger beroep die beslissing, al dan niet met overname van de redenen ervan, bevestigt (1). (1) Zie concl. OM.

2. De in artikel 215 Wetboek van Strafvordering aan de rechter in hoger beroep opgelegde verplichting om uitspraak te doen over de zaak zelf is een uitzondering op de devolutieve werking van het hoger beroep, in die zin dat de rechter in hoger beroep hierdoor verplicht is te oordelen over de grond van de zaak zonder dat het beroepen vonnis hierover een beslissing heeft gewezen, maar die verplichting doet geen afbreuk aan de devolutieve werking van het hoger beroep in zoverre de rechter in hoger beroep een vonnis slechts kan tenietdoen en overgaan tot de beoordeling van de grond van de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering ten aanzien van de partijen door of tegen wie hoger beroep werd ingesteld; de beperking van het hoger beroep tot de bij toepassing van artikel 204 Wetboek van Strafvordering door de partijen aangevoerde grieven en in voorkomend geval de door de rechter in hoger beroep bij toepassing van artikel 210, tweede lid, van datzelfde wetboek ambtshalve op te werpen grieven, begrenst de saisine van de rechter in hoger beroep en impliceert dat de beslissingsonderdelen van het beroepen vonnis waartegen geen grief werd opgeworpen, niet aan het oordeel van de rechter in hoger beroep zijn

onderworpen en deze beperking van de devolutieve werking van het hoger beroep door de aldus opgeworpen grieven is niet onverenigbaar met de verplichting tot evocatie bij toepassing van artikel 215 Wetboek van Strafvordering, die de rechter in hoger beroep immers verplicht om uitspraak te doen over de grond van de zaak zelf zonder dat hierover in het beroepen vonnis een beslissing werd gewezen, zodat hiertegen ook geen hoger beroep kon worden ingesteld (1). (1) Zie concl. OM.

3. De verplichting voor de rechter in hoger beroep om, indien het vonnis wordt tenietgedaan wegens schending of niet hersteld verzuim van vormen, door de wet voorgeschreven op straffe van nietigheid, mede over de zaak zelf te beslissen, vloeit rechtstreeks voort uit de wet, namelijk uit artikel 215 Wetboek van Strafvordering, zodat wanneer hoger beroep wordt aangetekend tegen een vonnis alvorens recht te doen, de partijen in hoger beroep er bijgevolg van op de hoogte zijn dat, wanneer de rechter in hoger beroep dit vonnis tenietdoet of wijzigt, hij zich dient uit te spreken over de grond van de zaak, zodat zij in de gelegenheid zijn hun standpunt over de grond van de zaak uiteen te zetten; die wettelijke verplichting impliceert dat de rechter in hoger beroep, behoudens wanneer hij te kennen zou hebben gegeven dat het debat over de grond van de zaak in voorkomend geval zou worden afgesplitst, na het tenietdoen of wijzigen van een vonnis alvorens recht te doen niet ertoe verplicht is hierover een afzonderlijke beslissing te wijzen en het debat te heropenen teneinde de partijen uit te nodigen zich te verdedigen over de grond van de zaak en de rechter in hoger beroep die niet de heropening van het debat beveelt en zich in dezelfde beslissing uitspreekt over de evocatie en de grond van de zaak, miskent hierdoor niet het recht op een eerlijk proces of het recht van verdediging; de omstandigheid dat de rechter in hoger beroep die een vonnis alvorens recht te doen tenietdoet of wijzigt de mogelijkheid heeft om hierbij het debat te heropenen, evenals de omstandigheid dat dit in een andere zaak voor dezelfde rechtsmacht in hoger beroep ook is gebeurd, doen hieraan geen afbreuk en impliceren niet dat de partijen zouden zijn verschalkt in hun rechtmatige verwachtingen (1). (1) Zie concl. OM.

4. De in artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering aan de rechter in hoger beroep opgelegde verplichting om, wanneer hij ambtshalve een grief opwerpt bij toepassing van het tweede lid van die bepaling, de partijen te verzoeken om zich hierover uit te spreken, strekt ertoe het recht van verdediging te vrijwaren van de partijen in hoger beroep aangezien deze niet kunnen voorzien welke grieven in voorkomend geval ambtshalve zullen worden opgeworpen door de rechter in hoger beroep; de situatie van een partij in hoger beroep die wordt geconfronteerd met een bij toepassing van artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering door de rechter in hoger beroep ambtshalve opgeworpen grief, valt niet te vergelijken met de situatie van een partij die bij een hoger beroep tegen een vonnis alvorens recht te doen ervan op de hoogte is dat, wanneer de rechter in hoger beroep het beroepen vonnis tenietdoet of wijzigt, de grond van de zaak zal worden beoordeeld in hoger beroep, zodat hij hierover verweer kan voeren, zodat de prejudiciële vraag die betrekking heeft op niet-vergelijkbare rechtstoestanden niet dient te worden gesteld (1). (1) Zie concl. OM.

5. De in artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering aan de rechter in hoger beroep opgelegde verplichting om, wanneer hij ambtshalve een grief opwerpt bij toepassing van het tweede lid van die bepaling, de partijen te verzoeken om zich hierover uit te spreken, strekt ertoe het recht van verdediging te vrijwaren van de partijen in hoger beroep aangezien deze

niet kunnen voorzien welke grieven in voorkomend geval ambtshalve zullen worden opgeworpen door de rechter in hoger beroep; de situatie van een partij in hoger beroep die wordt geconfronteerd met een bij toepassing van artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering door de rechter in hoger beroep ambtshalve opgeworpen grief, valt niet te vergelijken met de situatie van een partij die bij een hoger beroep tegen een vonnis alvorens recht te doen ervan op de hoogte is dat, wanneer de rechter in hoger beroep het beroepen vonnis tenietdoet of wijzigt, de grond van de zaak zal worden beoordeeld in hoger beroep, zodat hij hierover verweer kan voeren, zodat de prejudiciële vraag die betrekking heeft op niet-vergelijkbare rechtstoestanden niet dient te worden gesteld .(1). (1) Zie concl. OM.

6. Uit artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek en artikel 162bis Wetboek van Strafvordering volgt dat wanneer meerdere beklagden in het ongelijk zijn gesteld ten aanzien van een burgerlijke partij, de strafrechter ambtshalve elke beklagde moet veroordelen tot een rechtsplegingsvergoeding aan de burgerlijke partij, ook al zijn de beklagden hoofdelijk gehouden tot vergoeding van dezelfde schade; de omstandigheid dat een in het gelijk gestelde burgerlijke partij slechts de hoofdelijke veroordeling of een in solidum-veroordeling vordert van de in het ongelijk gestelde beklagden of de veroordeling van de ene bij gebreke aan de andere, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

7. Uit de enkele omstandigheid dat de rechter in hoger beroep de beslissing van de eerste rechter vernietigt, de zaak tot zich trekt en zelf uitspraak doet over de grond van de zaak, kan geen schending van artikel 2 Zevende Aanvullend Protocol EVRM worden afgeleid; de omstandigheid dat België bij de goedkeuring en de bekrachtiging van artikel 2 Zevende Aanvullend Protocol EVRM geen voorbehoud heeft geformuleerd met betrekking tot de in artikel 215 Wetboek van Strafvordering bedoelde evocatie, doet hieraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

8. Een conclusie over de strafvordering die werd neergelegd of meegedeeld na het verstrijken van de bij toepassing van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering vastgelegde conclusietermijnen, kan niet zonder het akkoord van alle partijen en van het openbaar ministerie in het debat worden behouden.; de enkele omstandigheid dat de rechter, na te hebben vastgesteld dat het openbaar ministerie weigert akkoord te gaan met de laattijdige neerlegging van de conclusie van een partij, die conclusie uit het debat weert terwijl eerder in de procedure een laattijdig neergelegde conclusie van een andere partij met het akkoord van alle partijen wél in het debat werd behouden, levert geen miskennen op van het recht op een eerlijk proces en op gelijkheid van wapens (1). (1) Zie concl. OM.

9. De beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering over het toezicht op de regelmatigheid van de toepassing van de bijzondere opsporingsmethode observatie is bindend voor de vonnisrechter; wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling naar aanleiding van dit toezicht een bij conclusie aangevoerd verweer beantwoordt over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethode, is de rechter ten gronde aan wie datzelfde verweer wordt voorgelegd, niet gehouden hierop te antwoorden (1). (1) Zie concl. OM.

10. Behoudens uitzonderingen die de wet bepaalt, kan het openbaar ministerie in beginsel hoger beroep aantekenen tegen elk in eerste aanleg gewezen vonnis in strafzaken,

waaronder een vonnis alvorens recht te doen waarbij een onderzoeksmaatregel wordt bevolen; uit de omstandigheid dat het openbaar ministerie een onderzoeksmaatregel laat uitvoeren die inhoudelijk overeenkomt met de in een vonnis alvorens recht te doen bevolen onderzoeksmaatregel, kan niet worden afgeleid dat het door het openbaar ministerie tegen dit vonnis ingestelde hoger beroep geen belang of geen voorwerp meer zou hebben (1). (1) Zie concl. OM.

Hof van Cassatie 12 mei 2021 (P.21.0137.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210512.2F.8>

Trefwoorden: Stedenbouwkundige overtreding - Regularisatievergunning - Onwettige stedenbouwkundige vergunning - Geen hoger beroep van de gemachtigde ambtenaar - Gevolg - Artikel 159 Grondwet - Wettigheidstoezicht

Samenvatting: Uit de omstandigheid dat de gemachtigde ambtenaar heeft nagelaten de administratieve beroepen waarover hij beschikte in te stellen om de onwettigheid van een door het college van burgemeester en schepenen afgeleverde stedenbouwkundige vergunning te doen vaststellen, kan niet worden afgeleid dat de voormelde ambtenaar niet meer bevoegd zou zijn om de onwettigheid van die vergunning voor de strafrechter aan te voeren en evenmin, derhalve, dat laatstgenoemde zich zou kunnen onttrekken aan het wettigheidstoezicht dat hij krachtens artikel 159 Grondwet dient te verrichten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 344.

Hof van Cassatie 26 mei 2021 (P.20.0771.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210526.2F.5>

Trefwoorden: 1. Strafzaken - Verstekvonnis zonder hoger beroep van het openbaar ministerie - Vonnis op verzet - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Relatieve werking van het verzet – Draagwijdte

2. Strafzaken - Verstekvonnis zonder hoger beroep van het openbaar ministerie - Vonnis op verzet - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Relatieve werking van het verzet - Vervanging van de hoofdgevangenisstraf door een werkstraf - Staat van wettelijke herhaling voor het eerst vastgesteld in hoger beroep - Wettigheid

Samenvatting: 1. Wanneer tegen een bij verstek gewezen vonnis geen hoger beroep is ingesteld door het openbaar ministerie, kan het appelgerecht dat uitspraak doet over de hogere beroepen van de beklaagde en van het openbaar ministerie tegen het vonnis op verzet, de toestand van de beklaagde, zoals deze uit het verstekvonnis volgt, niet verzwaren (1). (1) Cass. 19 februari 2020, AR P.19.1247.F, AC 2020, nr. 144.

2. Indien de verstekbeslissing als hoofdstraf een gevangenisstraf inhoudt en de appelrechters op het hoger beroep tegen de op verzet gewezen beslissing die straf

vervangen door een werkstraf, verzwart de door die rechters vastgestelde staat van herhaling van de beklaagde zijn toestand niet.

Hof van Cassatie 8 juni 2021 (P.21.0337.N), RW 2023-24, afl. 4, 151-153.

Hyperlink:

Trefwoorden: Ontucht en prostitutie – Verzwarende omstandigheden – Daden van deelneming aan de hoofdbedrijvigheid of de bijkomende bedrijvigheid van een vereniging – Bestrafing – Toepassing van de geldboete per slachtoffer

Samenvatting: Overeenkomstig art. 381 Sw. worden de misdrijven bedoeld in art. 380, § 3 Sw. gestraft met opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar en met geldboete van duizend euro tot honderdduizend euro indien ze daden betreffen van deelneming aan de hoofdbedrijvigheid of bijkomende bedrijvigheid van een vereniging, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet. Dit artikel doet geen afbreuk aan de toepassing van de geldboete per slachtoffer bij toepassing van art. 380, § 7 Sw.

Hof van Cassatie 9 juni 2021 (P.21.0028.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210609.2F.4>

Trefwoorden: 1. Overschrijding rechtsmacht

2. Hoger beroep – Relatieve werking - Burgerlijke rechtsvordering - Vonnis dat het aandeel van de beklaagde in de aansprakelijkheid voor de door de burgerlijke partij geleden schade bepaalt - Enkel hoger beroep van de beklaagde - Verzwaring van het aandeel van de beklaagde in de aansprakelijkheid - Wettigheid

3. Hoger beroep - Uitspraak over de burgerlijke rechtsvordering - Door de eerste rechter beslecht geschilpunt - Vonnis waartegen op dit punt geen hoger beroep is ingesteld - Gevolg

Samenvatting: 1. De rechter overschrijdt zijn rechtsmacht wanneer hij uitspraak doet over een geschilpunt dat niet bij hem aanhangig is gemaakt omdat hierover al in dezelfde zaak en tussen dezelfde partijen definitief uitspraak is gedaan (1). (1) Cass. 26 juni 1992, AR 7861, AC 1992, nr. 571.

2. Op het enkele hoger beroep van de beklaagde tegen een vonnis dat zijn aandeel bepaalt in de aansprakelijkheid voor de geleden schade van de burgerlijke partij kan dit aandeel niet door de appelrechter worden verzward (1). (1) Zie Cass. 3 maart 2009, AR P.08.1842.N, AC 2009, nr. 168.

3. Wanneer het appelgerecht uitspraak doet over een geschilpunt dat is beslecht door een vonnis waartegen geen hoger beroep is ingesteld, miskent het de grenzen van de aanhangig gemaakte zaak en begaat het, bijgevolg, een rechtsmachtoverschrijding.

Hof van Cassatie 9 juni 2021 (P.21.0298.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210609.2F.2>

Trefwoorden: Misbruik van vertrouwen - Misbruik van vennootschapsgoederen - Constitutieve bestanddelen - Moreel bestanddeel - Bedrieglijk opzet - Begrip

Samenvatting: Artikel 492bis Strafwetboek bestraft onder meer de bestuurder van een rechtspersoon die, met bedrieglijk opzet, de vennootschapsgoederen niet in het belang van die rechtspersoon maar voor persoonlijke doeleinden gebruikt; het bedrieglijk opzet dat dit wanbedrijf kenmerkt, bestaat erin te handelen met een oogmerk dat indruist tegen de belangen van de vennootschap, waarbij de dader zich bewust is van het feit dat het gebruik van de activa van de rechtspersoon haar betekenisvolle schade zal berokkenen (1). (1) Zie Cass. 18 maart 2020, AR P.19.1299.F, AC 2020, nr. 200, met concl. OM op datum in Pas.

Hof van Cassatie 23 juni 2021 (P.21.0334.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210623.2F.3>

Trefwoorden: 1. Bewijs - Aantonen van de schuld - Bewijsmiddel - Geheel van vermoedens – Toelaatbaarheid

2. Uitspraak over de straf - Motiveringsplicht van de straf - Redenen die het recht van verdediging miskennen - Wettigheid van de beslissing

Samenvatting: 1. De misdrijven kunnen worden aangetoond door alle bewijsmiddelen die volgens de rede en de ervaring geschikt zijn om juridische zekerheid te verschaffen; noch artikel 6 EVRM noch enige wettelijke bepaling verbiedt de rechter zijn mening te baseren op een geheel van vermoedens waarvan de kwaliteit en de onderlinge overeenkomst tot gevolg hebben dat de echtheid van een feit niet meer redelijk kan worden betwijfeld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 472.

2. Om aan de door artikel 195 Wetboek van Strafvordering voorgeschreven motiveringsplicht van de straf te voldoen, mag de rechter het recht van verdediging van de beklaagde niet miskennen door de straf te verzwaren op grond van zijn volgehouden ontkennende houding, de wijze waarop hij zijn onschuld staande heeft willen houden, de dubbelzinnigheid van zijn verdediging of het feit dat hij weigert zijn deelneming aan misdrijven toe te geven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 472.

Hof van Cassatie 23 juni 2021 (P.21.0500.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210623.2F.6>

Trefwoorden: Bloedproef - Modaliteiten van de bloedafname - Recht op bijstand van een arts naar keuze - Voorwaarde

Samenvatting: Artikel 44bis, § 3, Wetboek van Strafvordering, dat door artikel 64 Wegverkeerswet toepasselijk is verklaard inzake wegverkeer, dat bepaalt dat indien het optreden van de opgevorderde geneesheer hierdoor geen vertraging ondervindt, de persoon van wie het bloedmonster wordt genomen op eigen kosten een geneesheer naar keuze daarbij tegenwoordig kan doen zijn, houdt in dat de persoon van wie het bloedmonster wordt genomen, in staat is die wil kenbaar te maken; dat betekent niet dat de politie ambtshalve een tweede geneesheer zou moeten aanstellen wanneer die persoon niet in staat is er één te kiezen.

Artikel 63, § 1, 3°, Wegverkeerswet, schrijft voor dat de bevoegde agenten een bloedproef opleggen indien noch de ademtest noch de ademanalyse konden worden uitgevoerd bij de vermoedelijke dader van een verkeersongeval of bij eenieder die dat ongeval mee heeft kunnen veroorzaken, zelfs indien hij het slachtoffer is, en het onmogelijk is na te gaan of er tekenen van alcoholopname zijn.

Hof van Cassatie 30 juni 2021 (P.21.0303.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210630.2F.1>

Trefwoorden: 1. Witwassen van vermogensvoordelen - Illegale herkomst - Uitsluiting van de gewone fiscale fraude - Motivering - Verplichting – Omvang

2. Witwassen van vermogensvoordelen - Voorwerp - Verbeurdverklaring bij equivalent - Voorwaarde

Samenvatting: 1. Wanneer noch uit de appelconclusies van de beklaagde noch uit enig stuk waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat het aan de beklaagde ten laste gelegde basismisdrijf van de telastlegging van witwas betrekking heeft op feiten die zijn gepleegd in het kader van een gewone fiscale fraude, is de rechter die de illegale herkomst vaststelt van de geldsommen bedoeld in de tegen hem op grond van artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek, als witwas gekwalificeerde telastlegging, niet gehouden te verduidelijken dat deze niet uit dergelijke feiten afkomstig zijn (1). (1) Het Hof oordeelt dat “il n'est pas nécessaire que le juge identifie l'infraction à l'aide de laquelle [les] avantages patrimoniaux [blanchis] ont été obtenus pourvu que, sur la base des éléments de la cause, il puisse exclure toute provenance ou origine légale” (A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer, 2018, nr. 1290, en verwijzingen en noten 6090 en 6091).

2. Er dient niet te worden overgegaan tot de verbeurdverklaring bij equivalent van het voorwerp van het witwassen wanneer de rechtstreekse verbeurdverklaring van dat voorwerp mogelijk is (1). (1) “La confiscation spéciale en matière de blanchiment est, en règle, prononcée en nature pourvu que les avantages patrimoniaux qui font l'objet d'une opération de blanchiment, les biens et valeurs qui leur ont été substitués et les revenus de ces avantages investis se trouvent encore dans le patrimoine du condamné au moment de la condamnation” (A. DE NAUW en F. KUTY, o.c., nr. 1312; zie D. VANDERMEERSCH en F.

LUGENTZ, “Saisie et confiscation en matière pénale”, RPDB, Bruylant, 2015, nr. 69). “Krachtens artikel 505, derde lid, Strafwetboek dient in geval van witwassen van vermogensvoordelen de verplichte verbeurdverklaring te slaan op de witgewassen vermogensvoordelen als dusdanig en niet op een gelijkwaardig bedrag. Wanneer de witgewassen vermogensvoordelen geldsommen zijn en hiermee overeenstemmende bedragen in het patrimonium van de dader van de witwasoperatie worden aangetroffen, kan de rechter oordelen dat die bedragen de witgewassen geldsommen zijn die zich nog steeds in het patrimonium van de dader bevinden en aldus het voorwerp van het misdrijf uitmaken” (Cass. 6 juni 2006, AR P.06.0274.N, AC 2006, nr. 311; Zie D. VANDERMEERSCH, “Controverse à propos de la confiscation de l'objet du blanchiment”, noot onder Cass. 14 januari 2004, JT 2004, 502). Met andere woorden, “la confiscation par équivalent est soumise au principe de subsidiarité: elle ne peut être prononcée que lorsque l'objet du blanchiment ne se trouve plus dans le patrimoine du condamné ou a disparu” (M.-L. CESONI en VANDERMEERSCH, “Le recel et le blanchiment”, in Les infractions - Vol. 1: les infractions contre les biens, 2de uitg., Larcier, 2016, 595; Zie R. VERSTRAETEN en D. DEWANDELEER, “Repressieve en preventieve witwaswetgeving na de wetten van 27 april 2007 en 10 mei 2007”, NC 2008, § 51 i.f., 24). Bovendien heeft het Hof dit middel ambtshalve opgeworpen inzake de derde eiser, bij wie de appelrechters, eveneens bij equivalent, het saldo van 30% van het bedrag van 99.100 euro dat tijdens een huiszoeking bij hem is teruggevonden en op de rekening van het C.O.I.V. is gestort, hadden verbeurdverklaard.

Hof van Cassatie 29 september 2021 (P.21.0586.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210929.2F.7>

Trefwoorden: 1. Betekeningen en kennisgevingen - Allerlei - Betekening van het verstekvonnis aan de procureur des Konings - Uitwerking - Aanvang van de verzettermijnen

2. Europees aanhoudingsbevel - Uitgevaardigd door een Belgische gerechtelijke autoriteit - Veroordeling bij verstek die betrekking heeft op feiten die vóór de overlevering zijn gepleegd en op andere feiten dan die welke tot de veroordeling hebben geleid - Betekening van de veroordeling aan de overgeleverde persoon ter kennis gebracht - Uitwerking - Specialiteitsbeginsel - Toepasselijkheid

Samenvatting: 1. Noch uit artikel 187, § 1, eerste en tweede lid, Wetboek van Strafvordering, noch uit enige andere wettelijke bepaling volgt dat de termijnen van vijftien dagen waarin die bepaling voorziet, niet ingaan wanneer de betekening werd gedaan aan de procureur des Konings met toepassing van artikel 40, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, omdat de geadresseerde van de betekende akte een persoon is die noch in België noch in het buitenland een bekende woonplaats, verblijfplaats of gekozen woonplaats heeft.

2. Het enkele feit dat de op grond van een Europees aanhoudingsbevel overgeleverde persoon in kennis wordt gesteld van de betekening van een bij verstek gewezen veroordeling tot een vrijheidsstraf wegens andere, vóór zijn overlevering gepleegde feiten dan die waarop de overlevering betrekking heeft, is op zich geen “maatregel die de individuele vrijheid van” die persoon “beperkt” in de zin van artikel 37, § 2, eerste lid, 3°,

Wet Europees Aanhoudingsbevel, en van artikel 27, lid 3, c, van het kaderbesluit van de Raad van 13 juni 2002, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn arrest C/388/08 van 1 december 2008 (1). (1) Aangezien het eerste middel het OM gegrond leek, concludeerde het tot cassatie met verwijzing van het arrest, behalve in zoverre voornoemd arrest de hogere beroepen ontvankelijk verklaart. “Krachtens de eerste paragraaf van artikel 37, Wet Europees Aanhoudingsbevel, en onder voorbehoud van de in de tweede paragraaf bepaalde uitzonderingen, “kan een persoon overgeleverd op grond van een Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd door een Belgische gerechtelijke autoriteit niet worden vervolgd, veroordeeld of van zijn vrijheid worden beroofd wegens een ander, vóór zijn overlevering gepleegd strafbaar feit dan dat waarop [deze] betrekking heeft”. De aldus overgeleverde persoon wordt geacht voor deze feiten afwezig te zijn. Het specialiteitsbeginsel verhindert bijgevolg de tenuitvoerlegging van de op 10 juni 2005 bij verstek uitgesproken veroordeling. Het openbaar ministerie kan het vonnis dus niet doen betekenen” (Cass. 4 oktober 2006, AR P.06.1050.F, Rev. dr. pén. crim. 2007, p. 246, aangevoerd door de eiser en aangehaald door M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Brugge, 9de uitg., 2021, dl. II, p. 2150 en 2151, noten 53 en 55). Het OM heeft hieruit afgeleid dat het bestreden arrest het in voormeld artikel 37 vastgelegde specialiteitsbeginsel miskent dat, volgens het OM, het parket niet enkel verbiedt een bij verstek gewezen vonnis aan de op een andere grond overgeleverde persoon te doen betekenen om de buitengewone verzettermijn te doen ingaan, maar hem bovendien verbiedt die persoon, met dezelfde bedoeling, in kennis te stellen van de eerdere betekening “aan parket” van een dergelijk vonnis. Arrest nr. C-388/08 van het Europees Hof van de Europese Unie van 1 december 2008 is volgens het OM in dit geval niet van toepassing, aangezien het betrekking heeft op de inleiding van de vervolging (zie Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15; Cass. 16 september 2015, AR P.15.0869.F, AC 2015, nr. 522; Cass. 21 april 2009, AR P.08.1789.N, AC 2009, nr. 262; Cass. 24 maart 2009, AR P.08.1881.N, AC 2009, nr. 214), en niet, zoals hier, op de tenuitvoerlegging van een reeds gewezen vonnis. (M.N.B.)

Hof van Cassatie 29 september 2021 (P.21.0523.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210929.2F.3>

Trefwoorden: 1. Laster en eerroof - Laster - Verjaringstermijn - Decreet van 20 juli 1831 op de drukpers – Getroffene die handelingen met een openbaar karakter heeft verricht die verband houden met zijn ambt - Begrip - Wiskundeleraar die in een atheneum lesgeeft

2. Laster en eerroof - Laster door aantijging in tegenwoordigheid van de beledigde en voor getuigen - Bestanddelen - Vereiste van een of meerdere getuigen

3. Laster en eerroof - Wanbedrijf van laster - Verenigbaarheid met artikel 10 EVRM - Rechten van de mens - Vrijheid van meningsuiting - Grenzen

Samenvatting: 1. Artikel 4 van het decreet van 20 juli 1831 op de drukpers vereist dat de laster een persoon heeft getroffen die handelingen met een openbaar karakter heeft verricht die verband houden met zijn ambt, wat impliceert dat hij, rechtstreeks of

onrechtstreeks in opdracht van de Natie, handelingen van openbare macht verricht; de door het decreet ingevoerde regeling van de korte verjaring heeft immers tot doel de burgers toe te laten op de bestuurshandelingen toezicht te houden (1) ; het wiskundeonderwijs, zelfs dat welk wordt verstrekt in een school die tot het officiële onderwijsnet behoort, impliceert op zich niet dat de leraar die hiermee is belast een voorrecht van openbare macht uitoefent (2). (1) Zie Cass. 22 januari 1917, Pas. 1917, p. 374. (2) Zie gedeeltelijk andersluidende concl. « in hoofdzaak » OM in Pas. 2021, nr. 595, volgens welke het eerste middel nieuw en derhalve niet ontvankelijk was; zie contra: de in de “Novelles” vermelde beslissingen volgens welke de handelingen die onderwijsambtenaren, en met name de onderwijzeressen in gemeentescholen, in het kader van hun functie of beroepsplichten verrichten een openbaar karakter hebben (Luik, 4 juli 1872, Pas. 1872, II, 389, Cass. fr., 18 mei 1893, D.P. 1895, I, 462, enz., vermeld door J. LECLERCQ, « Atteintes portées à l'honneur ou à la considération des personnes », *Novelles, Droit pénal*, dl. IV, 1989, p. 151, nr. 7217).

2. Het wanbedrijf van laster door aantijging in tegenwoordigheid van de beledigde en voor “getuigen” kan zelfs in tegenwoordigheid van één enkele getuige bewezen worden verklaard; opdat de in een private plaats geuite aantijging niet langer als een belediging kan worden beschouwd, moet ze buiten de tegenwoordigheid van elke mogelijke getuige zijn geuit, in welk geval ze de eer van de getroffene immers niet meer kan krenken en hem evenmin aan de openbare verachting kan blootstellen, terwijl dit in tegenwoordigheid van een derde wel het geval is (1). (1) Zie gedeeltelijk andersluidende concl. « in hoofdzaak » OM in Pas. 2021, nr. 595.

3. De bestraffing van het wanbedrijf van laster overeenkomstig de artikelen 443 en 444 Strafwetboek houdt geen inperking van het recht op vrijheid van meningsuiting in die onverenigbaar is met artikel 10 EVRM (1). (1) Cass. 2 mai 2001, RG P.01.0175.F, AC 2001, nr. 249.

Hof van Cassatie 20 oktober 2021 (P.21.0195.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211020.2F.12>

Trefwoorden: Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de vrijspraak van de beklagde voor één telastlegging - Geen hoger beroep tegen de schuldigverklaring wegens andere feiten - Misdrijven die onderling verbonden zijn door eenzelfde opzet - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter

Samenvatting: Wanneer door het openbaar ministerie hoger beroep wordt ingesteld tegen het vonnis dat de beklagde vrijspreekt van een misdrijf, waarbij de schuldigverklaring wegens andere feiten in kracht van gewijsde is getreden, maakt dit beperkt hoger beroep, in geval van hervorming van de vrijspraak, ook de straf of de maatregelen die moeten worden uitgesproken wegens het thans bewezen verklaarde misdrijf, en die welke door eenzelfde opzet onderling verbonden zijn met dat misdrijf, aanhangig voor de appelrechters.

Hof van Cassatie 20 oktober 2021 (P.21.0925.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211020.2F.14>

Trefwoorden: 1. Strafwetten - Openbare orde-karakter - Draagwijdte

2. Personenvervoer - Taxi - Brussels Gewest - Ordonnantie 27 april 1995 - Strafbbaarstellingen - In het Vlaams Gewest gevestigd taxibedrijf - Overeenkomst betreffende de toetreding tot “een radio die de dispatching van de ritten” op het grondgebied van het Brussels Gewest verzorgt - Invloed

Samenvatting: 1. Aangezien de strafwetten van openbare orde zijn, kan hieraan geen afbreuk worden gedaan door bijzondere overeenkomsten en kan aan een overeenkomst die ertoe strekt de draagwijdte van een strafwet te wijzigen of het toepassingsgebied ervan te beperken, in rechte geen dergelijke uitwerking worden verleend (1). (1) Cass. 6 september 2006, AR P.06.0492.F, AC 2006, nr. 392.

2. De artikelen 3, eerste lid, en 35, § 1, eerste en derde lid, van de ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 27 april 1995, alsook de artikelen 42 van het besluit van de Vlaamse regering van 18 juli 2003 betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met bestuurder en 63, § 2, van het decreet van het Vlaams parlement van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg en tot oprichting van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen bepalen niet dat de daarin strafbaar gestelde handelingen niet langer strafbaar zijn in hoofde van de exploitant of diens aangestelde om de enige reden zij zich op een overeenkomst betreffende de toetreding tot “een radio die de dispatching van de ritten verzorgt” op het grondgebied van het Brussels gewest kunnen beroepen.

Hof van Cassatie 20 oktober 2021 (P.20.1218.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211020.2F.4?HiLi=eNpLtDKzqs60MrAutjI0sFlqSy1KzctMz8xLV7LOtDIEiRpaKeVmFqckpmSmpxYVg4SNolrDXINc/TzdPf3cQaLGMFEUI0ygrVh6Brs4uni6uwYFg4RNYcLIJtcCAMpXKml=>

Trefwoorden: 1. Grondwet - Art. 159 - Wettigheidstoezicht door de rechterlijke macht - Volmachtenbesluit - Wettelijke bekrachtiging

2. Vereniging van misdadigers - Deelneming aan een vereniging van misdadigers - Voorwaarden

3. Vereniging van misdadigers - Organisatie - Begrip - Voorwerp van het misdrijf

Samenvatting: 1. Het koninklijk besluit dat werd genomen in uitvoering van een wet tot toekenning van bijzondere machten aan de Koning vormt slechts een akte van de uitvoerende macht die krachtens artikel 159 Grondwet vatbaar is voor het wettigheidstoezicht door de gewone hoven en rechtbanken, zolang dat besluit niet het

voorwerp heeft uitgemaakt van een wettelijke bekrachtiging (1). (1) Cass. 19 augustus 2020, AR P.20.0840.F, AC 2020, nr. 477.

2. De deelneming aan een vereniging van misdadigers veronderstelt geen lidmaatschap van de verboden groepering gedurende een bepaalde periode; de wet vereist als constitutief bestanddeel van het misdrijf evenmin dat de dader door de vereniging zou zijn aangetrokken of dat hijzelf andere leden zou hebben aangetrokken.

3. De in artikel 322 Strafwetboek bedoelde organisatie moet een opzettelijk karakter hebben en sluit elke toevallige of gelegenheidssamenshoring uit; ze moet de verschillende leden onderling aan mekaar binden met ondubbelzinnige banden waardoor hun samenhangigheid wordt verheven tot een korps dat in staat is om op het geschikte moment te handelen; het voorwerp van dat misdrijf bestaat in de vereniging van misdadigers en niet in de wanbedrijven, die daarvan losstaan (1). (1) Cass. 26 maart 2014, AR P.13.1907.F, AC 2014, nr. 244.

Hof van Cassatie 4 oktober 2022 (P.22.0637.N), NC 2023, afl. 4, 269-270.

Hyperlink:

Trefwoorden: Schuldbeoordeling – Verklaring van de beklaagde

Samenvatting: De rechter mag bij de schuldbeoordeling het gegeven betrekken dat een beklaagde geen geloofwaardige verklaring kan verstrekken betreffende bezwarende materiële vaststellingen. Daaruit kan geen miskennis van het recht op een eerlijk proces, het vermoeden van onschuld en het recht van verdediging worden afgeleid.

Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.1147.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.4>

Trefwoorden: 1. Strafvordering – Overtuigingsstukken – Inzagerecht – Geen recht op kopie – Recht van verdediging – Beoordeling door de rechter – Recht van verdediging – Mogelijkheid van tegenspraak

2. Deskundigenonderzoek – Strafzaken – Onpartijdigheid van de deskundige – Beoordeling door de rechter

3. Art. 678, zesde lid Ger.W. – Niet van toepassing op hof van assisen

4. Strafvordering – Redelijke termijn – Gevolgen voor de straftoemeting – Beoordeling door het hof van assisen – a) Aanvoering van een redelijketermijnverweer – b) Debat over de schuld, straf

Samenvatting: 1. Noch uit 242 Wetboek van Strafvordering, noch uit enige andere wetsbepaling of algemeen rechtsbeginsel vloeit voort dat de beschuldigde het recht heeft op een kopie van overtuigingsstukken; de overtuigingsstukken maken deel uit van het strafdossier en zijn aan de tegenspraak onderworpen (1); ter vrijwaring van het recht van verdediging dient aan de partijen op hun verzoek in beginsel dan ook toegang tot en inzage in de overtuigingsstukken te worden verleend; de rechter oordeelt onaantastbaar of een procespartij op een afdoende wijze in de mogelijkheid werd gesteld om de overtuigingsstukken te raadplegen en hierover tegenspraak te voeren, alsook of het voor de vrijwaring van het recht van verdediging vereist is dat een partij over een kopie van een bepaald overtuigingsstuk moet kunnen beschikken; het Hof gaat evenwel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord. (1) Cass. 31 maart 2015, AR P.13.1129.N, AC 2015, nr. 231; Cass. 30 mei 2006, AR P.06.0362.N, AC 2006, nr. 297.

2. De rechter oordeelt onaantastbaar of een deskundigenonderzoek of het optreden van een deskundige blijk geven van partijdigheid waardoor het voor de waarheidsvinding noodzakelijk is om een nieuw deskundigenonderzoek te bevelen of om nieuwe deskundigen als getuigen te horen; het Hof gaat in dit verband na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

De loutere omstandigheid dat een gerechtsdeskundige tijdens zijn getuigenis voor de vonnisrechter gewag maakt van een omstandigheid die niet werd vermeld in zijn eerder opgestelde verslag, verplicht de vonnisrechter niet om in te gaan op het verzoek van een procespartij om een nieuw deskundigenonderzoek te bevelen of die procespartij de gelegenheid te bieden hiertoe te laten overgaan.

3. Artikel 678, zesde lid, Gerechtelijk Wetboek is niet van toepassing op het hof van assisen dat tijdens de openbare behandeling ten gronde het verzoek verwerpt van een beschuldigde, ertoe strekkend om nadere onderzoeksmaatregelen te bevelen of te laten uitvoeren of om bijkomende getuigen te doen dagvaarden en om hiervoor rechtsbijstand te verlenen.

4. De beschuldigde die meent dat de duur van de strafvervolging de redelijke termijn overschrijdt en dat het hof van assisen hiermee rekening dient te houden bij de straftoemeting, dient dit op te werpen tijdens het debat over de straftoemeting zoals bedoeld in artikel 341 Wetboek van Strafvordering; daartoe kan hij tijdens het debat over de straftoemeting de voorzitter van het hof van assisen verzoeken om akte te verlenen van zijn standpunt over de overschrijding van de redelijke termijn of een conclusie neerleggen waarin hij zijn standpunt in dit verband uiteenzet; de omstandigheid dat de beschuldigde tijdens het debat over de schuldvraag voor het hof van assisen een conclusie neerlegt waarin hij een tussengeschild over de bewijsvoering opwerpt en om aanvullend onderzoek verzoekt en hierbij vermeldt dat de redelijke termijn van de strafvervolging volgens hem is overschreden en dan ook geen beletsel vormt voor het bevelen van dat aanvullend onderzoek, heeft als zodanig niet tot gevolg dat het verweer over de overschrijding van de redelijke termijn deel uitmaakt van het debat over de straftoemeting en verplicht het hof van assisen niet om de straftoemeting in dit verband uitdrukkelijk te motiveren; dat laatste is slechts het geval wanneer de overschrijding van de redelijke termijn vaststaat, in het

bijzonder ingevolge een rechterlijke beslissing, of wanneer de beschuldigde of het openbaar ministerie dit tijdens het debat over de straftoemeting voor het hof van assisen opwerpt.

Hof van Cassatie 1 maart 2023 (P.22.1432.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.2>

Trefwoorden: Overschrijding van de redelijke termijn – Herstel – Artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering – Opschorting van de uitspraak – Uitstel van de tenuitvoerlegging van de straf – Voorwaarden

Samenvatting: Uit art. 21ter voorafgaande titel Sv. volgt niet dat de rechter de overschrijding van de redelijke termijn slechts kan bestraffen door de veroordeling uit te spreken bij eenvoudige schuldigverklaring of door de beklagde te veroordelen tot een straf die lager is dan de door de wet bepaalde minimumstraf.

Ter compensatie van de niet-nakoming van de verplichting om de beklagde zonder onredelijke vertraging te berechten, kan de rechter, als de verdachte aan de wettelijke voorwaarden hiervoor voldoet, hem aan een proeftijd onderwerpen door uitstel van de tenuitvoerlegging van het geheel of een deel van de straf of opschorting van de uitspraak van de veroordeling te bevelen, mits uit de motivering van de beslissing blijkt dat de rechter deze maatregelen niet of onder strengere voorwaarden zou hebben toegekend indien de zaak niet met vertraging berecht was geweest.

Hof van Cassatie 20 juni 2023 (P.23.0310.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230620.2N.4>

Trefwoorden: Straf – Verbeurdverklaring – Vermogensvoordelen – Bepaling ex aequo et bono – Vermelding essentiële gegevens

Samenvatting: Het feit dat de rechter, om de door een beklagde uit een misdrijf verkregen vermogensvoordelen ex aequo et bono te bepalen, de gegevens van het strafdossier in aanmerking dient te nemen die deze bepaling zo nauwkeurig mogelijk toelaten, vereist niet dat de beslissing die gegevens uitdrukkelijk vermeldt; niettemin moet de beslissing wel de essentiële gegevens bevatten die het Hof toelaten zijn wettigheidscontrole op de toegepaste straf van de verbeurdverklaring uit te oefenen (1). (1) Cass. 4 april 2023, AR P.22.1691.N, AC 2023, nr. 256; Cass. 26 april 2022, AR P.21.1624.N, AC 2022, nr. 288; Cass. 18 mei 2021, AR P.21.0207.N, AC 2021, nr. 359

Hof van Cassatie 27 juni 2023 (P.23.0476.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.32>

Trefwoorden: 1. Geldboete – Precaire financiële toestand – Toepassing art. 195, zesde lid Sv.

2. Hoger beroep - Geen grief over schuldvraag: dus beklaagde of OM wensen schuldvraag niet door Hof van beroep laten beoordelen - Quid ambtshalve grief?

Samenvatting: 1. Artikel 195, zesde lid, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de rechter een geldboete kan uitspreken beneden het wettelijk minimum indien de overtreder om het even welk document voorlegt dat zijn precaire financiële toestand bewijst. Aan de voorwaarden voor de toepassing van artikel 195, zesde lid, Wetboek van Strafvordering is voldaan indien de beklaagde met documenten aantoont dat hij zich in een precaire financiële toestand bevindt; elke beklaagde kan om de toepassing van deze bepaling verzoeken en dit verzoek en de beoordeling ervan is niet afhankelijk van de aard van de bewezen verklaarde feiten.

2. Wanneer een beklaagde of het openbaar ministerie gelet op de afwezigheid van een grief in de zin van artikel 204 Wetboek van Strafvordering de beslissing over de schuld niet door het appelgerecht wensen beoordeeld te zien, is het appelgerecht slechts verplicht om een ambtshalve grief aan te voeren in de zin van artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, indien het zelf oordeelt dat daartoe een reden is. De omstandigheid dat de beklaagde in zijn appelconclusie zijn onschuld motiveerde doet daaraan geen afbreuk. Indien het appelgerecht dat oordeelt dat dit niet het geval is, wordt de saisine in hoger beroep beperkt door de verklaringen van hoger beroep en de in het grievenschrift aangevoerde grieven. Uit geen enkele bepaling volgt dat het appelgerecht dat oordeel moet motiveren.

Hof van Cassatie 27 juni 2023 (P.22.0886.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.43>

Trefwoorden: 1. Vervoer – Goederenvervoer – Landvervoer

2. Strafzaken – Gerechtskosten – Indexering

3. Strafzaken – Gerechtskosten – Motivering

Samenvatting: 1. Uit artikel 13.1 Verordening (EG) nr. 561/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 tot harmonisatie van bepaalde voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer en artikel 40, f KB 17 oktober 2016 inzake de tachograaf en de rij- en rusttijden volgt dat bestuurders van voertuigen vermeld in artikel 40, f KB 17 oktober 2016 (onder meer voertuigen die worden gebruikt in verband met de rioleringsdienst of de huis-aan-huisophaling en verwijdering van huishoudelijk afval), zijn vrijgesteld van de verplichting de rij- en rusttijden in acht te nemen en van het gebruik van het controleapparaat; dit uitzonderingsstelsel is in het licht van de overweging (23) van de preambule bij de Verordening (EG) nr. 561/2006 dat de nationale uitzonderingen moeten beperkt blijven tot die elementen welke niet aan concurrentiedruk onderhevig zijn en de in artikel 1 Verordening (EG) nr. 561/2006 vermelde doelstelling de concurrentievoorwaarden te harmoniseren, strikt uit te leggen; uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de

Europese Unie volgt kennelijk dat de in artikel 13.1.h), Verordening (EG) nr. 561/2006 vermelde uitzonderingen gebaseerd zijn op de aard van de diensten waarvoor deze voertuigen worden gebruikt, die alle algemene diensten van openbaar belang zijn en die worden verricht door overheidsinstanties of onder hun toezicht door particuliere ondernemingen; voertuigen, gebruikt door een particuliere dienstenverstrekker met een commercieel doel in een sector waar mededinging plaatsvindt (1), vallen aldus niet onder deze uitzonderingen; artikel 40, f), KB 17 oktober 2016 heeft eenzelfde draagwijdte; dit houdt in dat wanneer een voertuig ruimingswerkzaamheden uitvoert en de afvalstoffen, afkomstig van deze werkzaamheden vervolgens vervoert in het kader van een taak die geen openbare dienst is en in een activiteitensector waarin concurrentie plaatsvindt, dit vervoer niet onder de uitzonderingen, vermeld in deze bepalingen valt; het gegeven dat de aldus uitgevoerde ruimingswerkzaamheden betrekking hebben op een bijzondere huishoudelijke afvalstof, zoals het slib van septische putten, die enkel mits erkenning door OVAM mogen worden uitgevoerd, doet niet anders besluiten. (1) HvJ 21 maart 1996, arresten C-335/94 (Mozrek) en C-39/95 (Goupil), www.curia.europa.eu.

2. Uit de artikelen 91 en 148 Tarief Strafzaken, de artikelen 9, 11, eerste en derde lid, Wet van 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoeging van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering en de artikelen 1, 2°, en 28 KB 15 december 2019 tot vaststelling van de organisatie van de arrondissementale bureaus gerechtskosten en de procedure volgens dewelke gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten worden toegekend, geïnfocueerd, betaald en teruggevorderd, in hun onderlinge samenhang gelezen, volgt dat de wetgever beoogde de gerechtskosten in strafzaken en daarmee gelijkgestelde kosten, met inbegrip van de kosten opgenomen in het nog steeds van toepassing zijnde Tarief Strafzaken, aan indexering te onderwerpen; de beperkende definitie van tariefbesluit, opgenomen in het KB 15 december 2019, doet niet anders besluiten.

3. Bij gebreke van daartoe strekkende conclusie verplicht artikel 149 Grondwet de rechter niet om de omvang van de verplicht op te leggen vaste vergoeding, die met ingang van 1 januari 2022 is vastgesteld op 52,42 euro, in het bijzonder te motiveren. (Afdeling VI van de omzendbrief 131/9 van 8 januari 2022 over de indexering van de tarieven van de gerechtskosten in strafzaken en de gelijkgestelde kosten)

Hof van Cassatie 27 juni 2023 (P.23.0495.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.3/NL>

Trefwoorden: Hoger beroep – Grief tegen de schuldigverklaring – Saisine appelrechter – Internering

Samenvatting: Wanneer een beklagde die hoger beroep aantekent tegen een vonnis dat hem schuldig verklaart aan een bepaald misdrijf en hem hiervoor tot een straf veroordeelt, in zijn appelverzoekschrift of grievenformulier een grief aanvoert tegen die schuldigverklaring, wordt hierdoor in beginsel de volledige beslissing over het bewijs en de wederrechtelijkheid van de feiten, de toerekenbaarheid ervan aan de beklagde en diens

schuld aan de feiten aan het oordeel van het appelgerecht onderworpen, evenals de hiervoor in voorkomend geval op te leggen straf of maatregel (1). (1) Zie Cass. 30 januari 2019, AR P.18.0721.F, AC 2019, nr. 58.

Het appelgerecht dat dient te oordelen over de schuld van een beklaagde ingevolge een door die laatste in dit verband aangevoerde grief in de zin van artikel 204 Wetboek van Strafvordering, kan bij toepassing van artikel 9, § 1, Interneringswet de internering van de beklaagde bevelen; hieraan wordt geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat het openbaar ministerie geen hoger beroep heeft aangetekend of, in zoverre het wél hoger beroep heeft aangetekend, geen grief heeft aangevoerd betreffende de schuld en in zijn grievenschrift niet om de internering heeft verzocht.

Hof van Cassatie 27 juni 2023 (P.23.0641.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.39/NL>

Trefwoorden: Hoger beroep - Verzoek om taalwijziging

Samenvatting: Het verzoek om taalwijziging kan niet voor het eerst in hoger beroep worden geformuleerd, maar indien de eerste rechter het verzoek om taalwijziging afwijst en ten gronde uitspraak doet, kan tegen de afwijzende beslissing hoger beroep worden ingesteld en dient het appelgerecht daarover uitspraak te doen (1). (1) Cass. 26 mei 2020, AR P.19.1338.N, AC 2020, nr. 316, www.juportal.be

Indien voor het appelgerecht een beklaagde die om taalwijziging heeft verzocht, afstand doet van zijn grief betreffende de schuldbeoordeling door de eerste rechter en zich dus verenigt met die beoordeling, houdt dit noodzakelijkerwijze een verzaking in van zijn verzoek om taalwijziging (1). (1) Cass. 26 mei 2020, AR P.19.1338.N, AC 2020, nr. 316, www.juportal.be

Hof van Cassatie 27 september 2023 (P.23.0748.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.6>

Trefwoorden: Beslag - Beslagene die voorwerpen waarop tegen hem beslag is gedaan, in zijn belang bedrieglijk vernietigt of wegmaakt - Toepasbaarheid

Samenvatting: Le dol spécial constitutif de l'infraction prévue par l'article 507, alinéa 1er, du Code pénal est l'intention de procurer au débiteur saisi un avantage illicite. C'est l'intention de faire échec à la saisie, d'entraver la poursuite mue par le créancier, de porter atteinte à l'indisponibilité dont l'exploit de saisie a frappé le bien.

L'arrêt constate que le demandeur a agi dans le but de rendre impossible l'exercice par la partie civile de ses droits de créancier découlant de la saisie.

Ce but revient à vouloir procurer au débiteur un avantage illégitime.

C'est en déplaçant à l'étranger l'avion saisi à l'aéroport de Bierset, sans informer la plaignante de la nouvelle localisation du bien, que le demandeur a empêché la créancière, d'après les juges d'appel, d'exercer ses droits.

L'arrêt est ainsi régulièrement motivé et légalement justifié.

Hof van Cassatie 11 oktober 2023 (P.22.0900.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.4>

Trefwoorden: Misbruik van de zwakke toestand van personen – Toepassing - Art. 442 quater Strafwetboek

Samenvatting: L'Abus de l'état de faiblesse des victimes a consisté, pour les prévenus, à les mettre en confiance pour en devenir des proches incontournables et, dans ce contexte, se voir confier la gestion de leurs avoirs financiers par la remise de l'ensemble des cartes bancaires du couple. Ils ont estimé ensuite que ces actes ont permis aux prévenus de s'emparer frauduleusement de la quasi-totalité des avoirs financiers de leurs victimes, causant à ces dernières un préjudice tant patrimonial que psychique, d'une gravité exceptionnelle.

Hof van Cassatie 11 oktober 2023 (P.22.1491.F), *Elementaire Rechtspraak*

Hyperlink:

Trefwoorden: Hoger beroep – Grieven - Verbeurdverklaring - Betwisting bedrag en berekening - Gevolg: Automatisch betwisting witwasmisdrijf

Samenvatting: En vertu de l'article 505, alinéas 5 et 6, du Code pénal, les choses visées à l'alinéa 1er, 2°, 3° et 4°, constituent l'objet de l'infraction de blanchiment, de sorte que leur confiscation est obligatoire conformément aux articles 42, 1°, et 43.

Ces dispositions ont pour effet d'aligner l'un sur l'autre l'objet du blanchiment trouvé dans le patrimoine du condamné, et le montant de la confiscation encourue à ce titre. Il est dès lors impossible de contester le calcul de la seconde sans remettre en cause l'existence et l'ampleur du premier.

L'indication, par le prévenu appelant, dans la case « Peine ou mesure », de ce qu'il entend contester le principe, le calcul et le montant de la confiscation ordonnée par le premier juge, ne peut laisser aucun doute sur sa volonté de déférer, du même coup, à la saisine des juges d'appel la prévention de blanchiment qui en est le socle indissociable.

B. Beroepen tegen arresten van de K.I.

Hof van Cassatie 4 mei 2021 (P.20.1325.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210504.2N.7>

Trefwoorden: 1. Vennootschappen – Fusie – Lastgeving – Gevolg

2. Vennootschappen – Algemeen – Derden – Klacht met burgerlijke partijstelling

3. Onderzoek in strafzaken – Gerechtelijk onderzoek – Regelmatigheid van de procedure

Samenvatting: 1. Uit de artikelen 682, eerste lid, 1°, en 682, eerste lid, 3° Wetboek van Vennootschappen vloeit voort dat een lastgevingsovereenkomst die een nadien door een fusie ontbonden vennootschap sluit met een lasthebber vóór de fusie, van rechtswege overgaat op de verkrijgende vennootschap; uit die bepalingen vloeit echter niet voort dat een rechtshandeling gesteld door de lasthebber na de fusie in naam en voor rekening van de reeds ontbonden vennootschap steeds moet worden geacht te zijn verricht voor rekening van de verkrijgende vennootschap (1) (2). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM. (2) Art. 682, eerste lid, 1° en 3° Wetboek van Vennootschappen, van toepassing vóór de inwerkingtreding van de Wet van 23 maart 2019.

2. Derden in de zin van artikelen 76, eerste lid en tweede lid en 683, eerste lid Wetboek van Vennootschappen zijn zij die met de vennootschap wegens haar bestaan hebben gehandeld; deze wetsbepalingen beschermen immers de derden die met de vennootschap of met haar organen plegen te handelen en voor wie de openbaar te maken akten om die reden relevant zijn; degene waartegen de vennootschap een klacht met burgerlijke partijstelling indient, is geen derde in de zin van die bepalingen; hetzelfde geldt voor de onderzoeksrechter waarbij de klacht wordt ingediend; de rechtsband waarin de vennootschap die personen met haar klacht betreft, steunt immers op een beweerde onrechtmatige daad of op de wet en is dus onvrijwillig; bijgevolg zijn alle bestaande akten en gegevens van de vennootschap hen onmiddellijk tegenstelbaar; die wetsuitlegging ontzegt aan de verkrijgende vennootschap niet het recht op toegang tot de rechter in de periode tussen de fusie en de bekendmaking ervan; de fusie kan immers worden vermeld bij de klacht met burgerlijke partijstelling, zodat belanghebbenden daarvan kennis kunnen nemen (1) (2). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM. (2) Artt. 76, eerste en tweede lid, en 683, eerste lid, Wetboek van Vennootschappen, van toepassing vóór de inwerkingtreding van de Wet van 23 maart 2019.

3. De regel van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering geldt voor alle onregelmatigheden, ook al houden zij een inbreuk in op een regel van rechterlijke organisatie (1); er bestaat geen op straffe van nietigheid voorgeschreven verbod voor de onderzoeksrechter om feiten te onderzoeken waarvoor hij niet is gelast met een ontvankelijke akte; hieruit volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling die uitspraak doet op grond van artikel 235bis Wetboek van Strafvordering, een bewijselement opgeleverd door een onderzoeksdaad voor feiten waarvoor de onderzoeksrechter niet regelmatig was gelast door een ontvankelijke klacht met burgerlijke partijstelling, enkel nietig kan verklaren en als bewijs uitsluiten wanneer zij oordeelt dat het gebruik van dat bewijselement het recht op een eerlijk proces miskent (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

Met noot: VERSTRAETEN, R., “Antigoon en de onverschoonbaarheid van de routine”, *NC* 2023, afl. 4, 305-310.

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210512.2F.14>

Trefwoorden: 1. Cassatiemiddel - Middel dat een gebrek aan antwoord op de neergelegde conclusie aanvoert - Gebrek aan precisering – Gevolg

2. Voorlopige hechtenis – Handhaving - Onderzoeksgerechten - Volstreckte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid - Motivering - Feitelijke omstandigheden van de zaak en omstandigheden die eigen zijn aan de persoonlijkheid - In aanmerking nemen van nieuwe feiten - Wettigheid

Samenvatting: 1. Wanneer de eiser de middelen die de appelrechters onbeantwoord zouden hebben gelaten niet verduidelijkt, is het middel dat het gebrek aan antwoord op de conclusie aanvoert, onnauwkeurig, en bijgevolg niet ontvankelijk (1). (1) Cass. 23 oktober 2013, AR P.13.1601.F, AC 2013, nr. 544.

2. De onderzoeksgerechten die de voorlopige hechtenis van een inverdenkinggestelde handhaven, moeten het voortbestaan van ernstige aanwijzingen van schuld onderzoeken en melding maken van de feitelijke omstandigheden van de zaak en die eigen aan de persoonlijkheid van de inverdenkinggestelde die deze hechtenis volstrekt noodzakelijk maken voor de openbare veiligheid; die omstandigheden kunnen onder meer bestaan in het feit dat naast de gronden die de uitvoering van het aanhoudingsbevel hebben verantwoord, het onderzoek uitwijst dat de inverdenkinggestelde andere misdrijven zou hebben kunnen gepleegd dan deze die in de inverdenkingstelling worden vermeld (1). (1) Cass. 26 november 2008, AR P.08.1672.F, AC 2008, nr. 675.

Hof van Cassatie 26 mei 2021 (P.21.0665.F), www.juportal.be
--

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210526.2F.10>

Trefwoorden: 1. Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel op grond van een veroordeling bij verstek - Facultatieve weigeringsgrond - Uitsluiting van de facultatieve grond - Voorwaarden

2. Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel op grond van een veroordeling bij verstek - Facultatieve weigeringsgrond - Uitsluiting van de facultatieve grond - Voorwaarden - Aan de advocaat overhandigde dagvaarding - Advocaat die de gezochte persoon vervolgens heeft vertegenwoordigd - Gevolg

Samenvatting: 1. Artikel 4bis, § 1, a, van het gewijzigde kaderbesluit 2002/584 van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten bepaalt dat wanneer de gezochte persoon niet in persoon is verschenen op het proces dat tot de beslissing heeft geleid, de uitvoerende Staat vooralsnog moet voorbijgaan aan de facultatieve weigering van de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel indien de betrokkene, hetzij persoonlijk werd gedagvaard en daarbij op de hoogte werd gebracht van het tijdstip en de plaats van het proces, hetzij via andere

middelen officieel en daadwerkelijk van die modaliteiten in kennis is gesteld, zodat op ondubbelzinnige wijze vaststond dat hij op de hoogte was van het voorgenomen proces, waarbij het in die gevallen ook is vereist dat die informatie tijdig is verstrekt en dat ze preciseerd dat bij niet-verschijning een beslissing kan worden genomen; de naleving van de voorwaarden van de voormelde bepaling en van artikel 7, § 1, 1°, Wet Europees Aanhoudingsbevel, dat die bepaling omzet, moet waarborgen dat de gezochte persoon de informatie betreffende het tijdstip en de plaats van zijn proces en de gevolgen van een eventuele niet-verschijning snel genoeg heeft ontvangen en stelt aldus de uitvoerende autoriteit in staat te onderzoeken of het recht van verdediging werd geëerbiedigd (1). (1) Cass. 20 januari 2021, AR P.21.0032.F, AC 2021, nr. 45.

2. Gelet op de omschrijving van artikel 4bis, § 1, a, i), van het kaderbesluit 2002/584 van de Raad van 13 juni 2002 dat op ondubbelzinnige wijze moet vaststaan dat de gezochte persoon “op de hoogte was van het voorgenomen proces”, kan de omstandigheid dat een dagvaarding werd overhandigd aan een derde, zelfs aan zijn advocaat die hem vervolgens heeft vertegenwoordigd, als dusdanig niet aan die vereisten voldoen; een dergelijke modaliteit laat immers niet toe om ondubbelzinnig vast te stellen dat de betrokkene “daadwerkelijk” de informatie over het tijdstip en de plaats van het proces heeft ontvangen, evenmin als, in voorkomend geval, het precieze tijdstip van die ontvangst of de inhoud van de meegedeelde informatie over de gevolgen van de niet-verschijning.

Hof van Cassatie 26 mei 2021 (P.21.0663.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210526.2F.8>

Trefwoorden: Raadkamer - Vreemdelingen - Vrijheidsberoving - Beroep bij de raadkamer - Territoriale bevoegdheid - Criterium van de verblijfplaats van de vreemdeling - Begrip

Samenvatting: Wanneer de bevoegdheid van het onderzoeksgerecht wordt bepaald door de verblijfplaats van de vreemdeling overeenkomstig artikel 71, eerste lid, Vreemdelingenwet, dient daaronder begrepen te worden de plaats waar hij effectief woont op het ogenblik waarop de administratieve maatregel wordt genomen en niet die waarvan de vreemdeling verklaart er daarna zijn verblijfplaats te willen vestigen; het feit dat de vasthouding van de vreemdeling wordt verlengd met toepassing van artikel 7, vijfde lid, Vreemdelingenwet, heeft daarop geen invloed (1). (1) Cass. 12 september 2012, AR P.12.1502.F, AC 2012, nr. 460.

Hof van Cassatie 9 juni 2021 (P.20.1217.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210609.2F.5>

Trefwoorden: 1. Raadkamer - Regeling van de rechtspleging - Beschikking tot verwijzing - Verzuim om het bestaan van voldoende bezwaren vast te stellen - Nietigheidsgrond van de beschikking

2. Kamer van inbeschuldigingstelling - Evocatierecht - Regeling van de rechtspleging - Verwijzing - Hoger beroep van de inverdenkinggestelde - Nietigheid van de beschikking tot verwijzing - Gevolg

Samenvatting: 1. Wanneer de raadkamer de inverdenkinggestelde naar de correctionele rechtbank heeft verwezen zonder vast te stellen dat er bezwaren zouden bestaan, vormt dergelijk verzuim een nietigheidsgrond van de beschikking tot verwijzing.

2. Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling de nietigheid van de verwijzing heeft vastgesteld, moet ze, krachtens het haar door artikel 215 Wetboek van Strafvordering toegekende evocatierecht, zelf beslissen over het al dan niet bestaan van voldoende bezwaren (1). (1) Cass. 29 januari 2003, AR P.02.1368.F, AC 2003, nr. 64.

Hof van Cassatie 29 september 2021 (P.21.1191.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210929.2F.9>

Trefwoorden: 1. Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven - Vreemdeling - Afwezigheid van méér dan een jaar - Verval van het recht op terugkeer - Terugdrijving en vasthouding in een welbepaalde plaats aan de grens - Verenigbaarheid met artikel 8 EVRM - Verzet tegen de verwijdering – Nieuwe vasthoudingstitel – Motiveringsplicht

2. Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Allerlei - Vreemdelingen - Administratieve maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Handhaving - Cassatieberoep in naam van de Belgische Staat - Bevoegdheid om over het instellen van het cassatieberoep te beslissen - Toetsing

Samenvatting: 1. De door artikel 8 EVRM gewaarborgde rechten zijn geen absolute rechten (1); die bepaling verbiedt de Staten niet de vreemdeling terug te drijven die niet voldoet aan een van de voorwaarden die op zijn recht van terugkeer zijn gesteld na een afwezigheid van méér dan een jaar, zoals het feit dat hij het grondgebied heeft verlaten zonder te vermelden dat hij er zijn hoofdbelangen behield en zijn verblijfstitel heeft laten verstrijken; de vaststelling volgens welke de wettelijke en reglementaire voorwaarden voor het verkrijgen van het recht van terugkeer niet zijn vervuld, vormt dus een regelmatige motivering voor de beslissing tot terugdrijving en bijgevolg ook voor de daaraan gekoppelde maatregel van vrijheidsberoving, die genomen is op grond van de vaststelling dat de verweerder zich tegen zijn verwijdering verzet (2). (1) Zo kent het Europees Hof voor de Rechten van de Mens de Staten het recht toe “de contrôler l’entrée et le séjour des étrangers sur leur territoire. La Convention ne garantit pas le droit pour un étranger d’entrer ou de résider dans un pays particulier” (Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Guide sur l’article 8 de la Convention européenne des droits de l’homme - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance, bijgewerkt op 31 augustus 2020, nr. 272). (2) Weliswaar blijkt, zoals het arrest eraan herinnert, “uit de samenhang van de artikelen 62, § 2, en 74/5, § 1, 1°, Vreemdelingenwet – dat betrekking heeft op “de vreemdeling die, met

toepassing van de bepalingen van deze wet, door de met grenscontrole belaste overheden kan worden teruggedreven” – dat de vasthouding van een vreemdeling in een welbepaalde plaats niet enkel onderworpen is aan de in voormeld artikel 74, § 1, 1°, bepaalde voorwaarden, maar ook het voorwerp moet hebben uitgemaakt van een geïndividualiseerd onderzoek van de toestand van die persoon, waarvan vervolgens in de motivering van de akte melding wordt gemaakt; de beslissing tot vasthouding mag zich niet beperken tot de vaststelling dat de vreemdeling in kennis werd gesteld van een beslissing tot teruggrijping aan de grens” (Cass. 29 april 2020, AR P.20.0378.F, AC 2020, nr. 256, met andersluidende concl. OM op datum in Pas.). En wat de draagwijdte van die geïndividualiseerde motiveringsplicht betreft, heeft het Hof verduidelijkt dat een dergelijke beslissing tot vasthouding “de feiten moet vermelden die, in [het] geval [van de vastgehouden vreemdeling], de teruggrijping kunnen verantwoorden” (Cass. 5 mei 2021, AR P.21.0458.F, AC 2021, nr. 328, met andersluidende concl. OM op datum in Pas.), wat, na lezing van het bestreden arrest, wel degelijk uit de betwiste titel blijkt. Het bestreden arrest oordeelt dat de betwiste titel niet naar recht is verantwoord, omdat hieruit niet blijkt “dat de administratie de persoonlijke toestand [van de eiser] in aanmerking heeft genomen en een proportionaliteitsonderzoek heeft verricht tussen [enerzijds] de gevolgen van [zijn] vasthouding met het oog op zijn teruggrijping, wat een inmenging in [zijn] recht op gezinsleven inhoudt, [en anderzijds] het doel dat de administratie” met die vasthouding beoogt. Het miskent aldus de draagwijdte van de motiveringsplicht die op de administratie rust (zie, in die zin, Cass. 11 april 2018, AR P.18.0326.F, AC 2018, nr. 227, met concl. OM op datum in Pas.). De eiser heeft er bovendien op gewezen dat de verweerder de op 15 juli 2021 genomen administratieve beslissingen tot weigering van toegang tot het grondgebied en tot teruggrijping niet heeft betwist en dat het bestreden arrest de wettigheid van die beslissingen niet in vraag stelt. Hij verwijst wat dat betreft naar een arrest van de Raad van State, dat het volgende vermeldt: “indien [de vreemdeling] niet voldeed aan een van de voorwaarden om het in artikel 19 [Vreemdelingenwet] bepaalde recht op terugkeer te kunnen genieten, zoals het feit dat hij het grondgebied heeft verlaten en zijn verblijfstitel heeft laten verstrijken (...), kon [de Belgische Staat] hem het gevraagde “retour”-visum weigeren, zonder de in het geding zijnde belangen te moeten afwegen [tegen artikel 8 EVRM], [een afweging] die reeds door de wetgever en door de Koning werd gemaakt” (AR RvS 14 maart 2019, nr. 243.936). (M.N.B.)

2. Wanneer de Belgische Staat de hoedanigheid heeft om tegen een arrest cassatieberoep in te stellen en de verklaring van cassatieberoep werd opgemaakt in zijn naam door verschijning, op de griffie van het hof van beroep, van de advocaat die hem vertegenwoordigt, komt het aan de griffie die de verklaring van cassatieberoep in ontvangst neemt niet toe daarenboven te onderzoeken wie van het administratief personeel van de Belgische Staat bevoegd is om de zaak bij het Hof aanhangig te maken (1). (1) In zijn tweede middel van niet-ontvankelijkheid voerde de verweerder aan dat geen enkele bepaling de voor deze aangelegenheid bevoegde minister toestond de bevoegdheid om cassatieberoep in te stellen tegen de op grond van artikel 72, derde lid, Vreemdelingenwet gewezen arresten over te dragen. Hij leidde hieruit af dat een administratief deskundige van de Dienst Vreemdelingenzaken die bevoegdheid niet kon uitoefenen en wees erop dat een brief die door een dergelijke ambtenaar was ondertekend en aan de raadsman van de Belgische Staat was gericht, “[die advocaat] verzocht om tegen [het arrest] cassatieberoep in te stellen”. Het OM heeft wat dat betreft benadrukt dat, behalve wanneer de wet een bijzondere lastgeving

vereist, “krachtens artikel 440, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, de eenvoudige verklaring van de advocaat geldt als vermoeden van zijn bevoegdheid om een partij in een procedure te vertegenwoordigen; voor de strafrechten kan dit vermoeden niet worden omgekeerd, aangezien de artikelen 848 en 849 Gerechtelijk Wetboek niet van toepassing zijn” (Cass. 3 juni 2020, AR P.20.0302.F, AC 2020, nr. 354, met concl. “in hoofdzaak” van advocaatgeneraal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; er dient te worden opgemerkt dat er in dit geval geen sprake is van een ontkenning zoals bedoeld in de artikelen 848 en 849 Gerechtelijk Wetboek). Welnu, uit de verklaring van cassatieberoep blijkt dat ze is ondertekend door “Mr. (...), advocaat, voor en in naam van de Belgische Staat (...), vertegenwoordigd door de Staatssecretaris voor Asiel en Migratie”, en niet voor en in naam van de voormelde ambtenaar. Bovendien, merkt het OM op, blijkt niet, gesteld dat het in artikel 440, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalde vermoeden in dergelijke aangelegenheden weerlegbaar zou zijn, dat de door de verweerder overgelegde brief dat vermoeden zou kunnen omkeren. (M.N.B.)

Hof van Cassatie 24 januari 2023 (P.23.0088.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230124.2N.11>

Trefwoorden: Recht van verdediging – Zwijgrecht – Handhaving van de voorlopige hechtenis – Inverdenkinggestelde die zich op zijn zwijgrecht beroept – Verbod om de voorlopige hechtenis als dwangmiddel te gebruiken – Inverdenkinggestelde die zich op zijn zwijgrecht beroept – Beoordeling van de handhaving van de voorlopige hechtenis

Samenvatting: Het verbod om de voorlopige hechtenis als dwangmiddel te gebruiken, strekt onder meer tot eerbiediging van het zwijgrecht van de inverdenkinggestelde, dat voortvloeit uit zijn recht op een eerlijk proces en het vermoeden van onschuld; een beslissing tot handhaving van de voorlopige hechtenis is dan ook niet naar recht verantwoord wanneer blijkt dat het onderzoeksgerecht ter verantwoording van die beslissing rekening houdt met de omstandigheid dat de inverdenkinggestelde zich op zijn zwijgrecht beroept (1). (1) Cass. 10 februari 2021, AR P.21.0163.F, AC 2021, nr. 110, met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas.; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, 9de ed., la Charte, 2021, t. I, pp. 759, 1071-1072.

Dit is het geval wanneer het onderzoeksgerecht tot staving van de handhaving van de voorlopige hechtenis van de inverdenkinggestelde oordeelt dat er ernstige redenen bestaan om te vrezen voor recidive en collusie, omdat de omstandigheid dat de inverdenkinggestelde zich op zijn zwijgrecht beroept «schijnbaar aantoonde dat hij niet wenste te breken met de organisatie» en «niet veel goeds voorspelt met betrekking tot zowel de vraag naar wegmaking stukken of het zich verstaan met derden».

Hof van Cassatie 12 april 2023 (P.23.0473.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230412.2F.3>

Trefwoorden: Ontdekking op heterdaad – Vaststelling van aanwezigheid verdachte of zijn deelneming aan het misdrijf ter plaatse niet vereist – Tijd tussen vaststelling en huiszoeking

Samenvatting: De politie wordt opgeroepen naar aanleiding van het opzettelijk in brand steken van een voertuig. Zij komt aan terwijl het voertuig nog brandt. De eigenaar meldt dat reeds meerdere voertuigen in brand zijn gestoken en verwijst naar een ontslagen werknemer die daarmee had gedreigd. De politie voert bij die ex-werknemer een vijftal uren later een huiszoeking bij heterdaad uit. Deze betwist de regelmatigheid van zijn voorlopige hechtenis wegens het feit dat een onwettige huiszoeking aan de basis ervan ligt.

Er is geen sprake van ontdekking op heterdaad indien men zich enkel baseert op vermoedens of aanwijzingen om aan te nemen dat een strafbaar feit kan zijn gepleegd. Van heterdaad is daarentegen sprake zodra aan een van de voorwaarden van artikel 41 Sv. is voldaan. De aanwezigheid van de dader ter plaatse of zijn deelname aan het strafbare feit hoeft niet te worden vastgesteld.

De hypothese van ontdekking op heterdaad heeft dus betrekking op de vaststelling van het strafbare feit en niet op de onmiddellijke toerekening ervan aan een op heterdaad betrapte dader.

Volgens artikel 41, eerste lid Sv. is het misdrijf ontdekt terwijl het wordt gepleegd of terstond nadat het is gepleegd een op heterdaad ontdekt misdrijf. Een huiszoeking op deze basis is geldig wanneer de handeling slechts wordt gescheiden van het strafbare feit door de tijd die materieel noodzakelijk is om de uitvoering ervan mogelijk te maken. De appelrechters konden op grond van de door hen vastgestelde feiten oordelen dat dit hier het geval was.

Hof van Cassatie 8 augustus 2023 (P.23.1011.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230808.VAK.2>

Trefwoorden: Vreemdelingen – Onderzoeksgerechten – Administratieve beslissing tot vasthouding is behept met een onwettigheid – Gevolg

Samenvatting: De omstandigheid dat een administratieve beslissing tot vasthouding van een vreemdeling behept is met een onwettigheid en dat die onwettigheid doorwerkt in navolgende administratieve beslissingen, heeft niet noodzakelijk tot gevolg dat de vreemdeling in vrijheid moet worden gesteld door het onderzoeksgerecht dat overeenkomstig de artikelen 71 en 72 Vreemdelingenwet oordeelt over de wettigheid van een navolgende administratieve beslissing. Meer bepaald moet de vreemdeling niet in vrijheid worden gesteld wanneer de vroegere onwettigheid inmiddels is hersteld, zodat zij de vreemdeling niet meer kan schaden.

Hof van Cassatie 8 augustus 2023 (P.23.1148.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230808.VAK.8>

Trefwoorden: 1. Europees aanhoudingsbevel - Aanwijzing van een advocaat - Taak van de Belgische rechter t.a.v. van de inverdenkinggestelde in het buitenland gevat.

2. Europees aanhoudingsbevel – Art. 5.4 EVRM – In aanmerking nemen van andere stukken dan de buitenlandse rechterlijke beslissingen – Toetsen van beslissing over tenuitvoerlegging EAB op rechtsgeldigheid – Toetsen van respecteren van recht op bijstand van een raadsman

Samenvatting: 1. Overeenkomstig artikel 10.4 en 10.5 Richtlijn 2013/48/EU heeft een persoon die wordt gezocht op grond van een Europees aanhoudingsbevel het recht om, terwijl hij nog in de uitvoerende lidstaat is, reeds in de uitvaardigende lidstaat een advocaat aan te wijzen. Hierbij is het aan de bevoegde autoriteit in de uitvoerende lidstaat om de gezochte persoon van dit recht op de hoogte te brengen en, indien de gezochte persoon dit recht wenst uit te oefenen en nog geen advocaat heeft in de uitvaardigende lidstaat, de bevoegde autoriteit in de uitvaardigende lidstaat hiervan op de hoogte te brengen.

Artikel 34/1 Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalt dat indien de betrokken persoon inderdaad zijn recht inroept om in België een advocaat aan te wijzen en hij nog geen advocaat heeft, het openbaar ministerie contact zal opnemen met de permanentiedienst die wordt georganiseerd door de Orde van Vlaamse balies en de Ordre des barreaux francophones et germanophone, en de beschikbare informatie zonder onnodig uitstel zal overmaken aan de uitvoerende autoriteit.

Deze bepalingen verplichten de Belgische autoriteiten, als autoriteiten van de uitvaardigende lidstaat, niet om de gezochte persoon in het land van de uitvoerende lidstaat in kennis te stellen van zijn recht op bijstand van een Belgische advocaat, noch om hem, zonder enig verzoek daartoe, een Belgische advocaat toe te wijzen.

Evenmin laten deze bepalingen de rechter van de uitvaardigende lidstaat toe om de beslissingen van de uitvoerende lidstaat te toetsen op hun rechtsgeldigheid, en met name na te gaan of de autoriteit in de uitvoerende lidstaat de verplichtingen inzake het recht op bijstand van een raadsman, zoals bepaald in Richtlijn 2013/48/EU, heeft gerespecteerd.

2. Artikel 5.4 EVRM belet niet dat de rechter van de lidstaat die een Europees aanhoudingsbevel heeft uitgevaardigd andere stukken dan de buitenlandse rechterlijke beslissingen in aanmerking neemt om vast te stellen dat de bevoegde rechterlijke autoriteit in de uitvoerende lidstaat de overlevering heeft bevolen.

Artikel 5.4 EVRM vereist niet dat de rechter van de lidstaat die een Europees aanhoudingsbevel heeft uitgevaardigd de rechterlijke beslissingen van de lidstaat over de tenuitvoerlegging van dit bevel toetst op hun rechtsgeldigheid.

Het is de rechter van de uitvaardigende lidstaat niet toegelaten om de beslissingen van de uitvoerende lidstaat te toetsen op hun rechtsgeldigheid, en met name na te gaan of de autoriteit in de uitvoerende lidstaat de verplichtingen inzake het recht op bijstand van een raadsman, zoals bepaald in Richtlijn 2013/48/EU, heeft gerespecteerd.

Hof van Cassatie 16 augustus 2023 (P.23.1167.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230816.VAK.1/NL>

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Invrijheidstelling onder voorwaarden – Borgsom – Omvang – Beoordeling

Samenvatting: Uit artikel 35, § 4, eerste en tweede lid, Voorlopige Hechteniswet volgt, eensdeels, dat het onderzoeksgerecht onaantastbaar het bedrag van de borgsom bepaalt en, anderdeels, dat dit gerecht niet verplicht is om de schijnbare financiële draagkracht van de inverdenkinggestelde in zijn beoordeling te betrekken; bij afwezigheid van conclusie op dit punt, dient het onderzoeksgerecht evenmin de gegevens uitdrukkelijk te preciseren op grond waarvan het het bedrag van de borgsom bepaalt; artikel 5.3 EVRM bevat geen verdergaande verplichtingen; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

Hof van Cassatie 22 augustus 2023 (P.23.1204.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230822.VAK.7/NL>

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Bevel tot aanhouding – Voeging stukken bij dossier – Machtiging tot observatie – Prima facie beoordeling

Samenvatting: Uit het algemeen rechtsbeginsel van eerbiediging van het recht van verdediging met inbegrip van het recht op tegenspraak volgt, eensdeels, dat het onderzoeksgerecht dat te beslissen heeft over de handhaving van de voorlopige hechtenis in beginsel uitspraak moet doen op grond van een volledig dossier, dit is een dossier dat alle stukken van het onderzoek bevat die verband houden met de handhaving van de voorlopige hechtenis van de inverdenkinggestelde en waarover de onderzoeksrechter beschikt, alsook dat de inverdenkinggestelde kennis moet kunnen nemen van dit volledig dossier.

Wanneer, anderdeels, een inverdenkinggestelde de nietigheid van een onderzoekshandeling of van een ingezameld bewijselement en de daaruit voortvloeiende rechtspleging aanvoert, dient het onderzoeksgerecht dat niet optreedt met toepassing van artikel 235bis Wetboek van Strafvordering, enkel een prima facie onderzoek van de opgeworpen onregelmatigheid en van de weerslag ervan op de wettelijke voorwaarden tot handhaving van de voorlopige hechtenis uit te voeren.

Artikel 47septies, § 2, Wetboek van Strafvordering bepaalt:

“De machtiging tot observatie en de beslissingen tot wijziging, aanvulling of verlenging worden bij het vertrouwelijk dossier gevoegd.

(...)

In een proces-verbaal wordt verwezen naar de machtiging tot observatie en worden de vermeldingen bedoeld in artikel 47sexies, § 3, 1°, 2°, 3° en 5°, opgenomen. De procureur des Konings bevestigt bij schriftelijke beslissing het bestaan van de door hem verleende machtiging tot observatie.

De opgestelde processen-verbaal en de in het derde lid bedoelde beslissing worden uiterlijk na het beëindigen van de observatie bij het strafdossier gevoegd.”

De schriftelijke bevestiging van de machtiging tot observatie door de procureur des Konings, zoals bedoeld in artikel 47septies, § 2, derde lid, Wetboek van Strafvordering, dient niet de periode te vermelden tijdens dewelke de observatie kan worden uitgevoerd.

De termijn om de processen-verbaal bedoeld in artikel 47septies, § 2, derde en vierde lid, Wetboek van Strafvordering bij het strafdossier te voegen, is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid.

Het recht van verdediging met inbegrip van het recht op tegenspraak vereist als dusdanig niet dat op het moment waarop het onderzoeksgerecht overeenkomstig artikel 21 Voorlopige Hechteniswet oordeelt over de handhaving van de voorlopige hechtenis, de inverdenkinggestelde reeds moet kunnen beschikken over de processen-verbaal bedoeld in artikel 47septies, § 2, derde lid, Wetboek van Strafvordering of over de in deze processen-verbaal op te nemen gegevens. Dit is weliswaar anders wanneer de inverdenkinggestelde enigszins aannemelijk maakt dat de observatie onregelmatig is, maar een loutere speculatie over een dergelijke onregelmatigheid volstaat daartoe niet.

Het onderzoeksgerecht kan in het kader van een prima facie beoordeling oordelen dat de inverdenkinggestelde geen onregelmatigheid in de uitgevoerde observatie aannemelijk maakt en verder op grond van de gegevens die het vaststelt, oordelen dat de observatie zoals die blijkt uit het dossier van de voorlopige hechtenis regelmatig werd uitgevoerd, zonder dat daarvoor de bedoelde processen-verbaal reeds aan het dossier van de rechtspleging moeten zijn gevoegd.

Hof van Cassatie 22 augustus 2023 (P.23.1200.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230822.VAK.3/NL>

Trefwoorden: Samenloop opsporingsonderzoek en gerechtelijk onderzoek

Samenvatting: Overeenkomstig artikel 28quater, derde lid, Wetboek van Strafvordering blijven de opsporingsplicht en het opsporingsrecht van de procureur des Konings bestaan nadat de strafvordering is ingesteld. Deze plicht en dit recht houden evenwel op te bestaan voor de feiten die bij de onderzoeksrechter zijn aangebracht voor zover het opsporingsonderzoek zijn prerogatieven bewust zou aantasten.

Die bepaling strekt ertoe te vermijden dat parallel aan het gerechtelijk onderzoek een opsporingsonderzoek zou worden gevoerd waardoor bewust afbreuk zou worden gedaan aan de leiding en het gezag over het gerechtelijk onderzoek, die krachtens artikel 55 Wetboek van Strafvordering toekomen aan de onderzoeksrechter. Die bepaling belet aldus niet dat een door de procureur des Konings gestelde opsporingshandeling tijdens het daarop volgende gerechtelijk onderzoek verder zijn uitwerking kan hebben.

Wanneer aldus de procureur des Koning tijdens het opsporingsonderzoek een machtiging tot observatie heeft verleend en hij in de loop van de tenuitvoerlegging van die observatie het opstarten van een gerechtelijk onderzoek vordert, vereist de regelmatigheid van de verdere tenuitvoerlegging van die observatie tijdens het gerechtelijk onderzoek niet dat de onderzoeksrechter daarvoor opnieuw machtiging verleent of de bestaande machtiging uitdrukkelijk bevestigt. Die machtiging blijft dan namelijk haar gelding behouden tenzij de onderzoeksrechter anders beslist. Dit houdt geen inbreuk in op enig prerogatief van de onderzoeksrechter, noch levert het een situatie op die de wetgever heeft willen uitsluiten.

Idem: Cass. 22 augustus 2023 (P.23.1202.N)

Hof van Cassatie 22 augustus 2023 (P.23.1206.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230822.VAK.9>

Trefwoorden: 1. Voorlopige hechtenis – Handhaving – Onderzoeksgerecht moet niet antwoorden tot in de bijzonderheden op verweer

2. Voorlopige hechtenis – Redelijke duur – Art. 5.3 EVRM – Beoordeling – Criteria

Samenvatting: 1. Het onderzoeksgerecht dat over de handhaving van de voorlopige hechtenis dient te beslissen binnen een korte termijn, moet niet tot in de bijzonderheden antwoorden op het verweer van de inverdenkinggestelde, noch moet het antwoorden op alle tot staving van dat verweer aangevoerde argumenten die geen zelfstandig verweer uitmaken (1). (1) Cass. 7 maart 2023, AR P.23.0287.N, AC 2023, nr. 179; Cass. 2 augustus 2022, AR P.22.1002.N, AC 2022, nr. 485, RABG 2022, 1361, NC 2023, 226; Cass. 17 juli 2019, AR P.19.0732.N, AC 2019, nr. 421; Cass. 8 mei 2019, AR P.19.0441.F, AC 2019, nr. 273 en nota OM.

2. Uit artikel 5.3 EVRM, die beoogt de individuele vrijheid te beschermen, volgt dat indien de duur van de voorlopige hechtenis niet langer redelijk is, de betrokkene in vrijheid moet worden gesteld (1); bij de beoordeling van de redelijkheid van de termijn van de voorlopige hechtenis kan de rechter onder meer rekening houden met de omvang en de complexiteit van de zaak, de voortgang van het onderzoek naar de feiten waarvoor de inverdenkinggestelde van zijn vrijheid is beroofd en het gevaar voor recidive, collusie en onttrekking; bij de beoordeling van die voortgang van het onderzoek kan het onderzoeksgerecht ook rekening houden met onderzoekshandelingen die betrekking hebben op andere inverdenkinggestelden, voor zover die onderzoekshandelingen informatie kunnen opleveren betreffende de inverdenkinggestelde die zich in voorlopige hechtenis bevindt (2); de rechter die uitspraak doet over de handhaving van de voorlopige hechtenis, beoordeelt onaantastbaar of de duur van de voorlopige hechtenis redelijk is; het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (3). (1) Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0548.N, AC 2022, nr. 312 met concl. OM; Cass. 4 januari 2022, AR P.21.1655.N, AC 2022, nr. 3; Cass. 28 december 2021, AR P.21.1654.N, AC 2021, nr. 833; Cass. 30 maart 2021, AR P.21.0388.N, AC 2021, nr. 236; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel Svacina, 2019, 1219-1220. (2) Cass. 4 januari 2022, AR P.21.1655.N, AC 2022, nr. 3; Cass. 31 maart 2021, AR P.21.0394.F, AC 2022, nr. 241; Cass. 15 februari 2020, AR P.20.0915.N, arrest niet gepubliceerd. (3) Cass. 7 februari 2023, AR P.23.0156.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 14 juni 2022, AR P.22.0760.N, AC 2022, nr. 421; Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0548.N, AC 2022, nr. 312, met concl. OM; Cass. 8 maart 2022, AR P.22.0274.N, AC. 2022, nr. 175.

Hof van Cassatie 6 september 2023 (P.23.1249.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.15/FR>

Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel – Territoriale bevoegdheid Belgische rechter – Hoofdverblijfplaats verdachte – Relevante tijdstip: ten tijde van de feiten of tijdstip van verzoek om overlevering?

Samenvatting: Krachtens de artikelen 7, § 1, en 12 van de inleidende titel van het Wetboek van Strafvordering kan een Belg of een vreemdeling met hoofdverblijfplaats in België die zich buiten het grondgebied van het Koninkrijk schuldig heeft gemaakt aan een strafbaar feit, in België worden vervolgd indien het feit naar Belgisch recht als misdrijf of als wanbedrijf wordt gekwalificeerd, indien het feit strafbaar is naar het recht van het land waar het is gepleegd en indien de dader in België wordt aangetroffen. Wanneer de persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, een buitenlander is die zijn hoofdverblijfplaats in België heeft, moet de bevoegdheid van de Belgische rechter worden geverifieerd op het tijdstip van het verzoek om overlevering, ter uitvoering van het Europees aanhoudingsbevel, en niet op het tijdstip waarop de strafbare feiten zijn gepleegd. Bijgevolg hebben de rechters in hoger beroep niet rechtmatig beslist dat de Belgische rechter niet bevoegd was om van de feiten kennis te nemen op grond dat verzoeker op het tijdstip waarop de feiten werden gepleegd, niet in België verbleef.

C. Andere arresten van het Hof van Cassatie

Hof van Cassatie 12 mei 2021 (P.21.0616.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210512.2F.12>

Trefwoorden: 1. Wraking - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Begrip

2. Wraking - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Begrip - Rechter die verbazing uitdrukt over de door een partij ingestelde vordering

3. Hof van assisen - Behandeling ter zitting - Rol van de voorzitter

Samenvatting: 1. Krachtens artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek kan iedere rechter worden gewraakt wegens gewettigde verdenking; er is gewettigde verdenking indien de aangevoerde feiten bij de partijen of derden de indruk kunnen wekken dat de rechter wiens wraking wordt gevorderd zijn ambt niet met de nodige onafhankelijkheid en onpartijdigheid kan uitoefenen en dat, daarenboven, die indruk als objectief verantwoord kan worden aangenomen (1). (1) Cass. 15 januari 2019, AR P.18.1214.N, AC 2019, nr. 25.

2. De gewettigde verdenking kan niet worden afgeleid uit het loutere feit dat een rechter zich verbaast over de door een partij ingestelde vordering (1). (1) Cass. 14 juni 2016, AR P.16.0586.N, AC 2016, nr. 402.

3. De voorzitter van het hof van assisen moet op de rechtszitting de orde handhaven; hij is persoonlijk belast met het toezicht op het gehele onderzoek en hij moet de volgorde bepalen waarin het woord zal worden verleend aan degenen die het vragen (1). (1) M.-A.

BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, Die Keure, 9de uitg., 2021, p. 1616.

Hof van Cassatie 1 september 2021 (P.21.1078.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210901.2F.3>

Trefwoorden: Strafuitvoering – Zwijgrecht – Justitieassistent

Samenvatting: Het zwijgrecht, namelijk het recht om niet aan zijn eigen beschuldiging mee te werken, betekent dat de vervolgende partij haar bewijsvoering niet mag baseren op bewijselementen die onder dwang of onder druk, in weerwil van de betrokken persoon, zijn verkregen.

Aangezien de justitieassistent geen vervolgende of rechtsprekende autoriteit is, beschikt de onder zijn begeleiding geplaatste veroordeelde niet over een zwijgrecht waardoor de laatstgenoemde zich aan de onder de voorwaarden voor vrijlating vermelde loyauteitsverplichting kan onttrekken.

Hof van Cassatie 24 november 2022 (C.21.0447.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221124.1F.9>

Trefwoorden: Parlementaire onverantwoordelijkheid – Leden parlementaire onderzoekscommissie – Vrijheid van meningsuiting – Verklaringen in de media – Aansprakelijkheidsvordering – Parlementaire functie

Samenvatting: Krachtens artikel 58 Grondwet kan geen lid van een van beide Kamers worden vervolgd of aan enig onderzoek onderworpen naar aanleiding van een mening of een stem, in de uitoefening van zijn functie uitgebracht. Uit de tekst zelf volgt dat het enkel geldt voor meningsuitingen of uitspraken geuit door een lid van het parlement tijdens de uitoefening van zijn of haar functies. Wanneer het parlamentslid deze meningen of uitspraken opnieuw herhaalt in de media, dan wordt het parlamentslid opnieuw volledig verantwoordelijk. Artikel 58 Grondwet is bijgevolg niet toepasselijk in geval van meningsuiting door een parlamentslid in de media.

Hof van Cassatie 16 december 2022 (C.21.0448.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221216.1N.11>

Trefwoorden: Vrijheid van meningsuiting – Parlamentslid – Parlementaire onverantwoordelijkheid

Samenvatting: Artikel 58 Grondwet houdt geen beperking of uitzondering in op het recht op vrijheid van meningsuiting dat gewaarborgd wordt door artikel 10 EVRM en artikel 19

Grondwet, maar bekrachtigt integendeel het recht op vrijheid van meningsuiting van parlementsleden.

Het komt de rechter toe te beoordelen of de beweringen die een parlements lid uit over een persoon, alsook de beweringen die geen verband houden met problemen van algemene draagwijdte of deel uitmaken van het politieke debat, zijn uitgebracht in de uitoefening van zijn functie en derhalve onder het toepassingsgebied van artikel 58 Grondwet vallen (1). (1) Zie concl. OM.

De artikelen 10.2 en 10.3 van het Reglement van orde voor de parlementaire onderzoekscommissies staan er niet aan in de weg dat de voorzitter van de onderzoekscommissie in zijn hoedanigheid van voorzitter of in naam van de commissie verklaringen aflegt die verder reiken dan het verstrekken van objectieve informatie aangaande de werking en de agenda (1). (1) Zie concl. OM.

Artikel 10.3 van het Reglement van orde voor de parlementaire onderzoekscommissies op grond waarvan de voorzitter meteen na de vergadering een verklaring aan de pers aflegt, sluit niet uit dat hij op een later tijdstip ook nog verklaringen kan afleggen in zijn hoedanigheid van voorzitter, dan wel in naam van de commissie (1). (1) Zie concl. OM.

Met noot: LEMMENS, K., “Parlementaire onverantwoordelijkheid: spreken met gespleten tong?”, *RW* 2023-24, afl. 8, 312-314.

Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.1136.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.25>

Trefwoorden: Verzoek tot heropening van de rechtspleging – Opschorting

Samenvatting: Krachtens de artikelen 442bis, eerste lid en 442ter, 1°, Wetboek van Strafvordering kan de veroordeelde wanneer bij een definitief arrest van het EHRM is vastgesteld dat het EVRM of de aanvullende protocollen zijn geschonden, de heropening van de rechtspleging die heeft geleid tot de veroordeling van de verzoeker in de zaak voor het EHRM, enkel wat de strafvordering betreft (1). (1) Zie concl. OM.

krachtens artikel 442quinquies, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, beveelt het Hof van Cassatie, wanneer uit het onderzoek van de aanvraag blijkt dat de vastgestelde schending het gevolg is van een procedurefout of -tekortkoming die dermate ernstig is dat ernstige twijfel bestaat over de uitkomst van de bestreden rechtspleging, de heropening van de rechtspleging, voor zover de veroordeelde partij zeer ernstige nadelige gevolgen blijft ondervinden die slechts door een heropening kunnen worden hersteld (1). (1) Zie concl. OM. De situatie van een verzoeker tot heropening van de rechtspleging, ten aanzien van wie na het definitief worden van de strafprocedure ingevolge een procedure bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens een schending van het EVRM wordt vastgesteld, valt niet te vergelijken met de situatie van een partij in een lopende strafprocedure ten aanzien van wie een schending van het EVRM wordt vastgesteld, hetzij bij de beoordeling ten gronde, hetzij bij de beoordeling van een cassatieberoep.

Uit de loutere omstandigheid dat een opschorting van de uitspraak van de veroordeling werd bevolen kan niet worden afgeleid dat een verzoeker tot heropening van de rechtspleging zeer ernstige nadelige gevolgen blijft ondervinden zoals bedoeld in artikel

442quinquies, eerste lid, Wetboek van Strafvordering; het komt de verzoeker toe aan te tonen dat hij door de bewezenverklaring van de telastlegging die aan de basis ligt van de opschorting of door de aan de opschorting gekoppelde proefperiode, zeer ernstige nadelige gevolgen blijft ondervinden die slechts kunnen worden hersteld door een heropening van de rechtspleging die tot de opschorting heeft geleid en de loutere aanvoering dat de bewezenverklaring van een misdrijf steeds ernstige nadelige gevolgen heeft voor de betrokkene, volstaat daartoe niet (1). (1) Zie concl. OM.

Hof van Cassatie 18 januari 2023 (P.21.0228.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230118.2F.2>

Trefwoorden: 1. Strafzaken - Algemeen - Burgerlijke rechtspleging tot vervallenverklaring van de nationaliteit - Hof van beroep dat in eerste en laatste aanleg uitspraak doet - Beslissing tot vervallenverklaring - Cassatieberoep van de rechtzoekende - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Grenzen - Verschil in behandeling - Vraag aan het Grondwettelijk Hof

2. Strafzaken - Algemeen - Burgerlijke rechtspleging tot vervallenverklaring van de nationaliteit - Hof van beroep dat in eerste en laatste aanleg uitspraak doet - Beslissing tot vervallenverklaring - Cassatieberoep van de rechtzoekende - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

3. Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Burgerlijke rechtspleging tot vervallenverklaring van de nationaliteit - Hof van beroep dat in eerste en laatste aanleg uitspraak doet - Beslissing tot vervallenverklaring - Cassatieberoep van de rechtzoekende - Verplichting het cassatieberoep te betekenen – Toepassing

4. Vervallenverklaring van de nationaliteit - Draagwijdte - Bijkomende burgerlijke sanctie

Samenvatting: 1. Aangezien het Hof vaststelt dat de wetgever, voor het cassatiegeding, de rechtzoekende wiens vervallenverklaring van zijn nationaliteit wordt uitgesproken als gevolg van een burgerlijke rechtspleging die voor het hof van beroep is ingeleid na een strafrechtelijke veroordeling, anders behandelt dan de rechtzoekende wiens nationaliteit vervallen wordt verklaard door een beslissing die tegelijkertijd over de strafvordering uitspraak doet, bestaat er grond om aan het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag te stellen over de grondwettelijkheid van artikel 23, § 6, eerste lid, WBN (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 345.

2. Het cassatieberoep tegen het arrest van het hof van beroep dat in eerste en laatste aanleg uitspraak doet over de vordering tot vervallenverklaring, is overeenkomstig artikel 26, § 6, eerste lid, WBN, slechts ontvankelijk voor zover de verweerder in de vordering zich voor het hof van beroep tevergeefs heeft beroepen op de toekenning, op de dag van zijn geboorte, van de Belgische nationaliteit wegens de nationaliteit van zijn vader of moeder of omdat hij in België is geboren uit een ouder die zelf in België is geboren; het cassatieberoep is daarenboven enkel ontvankelijk wanneer het wordt gemotiveerd door de onwettigheid of

de onregelmatigheid van de verwerping van die naar behoren opgeworpen exceptie (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 345.

3. De persoon van wie de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit door het openbaar ministerie wordt gevorderd voor het hof van beroep met toepassing van artikel 23, § 1, WBN, moet worden gelijkgesteld met een vervolgte persoon en dient zijn cassatieberoep niet te betekenen aan het openbaar ministerie (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 345.

4. De vervallenverklaring van de nationaliteit is een bijkomende burgerlijke sanctie die samen met de strafrechtelijke veroordeling wordt opgelegd en die wijst op ernstige tekortkomingen aan de Belgische burgerplichten(1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 345. (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 345.

Hof van Cassatie 27 juni 2023 (P.23.0802.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.10>

Trefwoorden: Regeling van rechtsgebied – Tussen onderzoeksrechters of onderzoeksgerechten

Samenvatting: Uit het enkele feit dat dezelfde of samenhangende misdrijven het voorwerp uitmaken van onderscheiden gerechtelijke onderzoeken die worden gevoerd door onderzoeksrechters die niet tot elkaars rechtsgebied behoren, dat de incriminatieperiodes in die gerechtelijke onderzoeken overlappend zijn, dat de beide gerechtelijke onderzoeken deels op dezelfde personen betrekking hebben en dat de bewijsgaring gedeeltelijk op dezelfde bewijselementen is gesteund of nog dat aan het ene gerechtelijk onderzoek wel andere gerechtelijke onderzoeken zijn gevoegd, volgt niet dat een inverdenkinggestelde recht heeft op een regeling van rechtsgebied en op de beslissing om de beide gerechtelijke onderzoeken aan één onderzoeksrechter toe te vertrouwen; het staat aan het Hof te oordelen of het gegeven dat twee onderzoeksrechters die niet tot elkaar rechtsgebied behoren dezelfde of samenhangende misdrijven onderzoeken een geschil van rechtsmacht doet ontstaan dat de rechtsgang belemmert hetgeen het geval kan zijn wanneer het met het oog op de goede rechtsbedeling en meer bepaald tot vrijwaring van de onderzoekstechnische doelmatigheid van de waarheidsvinding, de leidende rol van de onderzoeksrechter en het recht van verdediging, noodzakelijk voorkomt dat de beide gerechtelijke onderzoeken verder worden behandeld door eenzelfde onderzoeksmagistraat; bij die beoordeling kunnen ook de stand van de rechtspleging in de beide gerechtelijke onderzoeken en de beheersbaarheid van het onderzoek na een eventuele voeging worden betrokken (1). (1) Cass. 25 april 2023, AR P.23.0469.N, AC 2023, nr. 306, www.juportal.be.

2.5. Grondwettelijk Hof

Grondwettelijk Hof 14 september 2023 (119/2023), www.const-court.be

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2023/2023-119n.pdf>

Trefwoorden: Gerechtelijk recht - Gebruik der talen in gerechtszaken - Taal van de procedure - Wijziging van de taal in de loop van het gerechtelijk onderzoek - Vertaling van de essentiële documenten van het dossier

Samenvatting: Bij beschikking van 7 juni 2022, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 28 juli 2022, heeft een onderzoeksrechter van de Franstalige Rechtbank van eerste aanleg te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 22 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het enkel aan de personen die de taal van de procedure niet verstaan, de mogelijkheid biedt om de vertaling te verkrijgen van stukken die niet in die taal zijn opgesteld ? ».

Het Hof zegt voor recht :

Artikel 22 van de wet van 15 juni 1935 « op het gebruik der talen in gerechtszaken » schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Grondwettelijk Hof 14 september 2023 (120/2023), www.const-court.be
---

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2023/2023-120n.pdf>

Trefwoorden: Strafrecht - Vermindering van de overbevolking in de gevangenissen - Tijdelijke maatregel - Toekenning van een vervroegde invrijheidstelling - Uitsluitingen

Samenvatting: De beroepen tot vernietiging van artikel 64, § 2, van de wet van 30 juli 2022 «om justitie menselijker, sneller en straffer te maken II », ingesteld door E.G. en I.M. en door de vzw « Ligue des droits humains » en de vzw « Syndicat des Avocats pour la Démocratie ».

Het Hof:

- vernietigt artikel 64, § 2, vijfde streepje, van de wet van 30 juli 2022 « om justitie menselijker, sneller en straffer te maken II »;
- verwerpt de beroepen voor het overige.

Art. 64 wet van 30 juli 2022 bepaalt :

« § 1. De directeur kent een vervroegde invrijheidstelling toe aan de veroordeelde die zich in de tijdsvoorwaarden bevindt voor de toekenning van de voorwaardelijke invrijheidstelling, vanaf zes maanden voor het einde van het uitvoerbaar gedeelte van de vrijheidsstraf of van de vrijheidsstraffen waartoe hij is veroordeeld.

In afwijking van het eerste lid, is de veroordeelde wiens strafuitvoeringsmodaliteit tijdens de geldigheidsduur van deze maatregel door de strafuitvoeringsrechter of de strafuitvoeringsrechtbank wordt herroepen gedurende zes maanden na de tenuitvoerlegging van het vonnis tot herroeping uitgesloten van de vervroegde invrijheidstelling.

Indien de vervroegde invrijheidstelling niet wordt herroepen, loopt zij tot het bereiken van het strafeinde.

Indien de vervroegde invrijheidstelling wordt herroepen, kan zij niet opnieuw worden toegekend.

§ 2. De volgende veroordeelden zijn uitgesloten van de vervroegde invrijheidstelling bedoeld in paragraaf 1 :

- de veroordeelden die een of meerdere vrijheidsbenemende straffen ondergaan waarvan het totaal meer dan tien jaar bedraagt;
- de veroordeelden die een of meerdere gevangenisstraffen ondergaan voor de feiten bedoeld in boek II, titel I ter, van het Strafwetboek;
- de veroordeelden die een of meerdere gevangenisstraffen ondergaan voor de feiten vermeld in de artikelen 417/7 tot 417/24, 417/50, 417/55, 417/56, 417/59 en 417/63 van het Strafwetboek;
- de veroordeelden die het voorwerp uitmaken van een veroordeling met een terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank overeenkomstig de artikelen 34 ter of 34 quater van het Strafwetboek;
- de veroordeelden die geen recht hebben op verblijf;
- de veroordeelden die worden opgevolgd door het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse in het kader van de gemeenschappelijke gegevensbanken bedoeld in de artikelen 44/11/3bis tot 44/11/3quinquies van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt ».

2.6. Raad van State

- Nihil

2.7. Hoven van beroep

A. Correctionele kamers

Gent 18 november, <i>T.Strafr.</i> 2023, afl. 5, 321-336.

Hyperlink:

Trefwoorden: 1. Bijzonder strafrecht – Milieu-inbreuken – Bos – Artikel 3, § 1 Bosdecreet – Definitie – Feitelijke toestand

2. Misdrijven – Moreel element – Opzet artikel 16.6.1, § 1, eerste lid Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid – Gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid – Bewust en vrijwillig handelen

Samenvatting: 1. Een bos is overeenkomstig artikel 3, § 1 Bosdecreet de grondoppervlakte waarvan de bomen en de houtachtige struikvegetaties het belangrijkste bestanddeel uitmaken, waartoe een eigen fauna en flora behoren en die een of meer functies vervullen. Een dergelijke grondoppervlakte, of perceel, wordt niet bepaald door de indeling als bosgebied in het gewestplan, maar door de feitelijke toestand van het perceel volgens de kenmerken omschreven in deze bepaling.

2. Handelen in strijd met wat een normaal zorgvuldige en vooruitziende persoon, geplaatst in dezelfde feitelijke omstandigheden zou hebben gedaan, brengt niet noodzakelijk mee dat er sprake is van een louter onachtzaamheids- of onopzettelijk misdrijf. Het Decreet Natuurbehoud bevat geen aanduiding nopens het moreel element. Artikel 16.6.1, § 1, eerste lid Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid stelt dat elke opzettelijke of door gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid gepleegde schending van de door deze titel gehandhaafde milieuvoorschriften, waaronder het Decreet Natuurbehoud (zie art. 16.6.1, 16° Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid) strafbaar is. Opzettelijke of door gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid gepleegde schendingen worden gelijk bestraft. Aangenomen wordt dat als schuldvorm bewust en vrijwillig handelen volstaat.

Antwerpen 13 december 2022, *RW 2023-24*, afl. 1, 32-33.

Hyperlink:

Trefwoorden: Straf – Strafzaken – Verbeurdverklaring – Rechten van derden – Toewijzing aan de burgerlijke partij – Zaken die hebben gediend of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf

Samenvatting: Verbeurdverklaarde zaken die hebben gediend of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf, maar die niet aan de burgerlijke partij toebehoren en niet kunnen worden beschouwd als goederen die in de plaats zijn gesteld van zaken die aan de burgerlijke partij toebehoren noch als het equivalent van zulke zaken, kunnen niet worden toegewezen aan de burgerlijke partij. Evenmin kan de vervreemding ervan worden bevolen teneinde de opbrengst ervan aan de burgerlijke partij toe te wijzen.

Antwerpen 21 maart 2023, *RW 2023-24*, afl. 6, 234-235.

Hyperlink:

Trefwoorden: Rechtsmiddelen – Strafzaken – Hoger beroep – Grievenformulier – Ontvankelijkheid van de grieven – Grief van de burgerlijke partij tegen de vrijspraak

Samenvatting: Een burgerlijke partij kan in beginsel alleen wat haar burgerlijke belangen betreft hoger beroep aantekenen. De op het grievenformulier van de burgerlijke partij onder de aangekruiste rubriek «schuld» vermelde grief tegen de vrijspraak van de beklaagde, kan dan ook niet als een nauwkeurig bepaalde grief worden beschouwd in de zin van art. 204 Sv.

Antwerpen 26 mei 2023, *Limburgs Rechtsleven 2023*, afl. 3, 239.

Hyperlink:

Trefwoorden: Hoger beroep – Saisine – Eindbeslissing – Proces-verbaal van terechtzitting – Enkel ondertekend door de voorzitter van een kamer met drie rechters – Evocatie

Samenvatting: Een eindbeslissing omtrent de saisine, vermeld op het proces-verbaal van terechtzitting, is een vonnis dat vatbaar is voor hoger beroep. Aangezien het een vonnis betreft dient dit overeenkomstig artikel 779 Gerechtelijk Wetboek op straffe van nietigheid ondertekend te zijn door alle rechters. Wanneer dat proces-verbaal van terechtzitting enkel ondertekend werd door de voorzitter van een kamer met drie rechters, is het onwettig en voor vernietiging vatbaar. Het hoger beroep tegen deze eindbeslissing waarbij geen uitspraak gedaan werd over de gegrondheid van de strafvordering, maakt dat het hof van beroep, wanneer ze de nietigheid van het vonnis vaststelt, verplicht is overeenkomstig artikel 215 Wetboek van Strafvordering om de zaak te evoceren en eveneens over de gegrondheid van de zaak te oordelen. De draagwijze van de evocatie is echter beperkt tot de mate waarin de zaak in beroep aanhangig is.

Antwerpen 2 juni 2023, *T.Strafr.* 2023, afl. 5, 327-330.

Hyperlink:

Trefwoorden: Misdrijven – Subsidiefraude – Teruggave – Herstelmaatregel van burgerrechtelijk aard – Artikel 3 van het KB van 31 mei 1933 – Voorwaarden

Samenvatting: Krachtens artikel 3 Subsidiefraudebesluit en artikel 50 Strafwetboek beveelt de rechtbank waarbij de vervolging aanhangig is, ambtshalve de teruggave van de onterecht betaalde sommen en dit hoofdelijk ten laste van alle beklaagden die zij veroordeelt wegens het misdrijf waaruit de onterechte betaling is voortgevloeid.

B. Kamer van Inbeschuldigingstelling

KI Gent 5 april 2022, *NC* 2023, afl. 4, 300-305.

Hyperlink:

Trefwoorden: Gerechtelijk onderzoek – Saisine – Burgerlijkepartijstelling – Onontvankelijkheid – Onrechtmatig bewijs

Samenvatting: Wanneer een burgerlijkepartijstelling van een rechtspersoon onontvankelijk is omdat deze was opgeslorpt door fusie op het ogenblik van de burgerlijkepartijstelling, werd de onderzoeksrechter niet regelmatig geadieerd. De eventuele nietigverklaring van bewijs dat verkregen is in strijd met het verbod voor de onderzoeksrechter om andere feiten te onderzoeken dan die welke regelmatig bij hem aanhangig zijn gemaakt, kan enkel gebeuren op grond van de criteria van artikel 32 VTSv. Het jarenlang verderzetten door de onderzoeksrechter van een door een onontvankelijke klacht met burgerlijkepartijstelling ingeleid onderzoek vormt een niet te verontschuldigen onachtzaamheid die het recht op een eerlijk proces aantast.

Met noot: VERSTRAETEN, R., "Antigoon en de onverschoonbaarheid van de routine", *NC* 2023, afl. 4, 305-310.

C. Burgerlijke kamers en kortgeding

- Nihil

2.8. Rechtbanken van eerste aanleg

A. Correctionele kamers

Corr. West-Vlaanderen (afd. Brugge) 8 november 2022, <i>TGR</i> 2023, afl. 3.

Hyperlink:

Trefwoorden: Racisme - Hitlergroet

Samenvatting: Met het publiekelijk uitbrengen van een alternatieve Hitlergroet wordt aangezet tot haat of geweld. (Art. 20, 4° Antiracismewet).

In een democratische samenleving is het recht op vrije meningsuiting beschermd. Uitingen die schokken, verontrusten of kwetsen moeten kunnen.

De wetgever kan uitingen verbieden die schade aanrichten en heeft in die zin met art. 20, 4° Antiracismewet bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden strafbaar gesteld.

Het uitbrengen van een Hitlergroet is geen meningsuiting maar een oproep tot haat. Het kan niet anders geïnterpreteerd worden dan een verheerlijking van het fascistisch regime. Hetzelfde geldt voor de alternatieve Hitlergroet "Kühnengruss" die zelf speciaal bedoeld was om de Hitlergroet te omzeilen. De (alternatieve) Hitlergroet verwijst naar een regime waarin bevolkingsgroepen (Joden, homo's, zigeuners...) werden vervolgd en vermoord.

Door het uitbrengen van deze alternatieve Hitlergroet in een mars waarop racistische uitlatingen werden gescandeerd wordt doelbewust aangezet tot geweld, haat en discriminatie op grond van nationaliteit, zogenaamd ras, huiskleur, afkomst en nationale of etnische afstamming. Er hoeft daarvoor niet aangezet te worden tot concrete of bepaalde daden, maar het volstaat dat anderen tot een sterke afkeer of een algemene negatieve houding worden geïnspireerd.

B. Raadkamer

- Nihil

C. Burgerlijke kamers en voorzitter in kortgeding

- Nihil

2.9. Hoven van Assisen

Hof van assisen Brussel 26 juli 2023, *JLMB* 2023, afl. 30, 1348-1374.

Hyperlink:

Trefwoorden: 1. Terrorisme – Éléments constitutifs – Élément contextuel – Atteinte intentionnelle aux intérêts d'un pays ou d'une organisation internationale – Appréciation en fonction de la portée des actes incriminés.

2. Terrorisme – Éléments constitutifs – Élément moral – Intention terroriste – Intention de déstabiliser un pays – Preuve - Matières pénales – Déclaration d'adhésion aux thèses de l'état islamique.

3. Coups et blessures volontaires et meurtres – Assassinat – Lien causal – Victime d'un attentat se suicidant parce qu'elle ne supporte pas les conséquences qu'elle a encourues – Interruption du traitement d'un cancer en raison des blessures encourues et inefficacité de ce traitement lorsqu'il a pu être repris.

4. Guerre – Crime de guerre – Conflit armé hors du territoire belge et attentat commis en Belgique – Lien causal – Absence de lien suffisant avec le conflit armé – Retour officiel en Belgique trois ans avant les attentats.

5. Terrorisme – Participation aux activités d'un groupe terroriste – Éléments constitutifs – Association structurée – Concertation permanente – Infraction - Complicité et corréité – Absence de connaissance des intentions des membres du groupe.

Samenvatting: 1. Pour pouvoir être qualifiés d'infraction terroriste, il est requis que les faits reprochés aux accusés puissent, par leur nature et leur contexte, porter gravement atteinte à un pays ou une organisation internationale. Cet élément contextuel doit être apprécié sans tenir compte de la volonté des auteurs des faits, seule la portée de ces derniers devant être prise en compte.

Tel est le cas d'attentats à la bombe commis quasi-simultanément dans un hall d'aéroport et dans une rame de métro, qui ont causé la mort de plusieurs dizaines de personnes et blessé des centaines d'autres, entraînant le déclenchement du plan catastrophe, l'arrêt du fonctionnement des aéroports, gares et lignes de métro ainsi qu'un relèvement durable du niveau de la menace, d'abord dans tout le pays puis pour certaines cibles particulières potentielles, le tout provoquant des conséquences économiques désastreuses.

2. L'infraction terroriste requiert une intention spécifique qui peut se présenter sous trois formes alternatives : l'intention d'intimider gravement une population, celle de contraindre indûment des pouvoirs publics ou une organisation internationale à accomplir ou s'abstenir d'accomplir un acte ou celle de déstabiliser ou détruire les structures fondamentales politiques, constitutionnelles, économiques ou sociales d'un pays ou d'une organisation

internationale. Cet élément intentionnel doit être apprécié au regard des éléments du dossier, des déclarations et des actes accomplis par les auteurs.

L'intention de déstabiliser un pays est établie, notamment, lorsque les auteurs justifient leurs actes en se revendiquant d'une adhésion aux thèses violente et extrémiste de l'état islamique (DAESH).

3. Selon la théorie de l'équivalence des conditions, le lien de causalité suppose que, sans la faute, le dommage n'eût pu se produire tel qu'il s'est concrètement réalisé c'est-à-dire que le dommage ne se serait pas produit de la même manière ni avec les mêmes conséquences dommageables.

Il y a assassinat lorsque certaines victimes d'un attentat, commis volontairement et avec préméditation dans le but de tuer un grand nombre de personnes, se sont suicidées parce qu'elles ne supportaient pas les acouphènes et le stress posttraumatique majeur qu'elles subissaient depuis qu'elles avaient été blessées à la suite de cet attentat. En effet, sans la survenance des explosions, ces personnes ne seraient pas décédées ou ne seraient pas décédées dans les mêmes circonstances ou encore à la même époque.

Il y a également assassinat lorsqu'une des victimes est décédée parce que les graves blessures physiques qu'elle a subies ont nécessité l'arrêt, pendant plusieurs mois, du traitement du cancer qui l'affectait et que ce traitement est devenu inefficace lors de sa reprise.

4. S'il n'est pas contesté qu'il existe en Syrie un conflit armé non international auquel prend part la Belgique au travers de la coalition, ni que l'état islamique, groupe terroriste, est également un groupe armé organisé, les attentats perpétrés à Bruxelles ne peuvent être qualifiés de crime de guerre, le lien entre ces attentats et le conflit armé n'étant pas établi à suffisance. Les trois années qui séparent le retour officiel (et non clandestin) en Belgique d'un accusé ayant combattu pendant quatorze mois en Syrie rompent le lien de continuité avec le conflit armé dans son chef.

5. L'association structurée de plus de deux personnes, établie dans le temps et agissant de façon concertée en vue de commettre des infractions terroristes, constitue un groupe terroriste.

Tel est le cas d'un groupe de trois personnes au moins, se répartissant les tâches de façon structurée et hiérarchisée, en vue de préparer de façon concertée la commission d'attentats au nom d'une idéologie commune.

Cependant, la personne qui s'est contentée de mettre un studio à la disposition du groupe, même si elle devait avoir connaissance de la radicalisation de ses membres et du caractère étrange de la présence en Belgique de certains de ses membres, ne peut se voir reprocher une participation aux activités du groupe si la preuve n'est pas rapportée, au-delà de tout doute raisonnable, qu'il connaissait l'intention des membres du groupe de commettre une infraction terroriste.

De même, la personne qui, sans avoir croisé les membres du groupe, a, postérieurement aux attentats, participé sans précautions particulières, au déménagement des objets qui se trouvaient dans les planques utilisées par les membres du groupe, ne peut, pour les mêmes raisons, se voir reprocher pareille participation.

2.10. Buitenlandse rechtspraak

- Nihil

3. Rechtsleer

3.1. Overzichten van rechtsleer

- Nihil

3.2. Boeken

A. Nieuwe boeken i.v.m. strafrecht en strafprocesrecht

- Nihil

B. Nieuwe boeken i.v.m. strafrecht en strafprocesrecht in de bibliotheek

- Nihil

3.3. Bijdragen in boeken of tijdschriften (inclusief noten)

A. Bijdragen i.v.m. internationaal en Europees strafrecht en strafprocesrecht

- Nihil

B. Bijdragen i.v.m. algemeen strafrecht

- MELIS, S., "Mededaderschap aan elektriciteitsdiefstal bij cannabisplantages: enkel 'weten' volstaat niet", *RW* 2023-24, afl. 2, 59-62. (Noot bij Cass. 15 november 2022 (P.22.0952.N))
- VAN ROOIJ, P., YPERMAN, W., "De relatieve zwaarte van straffen: tijd om de gordiaanse knoop door te hakken?", *T.Strafr.* 2023, afl. 5, 275-284. (noot bij 3 januari 2023 (P.22.1256.N) en Cass. 20 december 2022 (P.22.1332.N))
- VERBRUGGEN, F., VANDEBROEK, E., " 'Ze werken op mijn systeem': afgrenzing van de verplichte verbeurdverklaring van informaticasystemen als middel en/of van de gegevens erin", *NC* 2023, afl. 4, 294-299. (noot bij Cass. 7 februari 2023 (P.22.1492.N))

C. Bijdragen i.v.m. bijzonder strafrecht

- GUTWIRTH, M., “Opschorting en weigering van de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel om medische redenen?”, *T.Strafr.* 2023, afl. 5, 290-295. (noot bij HvJ 18 april 2023 (C-699/21))
- HAUSMAN, J.-M., DE NANTEUIL, M., « Réforme du droit pénal sexuel et prostitution des personnes majeures : simple effet d’annonce ou véritable avancée sociétale ? », *RDP* 2023, afl. 9-10, 911-953.
- HERBOTS, P., DRIESSEN, M., “Wetsontwerp tot invoering van Boek II van het strafwetboek neergelegd in de Kamer”, *Juristenkrant* 2023, afl. 474, 2-3.
- HERBOTS, P., DRIESSEN, M., “Wetsontwerp tot invoering van Boek II strafwetboek: meer coherentie, nieuwe structuur en nieuwe misdrijven”, *Juristenkrant* 2023, afl. 475, 8-9.
- LEMMENS, K., “Parlementaire onverantwoordelijkheid: spreken met gespleten tong?”, *RW* 2023-24, afl. 8, 312-314. (noot bij Cass. 16 december 2022 (C.21.0448.N))
- VAN HERPE, R., “Over de invloed van zeggenschap op de aard van het witwasbeestje”, *T.Strafr.* 2023, afl. 5, 298-303. (noot bij Cass. 15 november 2022 (P.22.0854.N))
- VANDROMME, S., “Verboden toegang tot militair domein, ook voor ravers”, *Juristenkrant* 2023, afl. 474, 16
- VAN DOOREN, E., TERSAGO, P., “Het havenverbod als nieuw strafrechtelijk wapen in de strijd tegen (drug)criminaliteit in de haven”, *NC* 2023, afl. 4, 247-264.

D. Bijdragen i.v.m. strafprocesrecht

- DECAIGNY, T., “De uitsluiting van onbetrouwbare bewijselementen”, *T.Strafr.* 2023, afl. 5, 314-315. (noot bij Cass. 13 juni 2023 (P.23.0266.N))
- TERSAGO, P., “Hergebruik van telecommunicatiegegevens in strafzaken: horen, zien en zwijgen?”, *Juristenkrant* 2023, afl. 475, 4-5 (noot bij Hof van Justitie (Eerste Kamer) 7 september 2023 (C-162/22))
- VAN DAELE, D., MERGAERTS, L., “De herroeping van de beslissing tot seponering”, *NC* 2023, afl. 4, 279-282. (noot bij Cass. 22 november 2022 (P.22.0383.N))
- VAN OVERBEKE, S., “Wijzigingen aan de Wet Voorlopige Hechtenis door de wet van 31 juli 2023: menselijker, sneller en straffer, of gewoon nóg wat complexer?”, *RW* 2023-24, afl. 5, 197-200.
- VERSTRAETEN, R., “Antigoon en de onverschoonbaarheid van de routine”, *NC* 2023, afl. 4, 305-310. (noot bij Cass. 4 mei 2021 (P.20.1325.N) en KI Gent 5 april 2022)

E. Gemengde of andere bijdragen

- COLETTE, M., “De volksjury in relatie tot terroristische misdrijven: geen democratische, wel een rechtsstatelijke toegevoegde waarde”, *Juristenkrant* 2023, afl. 474, 12-13.
- DE BONDT, W., “Werkstraffen voor ouders van jeugddelinquenten: (n)iets nieuws onder de zon?”, *TJK* 2023, afl. 3, 157-164.
- DELBEKE, E., “Een strafrechtelijke veroordeling voor het verstrekken van dodelijke middelen is niet in strijd met het recht op vrije meningsuiting in art. 10 EVRM”, *T.Gez.* 2024, afl. 1, 65-66.
- MENTEN, N., “Ouders van jeugddelinquenten: straffe actie nodig?”, *TJK* 2023, afl. 3, 165-170.

- PUT, J., WIJNS, L., “Jeugddelicten en misdrijven: 'idem' of 'bis'?”, *TJK* 2023, afl. 3, 171-186.
- TULKENS, F., NEVE, M., “Impasse juridique et peine incompressible de facto », *JLMB* 2023, afl. 30, 1340-13483.

F. Strafrecht in het buitenland

- Nihil

3.4. Belangrijke evoluties in andere rechtstakken of belangrijke artikelen over het recht

- Nihil

3.5. Varia

- Nihil